Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP • *www.evangelikuselet.hu* *80. évfolyam, 22. szám* ■ *2015. május 31.* ■ *Szentháromság ünnepe* Ára: 275 Ft

„Az egyháztörténész a mai migráció kérdésével kapcsolatban kiemelte, hogy a kiváltó okokat kell megkeresni. »Ki verte szét az országokat, ki változtatta meg a struktúrákat?«”
Őszintén a migrációról ▶▶ *8–9. oldal*

„A szél ereje és hatalma hasonlatos Isten ítéletéhez, de a mulandóságot, hiábavalóságot is jelképezi.”
Szelek szárnyán
▶▶ *15. oldal*

Az Evangélikus Információs Szolgálat (EISZ), illetve a Luther Kiadó időszerűnek látja hetilapunk és az *Evangélikus.hu* internetes portál megújítását, melyhez olvasóink segítségét is kérik. A kiértékelését is magukra vállaló szakemberek pünkösdi számunkhoz mellékeltek egy kérdőívet, melynek beküldésével kapcsolatban a tudnivalókról jelen lapszámunk *16. oldalán* tájékoztatnak.

A titok kulcsa – a kereszt ▶▶ *2. oldal*
Egy pályaív lenyomata ▶▶ *5. oldal*
Thália keresztény papjai ▶▶ *7. oldal*
Hittel látni ▶▶ *10. oldal*
Tűz, víz, repülő ▶▶ *12. oldal*
Egész-s-ég ▶▶ *13. oldal*

Pünkösdi zöldágazás

FOTÓ: BALÁZSNÉ DURAI ANIKÓ

Nem sokkal pünkösd előtt maglódi iskolások egy csoportja a felvidéki Fülekre kirándult. A vár tornyában örömmel fedeztek fel egy fotót, amely előtt maglódi népviseletes bábuk voltak kiállítva. A fénykép felirata: „Pünkösd Maglódon – Turíce v Maglóde”. Mint kiderült, az elsőként a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban bemutatott, *Jövőnk a múltunkban* című kiállítás egyik tablója előtt álltak meg. A *Király Katalin* etnológus által rendezett vándorkiállítás a magyarországi szlovákság népi kultúrájával ismerteti meg a látogatót.

Miért különleges a pünkösd Maglódon? Azért, mert a Maglódi Evangélikus Egyházközség mind a mai napig féltve őrzi és ápolja a pünkösdi templomdíszítés – „zöldágazás” – vallási népszokását.

Pünkösd szombatjának reggelén néhány férfi elindul a határba, és kivágnak húsz-huszonöt fiatal nyárfahajtást. A templomba viszik, ott pedig a padokhoz kötözik ezeket az egyenként három-négy méteres ágakat. Szombat délután aztán a lányok, asszonyok színes szalagokkal, anyáiktól örökölt hímzett keszkenőkkel díszítik fel őket.

Az idei pünkösdvasárnapon, a tizenhetedik maglódi szlovák (tót) nap keretében magyar–szlovák nyelvű ünnepi istentiszteletet tartottak a gyönyörűen feldíszített evangélikus templomban.

Az istentisztelet előtt *Hajduvári Katalin,* a Maglódi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, az Albertirsáról, Dabasról, Ecserről, Kerepestarcsáról, Nagytarcsáról, Péteriből, Pilisről, Rákoskeresztúrról érkezett vendégeket. Majd felcsendült az ősi pünkösdi himnusz, a „Príď, Duchu Svätý, Bože náš…” – „Jövel, Szentlélek Úristen!” kezdetű ének.

Az istentiszteleten „Isten kegyelmének bőséges kiáradásaként” részesült a keresztség szentségében egy kisgyermek: *Csermendy Dániel Zsolt.* A szlovák nyelvű igeolvasásban *Petrovics János* oltár körül szolgáló egyháztag segédkezett. Az igehirdetés szlovák nyelvű összefoglalóját *Fodor Anett,* a Maglódi Vermesy Péter Általános Iskola tanára olvasta fel.

Németh Mihály helyi lelkész prédikációjában arról szólt, hogy a Szentlélek eljövetelét ünnepelni gyűltek össze Maglódon a zöld ágakkal, színes kendőkkel, szalagokkal feldíszített templomban. A mozgó zöld ágak, zizegő levelek a pünkösdi szélzúgást, a színes szalagok az apostolok feje felett megjelent tüzes lángnyelveket jelképezik. A gyülekezet közösségében pedig „nyelveken szólva”, szlovákul és magyarul hangzik Isten igéje. Az az ige, melyben Jézus kereszthaláláról és feltámadásáról tesz bizonyságot a Szentlélek, készen arra, hogy megváltoztasson minket, és segítsen abban, hogy megvalósítsuk az egyházban és onnan kiindulva közösségeinkben az evangéliumhoz méltó életet.

Az ünnepi istentisztelet után a népviseletbe öltözött helyiek és vendégek zeneszó mellett, táncolva vonultak a Maglódi Művelődési Házba, ahol ebéddel és hagyományőrző műsorral folytatódott a pünkösdi együttlét.

■ Németh Mihály

„Áldásoddal megyünk…”

„Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal!” (2Kor 13,13)

■ Széll Bulcsú

Vidáman és reménységgel szoktuk énekelni gyülekezeti alkalmak végén azt az éneket, amelyből írásom címét vettem. És az ároni áldás mellett gyakran a fönti, apostoli áldással ér véget együttlétünk. Milyen jó, hogy nemcsak egyszerűen szétszéledünk, hanem igényeljük és kapjuk is az Úr ígéretét, hogy velünk lesz!

Szentháromság ünnepén arra is gondolunk, hogy a nagy ünnepek sora véget ért, minden lényegeset megtudtunk a mi Istenünkről – és most következik mindennek a gyakorlati megvalósulása. Egy Istenünk van, de három módon közeledik hozzánk. Ahogy a virágnak van színe, formája, illata, mégis egy, úgy az Atya-Fiú-Szentlélek, Szentháromság Istenbe vetett hitünk is egyvalakiről beszél. A keresztyénség senkivel és semmivel össze nem tévesztheto Istenéről. Aki teremtett, gondunkat viseli, aki megváltott, és aki vezet bennünket. Mint Atya fölöttünk, mint Fiú értünk, és mint Szentlélek bennünk él. És mindez egyszerre. Ez csodálatos!

Nézzük igénk három részét, és bízzunk abban, hogy vele mehetünk tovább utunkon.

Jézus Krisztus a kegyelmét ígéri utunkra. A kegyelem azt jelenti, hogy olyan dolgot kapok, amelyet nem érdemelnék. Ha reálisan nézed az életedet, nemcsak a munkába és a szórakozásba beleveszett, de bűnben elveszett ember is vagy. Jézus a Szabadító a bűntől, ellenségtől, önmagadtól, bajokból. Ne próbálj „szabadulóművész” lenni, nem fog menni ezen a téren. Már van szabadító, már nyitva az ajtó, csak figyelj Jézusra, és higgy benne.

Isten szeretete is körülvehet utadon. A szeretet nála nem csupán egy érzés, hanem biztonság: tudhatod, hogy van egyvalaki, aki biztos, hogy mindig a javadat akarja, és jóindulatúan tekint rád. Tanácsa a Bibliában világos, szava és jelenléte megnyugtatja szívedet. Hát nyisd ki előtte!

Az Úr Lelke által van itt, és von közösségbe önmagával és más hívőkkel. Nélküle csak érdekszövetségek vannak az életben. Olyanok, amelyekben

> **Ahogy a virágnak van színe, formája, illata, mégis egy, úgy az Atya-Fiú-Szentlélek, Szentháromság Istenbe vetett hitünk is egyvalakiről beszél.**

te próbálsz másokhoz csapódni és igazodni, mert kifizetődőnek tartod, vagy nem mersz véleményt nyilvánítani; és olyanok, amelyekben köréd gyűlnek nagyon kedves emberek, de amikor neked van szükséged a társaságukra és segítségükre, sehol sincsenek. De az örömhír az, hogy Istenünk az ő Lelke által ott van, és soha nem hagy el. Csak te se hagyd el őt, a leghűbb Barátot!

Régi hívők lakásában néha még látni egy mély tartalmú képet: rajta idős földműves áll a mező szélén, ekéje szarvára támaszkodik, és levett kalappal imádkozik. Igen, áldást kér napi munkájára. Mert ő még tudja, hogy Isten áldása nélkül semmire sem jutunk. A természet is erre tanítja: ha megfelelő időjárás van, sikerül a munka. De mi, városi emberek, akik gyakran egész nap négy fal között ülünk, állunk, dolgozunk, kevésbé érzékeljük ezt. Pedig nekünk is a mi Urunk áldására van szükségünk. Hát erre tanít a Biblia.

Hogyan szoktuk kezdeni vasárnapi alkalmainkat? Úgy, hogy „legyen ez a mi istentiszteletünk az Atya, Fiú, Szentlélek, Szentháromság egy igaz Isten nevében”.

A szerző evangélikus lelkész

Felemelkedni pünkösd ünnepén

„Pünkösd nem pünkösddel kezdődött” – ezt *Bácskai Károly* evangélikus lelkész mondta azon az ökumenikus istentiszteleten, amelyet az immár hagyományos pünkösdi bibliaolvasás után tartottak május 25-én, pünkösdhétfőn a budapesti Kálvin téri református templomban.

Nyolcadszor rendezett nyilvános bibliaolvasást Budapesten a Luther és a Kálvin Kiadó, a Magyar Bibliatársulat és a Református Közéleti és Kulturális Központ, immár másodszor a Kálvin téri református templom előtt *(képünkön).* Három és fél órán keresztül szólt Isten igéje a járókelőkhöz több magyar bibliafordításban, illetve héberül, angolul, németül, olaszul, franciául és spanyolul is. A szervezők célja az volt, hogy a Szentlélek kitöltetésének ünnepén Isten szeretetének tágasságára hívják fel a figyelmet, aki egyformán adja igéjét és lelki ajándékait a világ minden népének.

Pünkösd ünnepe egyidős a teremtéssel – mondta áhítatában *Bácskai Károly,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanszékvezetője a Genezis szavaira hivatkozva: *„A föld még kietlen és puszta volt, a mélység fölött sötétség volt, de Isten Lelke lebegett a vizek fölött.”* Péter akkor vált igazán önmagává, amikor megértette, mit jelent az a lelkesítő, magunk húzta határokon átemelő tény, hogy Isten kiterjeszti meghívását a pogányokra is.

A pünkösdi bibliaolvasás és az azt követő istentisztelet is kiemelten foglalkozott a szenvedőkkel, valamint azokkal a keresztyénekkel, akik üldözést élnek meg hitük miatt. *Kránitz Mihály* római katolikus pap, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának professzora arról beszélt Jézus főpapi imája alapján, hogyan tartozik össze a kereszténység és a meghurcoltatás, hogyan dicsőíthetjük az Urat azzal, ha lélekben felemelkedve imádkozunk üldözést szenvedő közel-keleti testvéreinkért.

FOTÓ: VARGA GÁBOR VARGOSZ

Pecsuk Ottó református lelkipásztor úgy fogalmazott: ma sem tűnnek ésszerűbbnek a hit tettei, mint Nóé történetében. A keresztyén ember látszólag értelmetlen dolgokat tesz: Bibliát olvas, imádkozik, Jézus nevébe kapaszkodva könyörög, örökké Krisztushoz fellebbezve, akinek egyedül van hatalma a hívő ember felett. Így fordultak együtt az istentiszteleten – amelyet *Bódiss Tamás* orgonaművész koncertje vezetett be – katolikusok, evangélikusok és reformátusok az Úrhoz mindazokért, akik súlyos árat fizetnek a világban a Krisztus evangéliumáért.

■ Bagdán Zsuzsanna

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Fel nem foghatjuk gazdagságod, bölcsességed, ismereted mélységét, mégis Atyánkként szólíthatunk meg. Köszönjük, hogy hatalmadban, fenségedben közel jöttél hozzánk, és te magad biztatsz arra, hogy életünk eseményeit, kérdéseinket, kétségeinket, félelmeinket és örömeinket, hálaadásunkat eléd vigyük.

[Lektor:] Atyánk, te bölcsen megteremtetted és fenntartod világunkat. Otthonunkká lehetett földünk, és ránk bíztad felelős gondozását. Könyörgünk azért, hogy élni tudjunk ezzel a felelősséggel. Bocsásd meg rövidlátásunkat, amellyel a jövő nemzedékek elől szívjuk el a tiszta levegőt, pocsékoljuk a tiszta vizet, tesszük tönkre a tiszta élelem lehetőségét.

Bocsásd meg, hogy önzésünkben nem tudunk mások nélkülözésén enyhíteni, és fogyasztunk feleslegesen is, miközben mások a legalapvetőbb életfeltételeknek is híján vannak. Könyörgünk emberségért azoknak, akik feleslegben élnek, könyörgünk az igazságosság lelkületéért azoknak, akik önzésükben sokakat taszítanak nyomorba. Kérünk azokért, akik kárán mi éljük egyre magasabb színvonalon életünket: állj te melléjük, ha már a mi szolidaritásunk nem segíthet rajtuk. Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Atyánk, te egyházat gyűjtöttél ebben a világban, hogy eszközöd legyen abban, ahogy megkeresed az elveszettet, összegyűjtöd a szétszóródottat. A keresztség ajándékában otthonunkká tetted a veled való közösséget, igéd által megszólítasz, figyelmeztetsz és vigasztalsz minket, Fiad testében és vérében mélységesen közel jössz hozzánk. Könyörgünk e minden értelmet meghaladó közösségért, egyházadért. Segíts, hogy ne legyünk felszínesek mindabban, amit rólad hirdetünk, és amit egymással cselekszünk.

Elhívásod azzal a lehetőséggel ajándékoz meg bennünket, hogy közöttünk lehet más rend, mint az emberi világ sokszor embertelen és igazságtalan rendje. Kérünk, te építsd közöttünk ezt a más rendet. Add nekünk a szeretet és a békesség Lelkét, hogy az egyházadat is megosztó emberi gyengeséget legyőzve hiteles tanúid lehessünk ebben a világban. Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Atyánk, könyörgünk minden szenvedőért. Azokért, akiknek élete saját hibájukból, bűneik miatt tört össze. Segítsd őket, hogy az összetöretettségben meglássák a kegyelmed felé vezető utat. Könyörgünk azokért, akik mások igazságtalansága, gonoszsága miatt szenvednek. Adj erőt nekik elhordozni az igazságtalan szenvedés terhét, és őrizd meg őket az ellened való lázadás terhétől.

Könyörgünk a magányosokért, a betegekért, a halállal viaskodókért. Közelségeddel enyhítsd szenvedésüket, és mutasd meg nekik, hogy minden szenvedésben és mélységben is életet adó közösségedre találhatunk. Jézus Krisztusért kérünk…

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Atyánk, hálát adunk neked, hogy mindenünket a te kezedbe helyezhetjük, mert tőled, általad és érted van minden: tiéd a dicsőség mindörökre.

[Gyülekezet:] Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE – RÓM 11,33–36

A titok kulcsa – a kereszt

A Szentháromság titkának megfejtésével sokan próbálkoztak és próbálkoznak a filozófia, illetve a teológiának álcázott filozófia (például a tomizmus) segítségével. Az ilyen módon felépített emberi gondolatkatedrálisnak azonban nincs semmi haszna, mert nincs hatással az ember Istennel való kapcsolatára.

Mások a természetből vett hasonlattal – jég, víz, gőz – próbálkoznak, de ennek sincs a hit szempontjából hasznos üzenete. Ezeknél a gondolatkísérleteknél minden bizonnyal szerencsésebb, ha – az írásmagyarázat eszközével – funkciójuk (teremtés, megváltás, megszentelés) alapján próbálunk különbséget tenni a Szentháromság személyei között, eközben nem megfeledkezve az istenségben való egységükről.

A Szentháromság titkának megközelítésében mégis akkor járunk legközelebb az igazsághoz, ha a mai ünnepet a pünkösdi ünnepkör részeként szemléljük. Hiszen ezt a 4. század arianizmussal szembeni harcából született ünnepet az egyház kezdetben pünkösdhétfőn ünnepelte, és csak később került át pünkösd nyolcadának vasárnapjára. Ezzel nem csupán záróakkordjává lett a pünkösd ünneplésének, hanem tetőpontja is.

A pünkösdkor kiáradó Szentlélek pedig – miként az ünnep második napjának igei cikkében utaltunk rá – húsvét után ötven nap elteltével ismét a Krisztus keresztjét állította a figyelem középpontjába, mindenekelőtt úgy, hogy mindenkit állásfoglalásra kényszerített a megfeszített Krisztussal kapcsolatban, akit a hívők szemében úgy magasztalt fel, mint az Isten által küldött igaz Messiást. Bár az egyház egy *Konstantin* császárhoz kapcsolódó legenda (a legenda nem mesét, hanem olvasmányt jelent!) nyomán szeptember 14-én kezdte ünnepelni a kereszt felmagasztalását, valójában pünkösd a kereszt és a megfeszített Krisztus nem emberek, hanem a Szentlélek általi felmagasztalásának igaz ünnepe.

Pünkösdkor a Szentlélek – a keresztet az isteni szeretet fényébe állítva – mindenekelőtt úgy tanúskodik a mennyei Atya irántunk való jóságáról

A VASÁRNAP IGÉJE

és könyörületéről, hogy lángbetűkkel írja a szívünkbe az „aranyevangéliumot": *„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen."* (Jn 3,16) Bár az Atya előre tudta, hogy mi, emberek mit fogunk tenni szent Fiával, ha a világba küldi, mégis elküldte. Mert annyira szeret bennünket, hogy még ezt az árat is kész volt megadni, hogy a bűn, a halál és az örök kárhozat rabságából megmentsen bennünket.

A pünkösdkor kiáradó Lélek mindenekelőtt a mennyei Atya szeretetből értünk hozott nagy áldozatának örök jeleként égeti szívünkbe a kereszt jelét.

De a Szentlélek nemcsak az Atya szeretetét árasztotta ki a pünkösdkor összegyűlt sokaság szívébe, hanem az apostolok prédikációja által úgy szembesítette őket a megfeszített Krisztussal, hogy a jelenlévők mindegyike úgy érezte, *„mintha szíven ütötték volna".* Azok is, akik nagypénteken nem tartózkodtak Jeruzsálemben, úgy érezték, hogy cselekvő részesei az ártatlan Bárány megölésének. A Szentlélek olyan fekete jelként is szívükbe írta a keresztet, amelynek hatására az addig fel nem ismert bűneik mardosni kezdték a lelküket. A bűn korábban mézédes gyümölcse most kígyóméregként égette a lelkiismeretüket. Énekszerzőnk így ad hangot döbbenetüknek, amelynek a Lélek munkája nyomán a mi döbbenetünkké is kell lennie: „Megfeszítettük Jézust gonosz kézzel, / Isten azonban Úrrá tette őt!" (EÉ 245,2)

De a Szentlélek nemcsak mint eljövendő ítélőbírót állította a pünkösdi sokaság elé a megfeszített Krisztust, hanem megnyitotta hitük szemét, hogy Megváltójukat is felismerjék benne. Nemcsak bűneik ítéletének komor jeleként, hanem megváltásuk szent jeleként is szívükbe véste a keresztet. Olyan ragyogó jelként, amelyben megszentelésük már el is kezdődött, és ha mindvégig kitartanak a hitben, akkor végbe is fog menni addig a napig, amikor a megöletett, de örökkön-örökké élő Bárány ítélőszéke előtt kell majd megállniuk.

A Szentlélek ma nekünk is úgy akarja szívünkbe helyezni a keresztet, mint a mennyei Atya szerető szívét számunkra is örökre megnyitó kulcsot, mint a bűn, halál és kárhozat hatalmából Krisztus halála által történt megváltásunk kulcsát, és mint a már ebben az életben megkezdődő és az örökkévalóságban kiteljesedő megszentelt élet kulcsát. Ezenfelül csak a Szentlélek ajándékaként nyerhetjük el azt a hitet is, amely által a kereszt – mint kulcs – megnyithatja szívünk zárát Isten éltető, megmentő, újjáteremtő és megszentelő szeretete előtt. A Szentlélek így magasztalhatja föl a mi szívünkben is a Krisztus keresztjét bűneink ítéletének halált termő fájából a megváltás örök életet termő fájává.

Ha fel tudjuk fogni ezt a csodát, akkor nem tehetünk mást, mint az apostollal együtt leborulunk Isten előtt, és így kiáltunk fel: *„Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és ismeretének mélysége! Milyen megfoghatatlanok az ő ítéletei, és milyen kikutathatatlanok az ő útjai! Ugyan »ki értette meg az Úr szándékát, vagy ki lett az ő tanácsadójává? Vagy ki előlegezett neki, hogy vissza kellene fizetnie?« Bizony, tőle, általa és érte van minden: övé a dicsőség mindörökké. Ámen."*

■ Véghelyi Antal

A március elsején történt nyugdíjba vonulása nyomán leköszönő rovatgazda – fenti sorok szerzője – ezúton mond köszönetet az olvasók figyelméért és türelméért, amellyel tíz éven át kísérték munkáját. A szolgálata során bizonnyal elkövetett hibákért Isten könyörülő irgalmában bízva, Isten gazdag áldását kéri a rovat jövőbeli vezetőjére, szerzőire és olvasóira. V. A.

„A Szentlélekkel egységben mindörökké, ámen!"

▶ Énekkincsünk legősibb rétegét az egyházi év központi ünnepeihez tartozó szövegek és dallamok alkotják. Pünkösdöt magunk mögött hagytuk, de a Szentlélekért való fohászkodás igényét remélhetőleg nem. Ezért mai írásunkban két újabb jelentős pünkösdi énekünket mutatjuk be.

A reformáció korabeli gyülekezeti énekek egy csoportja gregorián himnuszok átdolgozásaként született. Ennek mintapéldája az *Ó, jöjj, teremtő Szentlélek* (EÉ 231), mely *Luther Márton* három pünkösdi énekének egyike – és pünkösd második napjának egyik graduálének-javaslata.

A *Komm, Gott Schöpfer, Heiliger Geist* alapja a mainzi *Hrabanus Maurus* (780 k. – 856) bencés szerzetes pünkösdi himnusza: *Veni Creator Spiritus* (magyarul GyLK 665). Jóval a reformáció előtt, már a 12. században lefordították németre; közvetlenül a Lutheré előtt jelent meg *Thomas Müntzer* változata. Luther szövege szerkezetileg abban tér el az eredetitől, hogy a versszakok utolsó sora nem nyolc, hanem hét szótagos. Tartalmilag pedig abban, hogy a 3. és 4. versszakot fordított sorrendben közli, a 6. strófát pedig kihagyja. Ez a vers tartja magát a latin eredeti hűvös objektivitásához, míg a *Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét* (EÉ 232) és a *Jövel, Szentlélek Úristen* (EÉ 229) inkább Luther belső érzéseit mutatja be.

Luther a hajlítások (melizmák) elhagyásával teszi könnyen énekelhetővé a nyolcadik tónusú (mixolíd hangsorú) dallamot – éppúgy, mint a *Jöjj, népek Megváltója* (EÉ 131) esetében. A himnuszban a melizmák skálamenetet hoznak létre, a korálban ezzel szemben a terclépések uralkodnak. Legnagyobb a különbség a harmadik sorban: a himnusz a kvart, a korál a kvint köré rendeződik.

A himnusz magyar változatát *Huszár Gál* közli először 1574-es graduál-énekeskönyvében. A címadás hitvallással ér fel: „Délesti éneklések, Hymnus, Veni Creator Spiritus, melyben az Anyaszentegyház nagy buzgósággal könyörög a Szentléleknek, ki az Atyával és Fiúval egy bizony örök

CANTATE

Isten, és szól azon Szentléleknek az ő szent gyülekezetiben való tisztéről és cselekedetiről." Az ének szövege pedig a 16. századi magyar nyelv gazdagságáról ad hírt: „Jövel, Szentlélek Úristen, / látogasd meg híveidet. // Te sok ajándékú Szentlélek, / nagy Úristennek hatalma, / te bölccsé téssz minden népeket, / Atyának igaz ígérete." (1., 3. versszak)

Ezután az *Eperjesi graduál* (1635) és az *Új zengedező mennyei kar* (1743) jelentkezik a himnusz új fordításával.

Luther énekének magyar változata a *Dunántúli énekeskönyv Új részében* (1955), *Vietórisz József* fordításában vált hozzáférhetővé (mind a hét versszakkal, himnuszformában). A 3–4. versszak Lutherhez képest fordított, de az eredeti himnusznak megfelelő sorrendben következik. Mostani énekeskönyvünk az 5. strófát kihagyja.

Érdemes több fordítást is megismerni, mert a szóhasználat különbsége mindig másra irányíthatja figyelmünket, így a vers üzenete gazdagabb lesz. Az *Eperjesi graduál* változata – a kissé nehézkes nyelvhasználat következtében is – úgy hat, mintha éppen most, a mi ajkunkon formálódna az imádság: „Ki vigasztalónak mondatol, / örök Istennek ajándéka, / élő kútfő, szeretetre / indító tűz és lelkünkbeli nagy öröm. // Terjessz világot elménkben, / adj szeretetet szívünkben, / szüntelen erősítsed / a mi gyarló testünket nagy hatalmaddal. // Messze távoztasd ellenségünket, / adj lelki békességet. // Add, hogy teáltalad ismerjük / az Atyaistent és Fiúistent, / téged mindkettőtől / származónak higgyünk minden időben." (2., 4., 5., 7. versszak)

Létezik a gyülekezeti énekeknek egy olyan csoportja, ahol népzenei variánsok is gazdagítják a templomi gyakorlatot. *A pünkösdnek jeles napján* (EÉ 235) összefüggésrendszere például igen gazdag.

Ascendit/Surrexit Christus hodie (mennybemeneteli és húsvéti) szöveggel ismert egy ereszkedő dúr dallamú középkori kanció (ma *Erstanden ist der heilig Christ,* EG 105). Az *Eperjesi graduál* tartalmazza is az eredetihez közel álló mennybemeneteli éneket. A *Cantus Catholici* (1651) dallamváltozata az utolsó sort nem az alsó oktávon zárja, hanem a kezdőhangon. A református (kolozsvári és debreceni) énekeskönyvek ebből származtatható dallamvariánsokat közölnek. A dallam legerősebbnek nem is a templomi gyakorlatban bizonyult, hanem népszokás részeként; itt a régi (a 17. század óta dokumentált, de esetleg a középkorra visszamenő) szöveggel éneklik: *A pünkösdnek jeles napján.*

Az ének mai népszerűségéhez hozzájárul a gyermekdal-egyszerűségű, táncos lüktetésű dallam és a formás strófa (8, 8, 8, 6); és nem utolsósorban *Kodály Zoltán Pünkösdölő* című női kari műve (1929). A református (1948) és az evangélikus (1955, 1982) énekeskönyv – bár másmás hivatkozással, de – azt a dallamvariánst közli, amelyet Kodály feldolgozott. (A református énektár elsőként *A Krisztus mennybe felméne* szöveget adja, a pünkösdi vers csak dallamutalást kapott.)

Kívánjuk mindenkinek azt a békességet, amelyért a *Zengedező mennyei kar* (1692/96) fohászkodik. Itt az azonos kezdősor után teljesen más vers következik, mint amit ma ismerünk; ezenkívül a strófák második és negyedik sora refrén: „Hála legyen az Istennek" és „Dicséret Istennek". „A pünkösdnek jeles napján, / Szentlélek Isten küldeték. // A Krisztus hű szolgáinak, / Az ő hű tanítványinak. // Rettenetes lőn jövése, / Jelen volta vigasságos. // Lakozzál a mi szívünkben, / Bűntől minket oltalmazván. // Igaz hitnek vagy mestere, / És békességnek szerzője. // Adj békességet minékünk, / Melyet e világ nem adhat." (86. szám, 1–2., 4., 8–10. versszak)

■ Dr. Ecsedi Zsuzsa

A Lélek erejével

Lelkésziktatás Rábaszentandráson

Kettős ünnepe volt pünkösdhétfőn a rábaszentandrási gyülekezetnek: ekkor iktatta be hivatalába megválasztott lelkészét, *Varga Tamást Gabnai Sándor,* a Soproni Egyházmegye esperese. Az úrvacsorás istentiszteleten *Szemerei János,* a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét.

„Az áldás Istentől jön, nem emberi produktum – hangsúlyozta Jóel 2,28–29 alapján tartott prédikációjában a püspök. – Isten drága kincset bízott ránk, az ő igéjét, amely Lelke által élővé tesz, és ledönti a nemek, generációk, társadalmi rétegek közötti akadályokat."

Az iktatás és a személyes áldás emelkedett pillanatai után Varga Tamás lépett a szószékre. Igehirdetésében ő is a Szentlélek erejéről tett tanúságot az ünnep textusa, ApCsel 10,34.42–48 alapján. „Akit Urunk szava megérint, az át is formálódik. Ahol a Lélek elevenné teszi az igét, ott az egyház is növekszik" – fogalmazott.

Az alkalomhoz kapcsolódó közgyűlésen köszöntőt mondott többek között Gabnai Sándor esperes és *Hegedűs Attila,* a frissen beiktatott lelkész egykori mentora is. Az ünnepi alkalom résztvevőit ezután szeretetvendégség várta a helyi faluházban.

■ ADÁMI MÁRIA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Varga Tamás Szombathelyen született. Gyermekéveit Bükön töltötte, középiskolai tanulmányait a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnáziumban folytatta. Itt ismerte meg későbbi feleségét is, már az első napon. Érettségi után, 2005-ben felvételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. A 2010–2011-es tanévet ösztöndíjasként a németországi Neuendettelsauban töltötte. Hatodéves gyakorlatát a soproni gyülekezetben végezte *Hegedűs Attila* lelkész mentorsága alatt. 2012-ben avatta lelkésszé *Szemerei János* püspök. Szolgálatát a rábaszentandrási és a szilsárkányi gyülekezetben kezdte. 2010-ben kötött házasságot; feleségével, *Patocskai Judittal* két gyermeket nevelnek.

17. századi énekeskönyvet vásárolt meg egyházunk

Egy 1623-ból származó felvidéki evangélikus énekeskönyv is a budapesti Bősze Ádám Zenei Antikvárium legújabb árverésének anyagaként szerepel – hangzott el az aukciót felvezető május 14-i budapesti sajtótájékoztatón. A könyv a május 20-i aukció után a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) birtokába került.

A Zeneakadémián május 20-án megtartott árverés százhetven tételből álló katalógusának legrégebbi tétele egy felvidéki evangélikus énekeskönyv volt, amelyben latin, német, magyar és szlovák nyelvű énekek is szerepelnek, köztük Mária-énekek és szentek tiszteletére írt himnuszok.

„Utóbbiak miatt korántsem volt egyértelmű, hogy katolikus vagy protestáns énekeskönyvről van-e szó, de a kutatás kétséget kizáróan igazolta, hogy a kötet az evangélikus felekezethez tartozik" – magyarázta Bősze Ádám. Hozzátette: a könyv értékét mutatja, hogy az Országos Széchényi Könyvtár már elindította a védési eljárást, tehát a kötetet csak engedéllyel lehet kivinni az országból.

A 15. századi kódexlapba kötött, több mint háromszáz leveles, díszes kézirat az árverési katalógus leírása szerint gazdag egy- és többszólamú anyagot tartalmaz. Zenei jelentőségét tekintve az 1635-ös *Eperjesi graduálhoz* mérhető. Az első előzéken található bejegyzés szerint a kötet a besztercebányai *Pribicer Márton* könyvtárából származik: „Sum ex libris Martini Pribiceri, Neozolien[sis] et amicor[um] eis". Később *Olgyai Viktor* (1870–1928) festőművész tulajdonába került.

A könyvre való licitálást az MEE részéről *Prőhle Gergely* országos felügyelő javasolta, és *Krámer György* országos irodaigazgatóval szervezte meg. *Dr. Mányoki János,* az Evangélikus Országos Könyvtár igazgatója vett részt végül az aukción. (Az *Evangélikus.hu* értesülései szerint a könyv kikiáltási ára ötszázezer forint volt.)

■ *Forrás:* MTI

Imádság „gyermekesőért"

Aligha vitatható, hogy a május az esztendő legszebb hónapja! Nemcsak a természet virágzó, illatozó szépsége, hanem a hónap egyházi és világi ünnepeinek gazdagító bősége miatt is. Az első vasárnap az édesanyáké, az utolsó a gyermekeké, közben reménység szerint „megérkezik" a pünkösdi Lélek is. Sok gyülekezetben ilyentájt van a konfirmáció, amely magában hordozza a személyes pünkösd esélyét, ajándékát gyermekeink életében.

De „idősebb gyermekként" is átélhetjük a pünkösdi csodát, akár egy cipőgyári csarnokból átalakított atlétikai centrumban, amely csordultig megtelt élettel és lélekkel bonyhádi egyházkerületi missziói napunkon. Itt hangzott el *Böjte Csaba* provokatív felhívása: „Imádkozzunk gyermekesőért a Kárpát-medencében, mert gyermek nélkül nincs élet, a gyermek a jövő!"

Csaba testvérnek saját bevallása szerint körülbelül kétezer-ötszáz gyermeke van, akikről az általa alapított otthonokban gondoskodnak. Sziporkázóan szellemes képei szerint a gyermek olyan igazi orvosság, akit mindenkinek fel kellene írni, hiszen nélküle üres, szomorú az életünk. S ha már orvosság, akkor a gyermek is „használat előtt felrázandó"…

Ha egyházunk honlapjára kattintunk, a videofelvételből megtudhatjuk, hogy mit értett ezen a ferences szerzetes. A vele készített ötvenperces interjút érdemes lenne ezen a hétvégén, a gyermeknapi rendezvények keretében minél több helyen megnézni, meghallgatni. Egy ilyen hiteles embernek a gyermekneveléssel kapcsolatosan elmondott tanácsai, tapasztalatai, színes történetei remek témákat kínálnak a legkülönbözőbb gyülekezeti alkalmakra, baba-mama körre, szeretetvendégségre, óvodai, iskolai szülői értekezletekre.

Ugyancsak érdemes a bonyhádi nap többi programját közkinccsé tévő felvételekre rákattintani, mert ezen a napon valóban megélhettük a sokszínű, Krisztus-arcú egyház közösségének gazdagító örömét. *Győri András Timótheus* profi operatőri és szerkesztői munkájának köszönhetően azok is részesülhetnek a nap áldásaiból, akik személyesen nem tudtak ott lenni. De nekünk, akik a helyszínen lehettünk részesei ennek az élménynek, szintén ajándék, hogy a korszerű technika jóvoltából újra – talán mélyebben, figyelmesebben, tudatosabban – megélhetjük, feldolgozhatjuk és továbbgondolhatjuk mindazt, amit Bonyhádon kaptunk.

Így lehet áldott utóélete, folytatása, valódi missziói kisugárzása egy ilyen napnak. Ezt a „továbbélést" segítheti a *Kiss Tamás* által szerkesztett igényes programfüzet, amelyet a közel ezer résztvevő hazavihetett. Benne megtaláljuk – többek között – a nap énekét lelkesítő dallamával és biztató refrénjével: „Jöjj, Jézus, jöjj! Téged dicsérünk énekünkkel, a szívünkben már Te vagy a fény! Jöjj, hívunk: jöjj! Szabadításod újjá tett minket, árad reánk lelkedből az új remény!" (*Huszák Zsolt* fordítása.)

Remélem, ez az ének is tovább él, és kísér minket, akárcsak a füzet utolsó oldalán olvasható, útra indító imádság, melynek néhány sorát idézem: „Köszönjük, hogy te az élet Isteneként fogadtál bennünket – add, hogy mi is a tőled tanult szeretettel fogadhassunk másokat. Köszönjük, hogy közösségben lehettünk – add, hogy otthon is közösséget keressünk és találjunk…

Kérjük Lelked erejét, hogy otthonunkban, gyülekezetünkben elmondhassuk azt, hogy a Krisztus-arcú egyházban mindenkinek helye van. Kérjük lelked erejét, hogy evangéliumod kísérjen bennünket életünk minden napján." *(Mesterházy Balázs)*

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Annak érdekében, hogy el ne felejtsük ezt a Bonyhádon megtapasztalt, Krisztus-arcú egyházat, a sportcsarnok „oltárképeként" szolgáló hatalmas molinót kitűztük a budapesti Puskin utcai püspöki hivatal lépcsőházának falára *(képünkön).* Így mostantól ez a hívogató kép köszönt minden belépőt: Isten hozott a Krisztus-arcú egyházban, ahol mindenkinek helye van…

Amint lapunk előző számának tudósításaiból is kiderült, a bonyhádi missziói napról egyenesen Soltvadkertre vezetett tovább az utunk, ahol a rendszerváltás után elsőként átvett evangélikus óvoda negyed évszázados áldásos munkájáért adtunk hálát. *Lakatosné Hachbold Éva,* aki immár két évtizede vezeti a soltvadkerti „gyermekkertet" (Kindergarten), remek igét választott az ünnepi meghívóra: *„Lássátok meg, milyen nagy szeretetet tanúsított irántunk az Atya: Isten gyermekeinek neveznek minket, és azok is vagyunk."* (1Jn 3,1)

Ha egy gyülekezetnek óvodája van, az segíthet abban is, hogy soha ne feledkezzünk meg a gyermekekről, valamint azt se feledjük el, hogy mi is azok vagyunk, sőt azok is maradhatunk akárhány évesen.

A pünkösdi Lélek egyik legnagyobb ajándékáról így vall Pál apostol: *„Akiket pedig Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai. Mert nem a szolgaság lelkét kaptátok, hogy ismét féljetek, hanem a fiúság Lelkét kaptátok, aki által kiáltjuk: »Abbá, Atya!« Maga a Lélek tesz bizonyságot a mi lelkünkkel együtt arról, hogy Isten gyermekei vagyunk. Ha pedig gyermekek, akkor örökösök is: örökösei Istennek és örökostársai Krisztusnak…"* (Róm 8,14–17)

ÉGTÁJOLÓ

Soltvadkerten az igén kívül más is segített eszembe juttatni gyermek voltomat. Az istentiszteletre nem a lelkészi hivatalban öltöztünk be, hanem ezúttal a templomkertre nyíló, gyönyörű, új óvodaépület szolgált „sekrestyeként". Amikor kimentem a mosdóba, először felnőttes rutinnal szemmagasságban kerestem a tükröt, de hiába… Aztán lassan kapcsoltam: óvodában vagyok, ahol meg kell tanulni újra gyermeknek, kicsinek lenni. Meg kell tanulni lehajolni, mert az óvodában minden, így a tükör elhelyezése is a gyermekekhez igazodik, itt minden értük és nekik van, őket szolgálja…

Bárcsak megtanulnánk és mernénk az óvodán kívül is így lehajolni egymáshoz, a kicsikhez, az elesettekhez! Úgy, ahogy az egész világmindenség Ura és Teremtője is lehajolt hozzánk Jézus Krisztusban. Ő maga is kisgyermekké lett, hogy mi is újra Isten gyermekei lehessünk!

Sajnos lassan vége a színpompás májusnak, elmúlik a gyermeknap is… Számunkra viszont az év háromszázhatvanöt napja Isten gyermekeinek napja lehet – egy reménységünk szerint egyre inkább Krisztus-arcú egyházban. Így legyen!

Gáncs Péter püspök
Déli Egyházkerület

HIRDETÉSEK

Felhívás álláshelyek betöltésére

Az Evangélikus Pedagógiai Intézet *pedagógiai előadó, pedagógiai szakértő* munkakörökbe (elsősorban teljes munkaidőben) várja azoknak a leendő munkatársaknak a jelentkezését, akik legalább tízéves, kiemelkedő, eredményes szakmai munkával, kifejezetten jó együttműködési és kommunikációs készséggel, szociális kompetenciákkal rendelkeznek. A pedagógus-szakvizsga előfeltétele az alkalmazásnak.

Kiemelt területek: *óvodapedagógia, általános iskola.* Előnyt jelent evangélikus köznevelési vagy szakmai szolgáltató intézményben szerzett tapasztalat.

A jelentkezés határideje: *június 19., 16 óra.* Jelentkezni lehet *Majorosné Lasányi Ágnes* igazgatónál önéletrajz és motivációs levél elektronikus úton történő megküldésével. Levelezési cím: 1085 Budapest, Üllői út 24. E-mail cím: agnes.lasanyi@lutheran.hu.

Felhívás – ajánlásokat vár a kuratórium

Egyházunk legmagasabb kitüntetéseit ősszel adjuk át

Egyházunk országos presbitériuma 2007-ben szabályrendeletet alkotott (I/2007. V. 10.) az Ordass Lajos-díj és a Prónay Sándor-díj alapításáról és – évente egyszeri – odaítélésének körülményeiről. A 2015. évi díjazandók személyére vonatkozóan a kuratórium ajánlásokat vár.

Emlékeztetőül: az Ordass Lajos-díj olyan, feddhetetlen életű, magyar vagy külföldi, felszentelt – akár más felekezetű – személynek ítélhető oda, aki kiemelkedően sokat tett a magyar evangélikus egyházért. A Prónay Sándor-díj olyan világi személynek vagy intézménynek ítélhető, aki vagy amely kiemelkedő szellemi vagy anyagi támogatással áll a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett. A díjakat *ifj. Szlávics László* szobrász alkotta, velük pénzjutalom nem jár.

Az ajánlásokat – 1500–3000 leütésnyi indoklással – *Zászkaliczky Zsuzsannának,* a kuratórium titkárának kérjük eljuttatni október 10-ig. Cím: Magyarországi Evangélikus Egyház, 1085 Budapest, Üllői út 24. vagy zsuzsa.zaszkaliczky@lutheran.hu.

Emlékeztetőül a korábbi évek díjazottjai:

Ordass Lajos-díj: *Terray László* (2008), *Pósfay György* (2009), *Pátkai Róbert* (2010), *Ittzés János* (2011), *Takácsné Kovácsházi Zelma* (2012), *Schulek Mátyás* (2014).

Prónay Sándor-díj: *Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium,* Sopron (2008), *Kaláka együttes* (2009), *Boleratzky Lóránd* (2010), *Polgár Rózsa* (2011), *Benczúr László* (2012), *dr. Cserháti Péter* (2013), *Sztruhár András* (2014).

Nyári istentiszteletek Bagolyirtáson

A mátrai Názáret-templomban (3235 Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9.) június, július és augusztus hónapban minden vasárnap 11.30-kor istentisztelet várja a turistákat és a környéken lakókat.

A 2015. évi missziói pályázat nyertesei

A szétosztható keret hárommillió-ötszázezer forint volt. Nyolcvannégy pályázó összesen 6 015 155 forintot igényelt. A következő gyülekezetek, illetve egyházmegyék kaptak támogatást missziói programjuk megvalósításához.

Albertirsa (Irsa) 40 000 Ft; Ambrózfalva 50 000 Ft; Bakonyszentlászló 30 000 Ft; Bakonytamási 30 000 Ft; Bács-Kiskun Egyházmegye 50 000 Ft; Beled 25 000 Ft; Bezi–Enese 60 000 Ft; Borsod-Hevesi Egyházmegye 50 000 Ft; Bőny 34 000 Ft; Bp.-Angyalföld 30 000 Ft; Bp.-Budafok 50 000 Ft; Bp.-Budavár 30 000 Ft; Bp.-Cinkota 20 000 Ft; Bp.-Csillaghegy 30 000 Ft; Bp.-Józsefváros 40 000 Ft; Bp.-Kelenföld 40 000 Ft; Bp.-Kispest 30 000 Ft; Bp.-Pesterzsébet 80 000 Ft; Bp.-Rákoskeresztúr 40 000 Ft; Bp.-szlovák ajkú gyülekezet 30 000 Ft; Bp.-Zugló 30 000 Ft; Budaörs 80 000 Ft; Bük 30 000 Ft; Cegléd 40 000 Ft; Celldömölk–Alsóság 36 000 Ft; Csorvás 40 000 Ft; Csömör 40 000 Ft; Dunakeszi 40 000 Ft; Dunaújváros 40 000 Ft; Fót 50 000 Ft; Gerendás 40 000 Ft; Gyoma 60 000 Ft; Gyón 50 155 Ft; Győrság 20 000 Ft; Győrújbarát 40 000 Ft; Harka 30 000 Ft; Kaposvár 50 000 Ft; Kemeneshőgyész 25 000 Ft; Kisapostag 50 000 Ft; Kölcse 60 000 Ft; Kővágóörs 40 000 Ft; Lébény 40 000 Ft; Lucfalva 60 000 Ft; Maglód 50 000 Ft; Marcalgergelyi 40 000 Ft; Mezőtúr 40 000 Ft; Miskolc (Hunyadi u.) 60 000 Ft; Mórichida 60 000 Ft; Nagyalásony 40 000 Ft; Nagybánhegyes 40 000 Ft; Nagybörzsöny 30 000 Ft; Nagykanizsa 60 000 Ft; Nagyveleg 40 000 Ft; Nyáregyháza 50 000 Ft; Nyírtelek-Filadelfia 80 000 Ft; Őrimagyarósd 40 000 Ft; Ősagárd 60 000 Ft; Pápa 40 000 Ft; Pécs 60 000 Ft; Péteri 40 000 Ft; Pusztaföldvár 70 000 Ft; Pusztavám 50 000 Ft; Répcelak, Vekker együttes 50 000 Ft; Sárszentlőrinc 80 000 Ft; Sárvár 30 000 Ft; Sikátor 40 000 Ft; Siófok 40 000 Ft; Szakony 30 000 Ft; Szentetornya 80 000 Ft; Székesfehérvár 40 000 Ft; Szolnok 50 000 Ft; Szügy 40 000 Ft; Tab 30 000 Ft; Takácsi 30 000 Ft; Telekgerendás 40 000 Ft; Tengelic 40 000 Ft; Tényő 30 000 Ft; Tés 50 000 Ft; Tét 20 000 Ft; Várpalota 50 000 Ft; Veszprém 40 000 Ft; Veszprémi Egyházmegye 30 000 Ft.

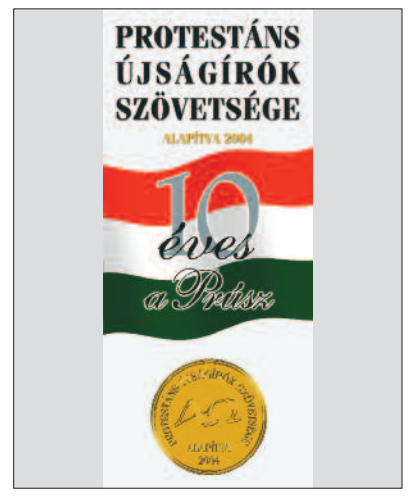

Közgyűlés – extrákkal

Alexa Károly, Fenyvesi Félix Lajos, Kiss Sándor, Nagy Katalin, Petrőczi Éva és *Novotny Zoltán* szövetségi elnök személyében hat Rát Mátyás-díjjal kitüntetett médiamunkás is jelen volt május 20-án este a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz) közgyűlésén, melyen „hivatalosan is áttekintették" a fennállásának tizedik évfordulóját tavaly ünneplő szervezet jubileumi évének eseményeit. A főváros egyik kedvelt étterme külön termébe szervezett alkalmon – a napirendi pontok megtárgyalása után – *Ozsváth Sándor* és Petrőczi Éva ajánlotta a tagtársak figyelmébe a legutóbbi összejövetel óta megjelent kötetét. A szövetség egy külföldön élő tiszteletbeli tagjának, *Weisz Jenőnek* az életrajzi könyvét pedig – a kiadvány ugyancsak Prúsz-tag szerkesztője, *Boda Zsuzsa* távollétében – az *EvÉlet* olvasószerkesztője, *Dobsonyi Sándor* mutatta be. ■ E. É.

„…együtt valának"

Sokunk számára jelképértéke volt annak, hogy a már tizenegy esztendőssé cseperedett Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz) 2015-ös közgyűlését éppen pünkösd hetében tartotta. A lassan törzshelyünkké vált, kopárságában is otthonossá beszélgetett Bródy Sándor utcai pincekülönterem falán ugyan nincsenek (alapvetően nem szakrális színhely lévén nem is lehetnek) igés lapok, lelki szemeink előtt azonban az este folyamán többször is megjelenhettek az alábbi sorok: „És mikor a pünkösd napja eljött, mindnyájan egy akarattal együtt valának." (ApCsel 2,1; Károlyi-fordítás)

Akik ezt az igehelyet magyarázzák, többnyire az „egy akarattal" szókapcsolatra helyezik a fő hangsúlyt. Ezúttal – nem eredetieskedő célzattal, hanem a helyzet pontos jellemzése érdekében – toljuk el az idézett kiemelést az „együtt valának" irányába. Mert éppen ez az a jelenség, amely az Úr 2015. esztendejében annyi szakmai és magánjellegű társulásból olyan fájdalmasan hiányzik.

Sokan jönnek ugyan össze ilyen-olyan célzattal, de nagyon gyakran bizony csak céltalanul, közönyösen téblábolnak egymás társaságában. És ez még a jobbik eset. Gyakoribb a nyílt vagy fojtott egymásra acsarkodás, vetélkedés, irigykedés, a riválisnak érzett társak kíméletlen félrelökdösése. A Prúsz égöve alatt – tapasztalom már negyedik esztendeje – ez egészen másként van. Nem áll szándékomban szentté idealizálni – hála Istennek – egyre növekvő számú csapatunkat; egyházi kötődéseink, témáink, gyakran szolgálati helyeink ellenére mi sem mentesülünk az emberi gyöngeségek alól. Azonban: a jelenkori „fősodorral" ellentétben mi még tudunk érdeklődni egymás munkája, könyvei, leírt és elmondott szavai iránt. És érdekel bennünket társaink lelki és fizikai jólléte, tudunk aggódni egymásért és hálát mondani egy-egy társunk gyógyulásáért.

Pedig legalább annyira különbözünk egymástól, mint az első pünkösdön ama tizenkettő. De ahogyan teremtő Istenünk nem tesz különbséget köztünk képzettség és képességek szerint, úgy ebben az egyáltalán nem „korszerű", mert nem irgalmatlanul sikerközpontú kis protestáns tollforgatói demokráciában mi is egyformán megbecsüljük, figyelemmel meghallgatjuk az önkéntes munkát végző önképző evangelizátort, a neves médiaszemélyiséget vagy a magasan képzett egyetemi embert.

Fölöttünk tehát nemcsak az egyházi év e kitüntetett szakában, nemcsak a pünkösdi rózsa virágzása idején lobognak a bennünket egy nyelvre, egymás megértésére hangoló pünkösdi lángok, hanem minden időben. Ez természetesen nem személyes érdemünk, nem valamiféle „megszentelt elitség" jele, hanem a nagybetűs Egy Akarat eléggé meg nem köszönhető ajándéka. Ez az ajándék olyan erőt ad mindnyájunknak, hogy készek vagyunk az egyházi újságírást – ezt a gazdagságot és hírnevet aligha termő szolgálatot – a legnehezebb körülmények között is folytatni, a toll és a számítógép-billentyűk szerény, köznapi apostolaiként.

Olvasóinknak is hálával tartozunk azért, hogy visszajelzéseikkel, biztatásukkal segítenek abban, hogy kifogyhatatlan örömmel és bizakodással dolgozzunk az egyre nehezedő külső körülmények szorításában is.

Május 20-án este találkoztunk. Azóta is újra és újra előveszem e találkozás kedves tárgyi emlékeit. A testvérfelekezetektől kapott újságokat, a baptista egyház tollait és madárlátta ajándék csokoládéit, de főleg a sok-sok baráti szót és mosolyt – s lám, máris van útravalóm a következő napokra!

■ Petrőczi Éva

A Prúsz etikai bizottságának jelentése

Szövetségünk belső rendje néha évente több alkalommal is szükségessé teszi, hogy munkánkat, működésünket mérlegre téve beszéljünk etikai kérdésekről. Elsősorban olyan témák vagy helyzetek megvitatására kerülhetne sor, amikor a szövetség tagjaként valaki az etikai kritériumainknak nem megfelelően ír, szól, cselekszik, viselkedik.

Mivel az etikai koncepciók relativizálódásának, sőt ütközésének világában élünk, így a regula tekintetében elég nehéz szituációt teremtene, ha kényszerítő körülmények miatt minősítenünk kellene bárkit is tagtársaink közül. A szeretet mindent elrendező erejének köszönhetően – melyről tudjuk, hogy ez nem a mi szeretetgyakorlatunkat, sokkal inkább mennyei Atyánk hozzánk lehajló, elnéző, megbocsátó, felemelő szeretetét jelenti – az elmúlt közgyűlés óta eltelt időben mentesültünk belső etikai ügyek tárgyalásától. Ám nem lehettünk tétlenek, hiszen több olyan eset is adódott, amikor mármár a megszólalás, állásfoglalás közelébe kerültünk, de emocionálisan motivált szándékunkat, tusakodásunkat a józanság lelke felülírta, s a bölcsebb hallgatás felé terelte.

Valamilyen formában azonban mindannyian érintettek vagyunk abban a folyamatban, amely a hazai média átrendeződésének politikailag determinált és egzisztenciálisan mély nyomot hagyó eseményeiből kibontakozik. A közelmúltban a sajtó által képviselt és hirdetett igazodási pontok, hír- és véleményformáló bázisok a politikai, gazdasági, hatalomgyakorlási érdekeltségek abszolút függvényeiként pár órán belül váltottak irányt. Etikai hivatkozásokkal érvelve keresték a média professzionális szereplői helyüket, egzisztenciális biztonságukat a talán nem is olyan váratlanul kialakult helyzetben. A tájékoztatás terén újabb szakmai, emberi szakadékok keletkeztek, s tovább mélyült a hiteles hír fogalmának, meghatározásának etikai problémája.

Minderről bizonyára véleményt alkotva szólhatott volna a Prúsz is, de ilyen irányú – elvi jellegű, netán a konkrét politikai kontextust érintő – etikai állásfoglalásra nem volt lehetőségünk, vagy talán hiányzott ehhez a bátorságunk.

Ha a magyar világi médiában zajló, ígéretesnek kevésbé nevezhető fejleményeket nem feladatunk minősíteni, más területeken célszerű lenne – a költői szépségű bibliai képet használva – a kürtöt a szánkhoz emelni. A keresztyén színezetű, egyházi vagy világi hátterű, de egyházi témákkal is foglalkozó blogokra gondolok. Az elektronikus közlés határtalanságának és szűrhetetlenségének féktelen terjedése közepette, legtöbbször a sunyi névtelenség hamis bátorságtudatában kialakult egy olyan véleményformáló rendszer, amely felvet igen súlyos etikai problémákat is. Fájdalmasan tapasztaljuk, hogy sok esetben a keresztyén etika evidenciáit a magukat egyházi jellegű vagy hátterű blogok írói, szerkesztői sem veszik figyelembe. Arra nincs esélyünk sem, hogy bármit is szabályozzunk e téren, de szervezetünk létező szakmai tekintélyével talán érdemes lenne megnyilatkoznunk.

Más újságíró-szervezetekkel együtt tagjai vagyunk a Média Önszabályozó Testületnek; roppant alaposan, jogilag és szakmailag igen átgondoltan készülő etikai szabályzatának megalkotásában részt vállalunk. A mindenre kiterjedő alaposság indoka egyben visszajelzése annak, hogy a médiaetika terén a hajszálgyökérnyi repedések is komoly konfliktusokhoz vezethetnek, ugyanakkor egyetlen hajszálgyökér is éltető fontosságú a közeledés, az együtt munkálkodás, a konszenzus megteremtéséhez.

A Prúsz elkötelezetten keresztyén szervezet. Írásaink, megszólalásaink, fellépéseink, bármilyen üzenettovábbításunk vagy netán meg nem szólalásunk szükségszerűen az Ige fegyelme alatt áll. Ez jelenti számunkra a tájékozódási pontot, ez vezet a közlés, a tájékoztatás tartalmi és metodikai folyamatának szakszerű munkálásában.

Szavunkra akkor figyelnek, üzenetünket akkor tekintik hitelesnek, ha a szorongató, netán kísértő vagy sokszor kényelmet is kínáló külső körülmények, hatások közepette merünk megalkuvásmentesen keresztyénnek lenni. Ma ez nem tűnik a könnyű magatartásformák, életviteli módszerek egyikének.

Pedig más alternatíva számunkra nincs. Ezért kérjük, hogy ehhez adjon a Prúsznak még több bátorságot, hitet és erőt a kegyelem Istene.

■ Dr. Kádár Zsolt

Egy pályaív lenyomata

Bemutatták a Gáncs Péter elnök-püspökkel készített interjúkötetet

▶ *„Nyitott ajtót adtam eléd…”* címmel jelent meg a Kairosz Kiadó *Miért hiszek?* sorozatának százötödik kötete, melyben a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkészi vezetője, *Gáncs Péter* tárta fel gondolatait. Az elnök-püspökkel hitéről, életéről és szolgálatáról a Magyar Katolikus Rádió szerkesztője, *Zimányi Ágnes* beszélgetett. Az interjúkötetet *dr. Kránitz Mihály* római katolikus teológusprofesszor mutatta be május 20-án a budapesti Deák téri egyházközség gyülekezeti nagytermében.

A tudás, a lelkesedés és a kegyelmi meghívás közvetítését hangsúlyozta könyvet méltató szavaiban *dr. Kránitz Mihály,* a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának tanszékvezető professzora. Kiemelte, hogy nemcsak egy memoárkötet íródott, amikor az ökumené iránti elkötelezettségéről (is) ismert evangélikus elnök-püspök, Gáncs Péter a katolikus újságíróval, Zimányi Ágnessel beszélgetett, hanem a tanúságtétel igénye is megfogalmazódott.

„Az evangéliumot képviselő Krisztus-hívő szól nyíltan a saját életéről, családjáról, lelkészi szolgálata állomásairól, mely a kortörténet hiteles rajzát is adja a személyesen megélt történelmi helyzetek alapján” – foglalta össze a kötet tartalmát a katolikus professzor. Egy lelkészi pálya lenyomatán túl az evangélikus egyház szervezeti felépítésével és jelenlegi helyzetével, társadalmi és vallási kérdésekben elfoglalt álláspontjával, a keresztséghez és az úrvacsorához fűződő sajátosságokkal is megismerteti az olvasót a könyv, ezért méltán számíthat a legszélesebb közönség figyelmére – mutatott rá Kránitz Mihály.

A bemutató után Zimányi Ágnes beszélgetett az elnök-püspökkel. A könyvsorozat címét átfogalmazva Gáncs Péter kifejtette: inkább a „Kiért hiszek?” kérdésre tenné a hangsúlyt. „Jézus Krisztus a mi hitünknek a forrása, ő megajándokozott minket a bizalmával, és nekünk adta a lelkét.”

A püspök kiemelte a nyomtatott sajtó és az internet szerepét – segíthetnek közvetíteni hitünket a fiatalok, a keresők és a nem hívők felé –, de a „hagyományos” csatornák, vagyis az istentiszteletek, a gyülekezeti alkalmak fontosságát is hangsúlyozta. „A katolikus–evangélikus dialógus izgalmas lehetőség az evidensnek tűnő hittételek, fogalmak átgondolására, egymást gazdagítjuk a nyitottsággal, sok áldását éreztem és tapasztaltam” – reagált a beszélgetések ökumenikus jellegét firtató felvetésre Gáncs Péter.

Kihasználva az alkalmat, lapunk a fiataloknak szóló ajánlóra kérte fel a könyvbemutató főszereplőit. Zimányi Ágnes a kétségeket, a pár- és pályaválasztás kérdéseit mindig Istenbe vetett bizalommal megoldó tanúságtételt emelte ki. Kránitz Mihály a könyv rövidségét és a műfaj kötetlenségét találta vonzónak a fiatalok számára, mert részleteiben, akár egy-egy kérdést kiragadva is érdekes lehet a válasz tartalma. Gáncs Péter azt tartotta a fő vonzerőnek, hogy összehasonlíthatók a különböző társadalmi rendszerekben megélt élethelyzetek, tapasztalatok; a könyv címe pedig kíváncsivá teheti az Isten által kinyitott ajtókra azokat fiatalokat, akik a bezártság érzését, a saját szűk lehetőségeiket tapasztalják.

■ Walkó Ádám

A SZERZŐ FELVÉTELE

Dr. Kránitz Mihály, Gáncs Péter és Zimányi Ágnes a Deák téri könyvbemutatón

„Nyitott ajtót adtam eléd…” Gáncs Péter evangélikus elnök-püspökkel beszélget Zimányi Ágnes. (Miért hiszek? sorozat.) Kairosz Kiadó, Budapest, 2015. Ára 1500 forint.

Táncoltak a templomtetőért

A SZERZŐ FELVÉTELE

▶ Önfeledt hangulat költözött a pusztaföldvári kultúrházba pünkösd előestéjén. Az intézmény és a helyi önkormányzat által szervezett jótékonysági bál kedvezményezettje ezúttal a helyi evangélikus gyülekezet volt, amely jövőre temploma tetejét szeretné megjavíttatni.

A jótékony célú esteknek már hagyományuk van a Békés megyei községben. Gyűjtöttek már például óvodai játékokra, újraélesztő készülékre és térfigyelő kamerára is.

A művelődési ház feldíszített nagytermébe jegyet váltó közönséget ezúttal *dr. Baranyi István* polgármester köszöntötte. Kiemelte, hogy a községnek fontos az evangélikus templom és az egyház által közvetített értékrend. Ezért döntöttek úgy, hogy ezúttal a templomtető megmentésére gyűjtenek. Az est fővédnöke, *Lázár Zsolt* esperes emlékeztetett arra, hogy Pál apostol jókedvre és adakozásra invitálta a híveket. *Lászlóné Házi Magdolna* helyi lelkész ismertette, hogy a százkét éves istenháza állapota miatt nincs idő késlekedni, a palatető komplex felújítását el kell végezni, ha meg szeretnék menteni az épületet.

A helyi katolikus óvoda kicsinyei verses és táncos összeállítással adták meg az este alaphangját, majd az alsó tagozatos evangélikus hittanosok egy kisebb csoportja lépett a színpadra. A falu általános iskolájának nyolcadikosai nyitótáncukat mutatták be a gyülekezet felügyelője, *Zalainé Kaczkó Ágnes* nőiszabó-mester által készített ruhákban.

A helyi önkormányzat cége által biztosított vacsora után éjszakába nyúló mulatság kezdődött, ahol gyerekek és felnőttek is jól érezték magukat. Az este folyamán mindenki nyert: a gyülekezet pénzadományt, a résztvevők egy vidám estét, az esperes pedig a tombolán egy üveg vörösbort…

■ László Jenő Csaba

HUSZONÖT ÉVE LÁTHATÓK EGYHÁZI MŰSOROK A MAGYAR TELEVÍZIÓBAN – 2. RÉSZ

A szerkesztő emlékei

▶ Visszaemlékezéseimet nem műsoraink dokumentálásának szánom, hiszen csupán azokat az emlékeket vetem papírra, melyek mind a mai napig élénken élnek bennem, kapcsolódva egy-egy találkozáshoz. Lehet, hogy első olvasásra jelentéktelennek tűnnek, de bennem felidézik a negyedszázada forgatott műsorok hangulatát.

Az első adás után havonta jelentkeztünk a televízió képernyőjén. A következő adás felvételére Kemenesmihályfára, a mozgássérült-táborba látogattunk. Számomra egy kicsit haza, Kemenesaljára. *Kovács Imre,* a helyi fiatal lelkész és *Cserháti Péter* orvos, a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség akkori elnöke szólt erről az igen fontos feladatról, a mozgássérültek táboroztatásáról, a velük való kapcsolattartásról. Emlékszem, az *Új hullám* című műsorba is bekerült ez a rész. Egy kis bakival: *Feyér Zoltán* műsorvezető a falu nevét Kemenesmihályfalvának mondta. Hát igen, ő nem járt ott. Kovács Imi azóta elment közülünk. Emlékét talán egy kicsit ez a műsor is megőrizte.

A következő adásban Siófok, a templom szentelésének hetében. *Fabiny Tamás* ment el a stábbal keresztapjához, *Józsa Mártonhoz.* Mi Budapesten, egy pár négyzetméteres irodában készítettünk interjút a templomot tervező *Makovecz Imrével.* Csak az operátor fért be, kérdezni is csak ajtón kívülről lehetett.

A hét elején a vasárnapi ünnepnek még nyoma sem volt. A képeken üres templom, készülődés. Hogy azután az utolsó napokban megérkezzen a berendezés kamionokon Finnországból. Ezt persze a stáb akkor kételkedve fogadta, mondván: aligha lesz itt bármi vasárnap. *Fazekas Bence* operatőr így is gyönyörű képeket készített.

Nagy György, a rendező és riporter hazajövet elmesélte, hogy Józsa Márton nagyon megörült nekik, hiszen markos férfiakra volt szükség, hogy a feltámadt Krisztust ábrázoló, egy tömbből faragott, igen nehéz szobrot átvigyék a régi parókia udvaráról a templomba, vagyis a siófoki Fő utca másik oldalára. Roskadoztak is a kollégák a súly alatt. Gyuri mesélte, hogy ő jól járt, mert a fejénél fogta a szobrot. A talpánál már csak többen bírták el.

Aztán később *Krisztus hajója* címmel el is készítettük talán első önálló filmünket. Józsa Márton templomépítő lelkész és Makovecz Imre mondta el a páratlan dokumentumértékű filmben az építés történetét, kapcsolatuk alakulását.

Az iskolákkal, az oktatással már akkor is kiemelkedően foglalkoztunk. Celldömölki gyülekezetemben *Bedy Zoltán* felügyelő mesélte, hogy a Soproni Magyar Társaságnak ő volt az utolsó főtitkára, és *Benkő László* nyelvészprofesszor, akkori tanára volt az utolsó elnöke. Erre emlékezve készítettük el azt az összeállítást, melyben a soproni líceum oly fontos diákkörével foglalkoztunk. *Kis János* néhai püspök naplójából, melyben *Berzsenyi Dánielt* is felidézte, *Bánffy György* olvasott fel részleteket.

Visszatekintve a siófoki és a soproni műsorra, döbbenten kell megállapítanom, hogy a műsorban megszólaló egyik szereplő sem él már. Jó, hogy megőrzik szavaikat a filmkockák.

Oktatással foglalkozó műsorunk aktualitását a soltvadkerti német nyelvű óvoda szentelése adta. 1990. október 21-én került adásba az az *Örömhír,* melyben többek között megszólalt Németország nagykövete is. Emlékszem, *Káposzta Lajos* esperessel, kinek legfőbb része volt az óvoda indulásában, Nagy György egy kis óvodai székre ülve készítette az interjút, hogy a háttérben a babaház és a többi játék is jól látsszon. Dokumentum immár a szentelésről készült felvétel *Harmati Béla* püspökkel és a szép egyenruhába öltözött óvodásokkal.

De ne szaladjunk ennyire előre, hiszen az augusztusi műsorban Balatonszárszóra, az ifjúsági konferenciára látogattunk. Trabantommal én már a kezdésre lementem, a stáb másnap jött. Borús, esőre hajló idő volt. Nem a legideálisabb egy balatoni konferencia hangulatának visszaadásához. Amikor több napon keresztül forgatunk egy egészen más jellegű és nagyságú Szélrózsa találkozón, akkor eszembe szokott jutni az az első műsor, amelyet teljes egészében egy ifjúsági konferencia dokumentálására szántunk.

Fabiny Tamás akkor még csak udvarolt későbbi feleségének, *Katinak,* aki felolvasta a *Nézz föl!* című kötetből Tamás egyik meditációját. *Szeverényi János* tartotta az áhítatot a Balaton partján, és megszólalt a részt vevő fiatalok között például *Adorjáni Dezső,* a mai kolozsvári püspök is. *Völgyessy Szomor Móni* (akkor még nem vette fel a *Fanni* nevet) szép énekével zárult az összeállítás.

Feljöttem Pestre a vágásra, és amikor visszamentem Szárszóra, már vittem is magammal VHS-kazettán az elkészült műsort, melyet így még adás előtt bemutathattunk a résztvevőknek. Meg is szavaztattuk őket, hogy pontozzák a forgatást és a műsort. Számomra nagy dicséret volt, hogy míg a forgatásra – gondolom, az énekek többszöri ismétlése, a napirend felrúgása miatt – hármast adtak, addig az elkészült műsorra ötöst. Talán nem izgultam annyira azóta sem amiatt, hogyan fog tetszeni a munkánk. Akkor ott első kézből kaphattam meg a kritikát, amely, hála Istennek, pozitív volt.

Az első műsorok különösen is mély nyomot, szép emlékeket hagytak bennem. Persze ugyanezt elmondhatom az azt követő években készült adásainkról is, melyek közül néhányat még szeretnék felidézni.

■ Nagy László
lelkész, szerkesztő

Hetven esztendeje búcsúztatta a nemzet Bajcsy-Zsilinszky Endrét

Kopott kis bélyeg akadt nemrég a kezembe, rajta egy határozott tekintetű férfiarc, mögötte nyílvesszővel megsebesített sasmadár képe. Hetven esztendővel ezelőtt, 1945. május 27-én bocsátotta ki a Magyar Posta. Az allegorikus bélyegkép szemléletesen fejezi ki azt, ami ezt a határozott tekintetű, rendíthetetlen magyar embert a mártíromságig elvezette: hazánkban tőle kapta az első döfést az embertelen náci fenevad – a bélyegrajzon a birodalmi sas –, és cselekedete bátorítást jelentett az akkor még csak búvópatakként csörgedező hazai ellenállásnak. 1944. március 19-én budai lakásán fegyverrel szállt szembe a reá törő Gestapóval, egyedüliként, a nemzet lelkiismereteként: *Bajcsy-Zsilinszky Endre.*

„Benne van nemzeti történelmünkben, de – mindnyájan érezzük – még nem a helyén. (…) Olyan pályavég, mint az övé, sugarat vet a pályakezdésre is. Egy tisztaságra szánt jellem küzdi a tökély felé magát, még a rossz súrolásával is, egy szennyező társadalomban. Kiáltóan egyéniség, de fő jellemzője mégis az, ami benne közösségi. Amivel képvisel, és parancsot hajt végre. Egy hite szerint való nemzet képviseletében, igen, egy szellemsereg parancsát. Volt pillanat, nem is egy, amikor a magányos Zsilinszky volt maga a magyarság; úgy jelképileg, hogy mégis valóságosan” – írta róla *Illyés Gyula.*

A hitlerizmussal szembeforduló *Bajcsy-Zsilinszky Endre* hét évtized távolából – Illyéshez kapcsolódva – sajnos még ma sem foglalja el igazán méltó helyét a magyar nemzeti tudatban. Pedig ez a szüntelenül igazságkereső, „tisztaságra szánt jellemű” ember – még ha sok vargabetűt volt is kénytelen leírni egy álnagyságokkal, áligazságokkal teli, furcsa korszakban – joggal lehetne ma is sokak előtt példa. A Horthy-idők legjelentősebb polgári politikusaként a legnagyobb utat tette meg az antifasiszta ellenállás vezetésének vállalásáig s végül a mártíriumig.

Kivégzését minden törvényes alap nélküli, közönséges gyilkosságnak minősítette egykori politikustársa, a későbbi pápai polgármester és miniszterelnök-esélyes, *Sulyok Dezső.*

Választási csalás, képviselőházból való kiszorítás, megszólalási lehetőségeinek csorbítása, anyagi ellehetetlenítés szegélyezték küzdelmes útját. Nemcsak a hatalom nyomásával, a legelemibb anyagi gondokkal is meg kellett küzdenie. Ha szegényen is, de hallatlanul nagy erőfeszítéssel, bátorsággal végezte tevékenységét az egyre fenyegetőbb szélsőjobboldali erőkkel szemben.

Szinte valamennyi ellenzéki szervezettel kapcsolatot tartott, sok helyen megfordult, előadott, cikkezett, levelezett – hirdetve a demokratikus politika és társadalmi kibontakozás eszményeit. Korán hallatta hangját, szerkesztette *Szabadság* című, nemzetiszocializmus-ellenes hetilapját. Egy képviselőházi beszédében – 1931 augusztusában – pedig már ki merte jelenteni: „…annyira elvékonyodott és megkopott a magyar parlamentarizmus, annyira hitelét vesztette lassanként a magyar közvéleményben ez a parlamentarizmus, ez az álparlamentarizmus és burkolt diktatúra, hogy igazán nincs szükség arra, hogy a burkolt diktatúrából most már nyílt és intézményes diktatúrára térjünk át.”

* * *

Mélyen hívő ember volt, de hamar kiábrándult a „nemzeti-keresztény” jelszavak mögé búvó hatalmasságokból. S társai között nem egy keresztény lelkületű politikusember akadt, aki hasonlóképpen gondolkodott, aki inkább a kereszténység tanításait vallotta és remélte egy jövendő demokrácia világnézeti alapjának: „…a kereszténység nem üzleti cégér és nem bunkó, hogy azzal embertársunkat fejbe verjük…” (Sulyok Dezső) „Nemcsak keresztényellenes, hanem emberellenes is minden olyan társadalmi, állami berendezés, melyben elvész, elolvad az emberi egyéniség szabadsága és önállósága” – szögezte le Bajcsy-Zsilinszky. Egy szabadabb és szociálisabb világ volt az eszménye, ezért aztán hevesen szembeszállt minden érzéketlenséggel.

Különösen érzékenyen érintette a falun élők szociális helyzete, kiszolgáltatottsága, jogfosztott volta. Képes volt gyalog bejárni a Tisza vidékét s felkeresni az ott tengődő szegény embereket. Vesszőparipája lett az 1920-as, ’30-as években az ország valódi szociális arculatának megmutatása. Könyvet írt *Egyetlen út: a magyar paraszt* címmel; parasztpolitikájának summája a földreform szükségessége.

Sokan csatlakoztak gondolataihoz, sokan váltak társaivá: írók, újságírók, tudósok, művészek, de olyan agrárszakemberek is, mint a szegedi szegény kisbérlők bátor védője, *Kerék Mihály, A magyar földkérdés* című, jelentős agrárirodalmi alapmű szerzője. Külpolitikai téren akceptálta a páneurópai gondolatot, történeti, emlékezetpolitikai kérdésekben pedig *Széchenyi* helyett *Kossuthot* és *Adyt* helyezte előtérbe.

A *Népszava* híres, 1941. karácsonyi számában hirdette meg a nemzeti ellenállás gondolatát *Kossuth és a magyar külpolitika* című írásában. Ott volt minden demonstráción, sőt egyik szervezője volt a háborúellenes béketüntetésnek 1942. március idusán.

A világégés ideje alatt a kisgazdák legtekintélyesebb személyiségének, vezérszónokának bizonyult, pedig közössége nem igazán állt ki mellette. De nem hátrált meg, pedig elég fenyegetést kapott a szélsőjobbról. Nem jó szemmel nézték aktivitását, ellenzéki barátságait, felhánytorgatták neki múltját is „Valamikor valóban lelkesedtem a fajvédelem gondolatáért. De csak addig, míg észre nem vettem, mi mindent nem dugdosnak e szó szárnyai alá, s micsoda égbekiáltó ostobaságok és gazságok, undok tehetetlenségek és jogosulatlan ambíciók menhelyévé válik ez a jobb sorsra érdemes eszme. Igaz, hogy a gyakorlat vizsgáján maga a fajvédelem szó is megbukott, mert túlságosan bizonytalan, túlságosan sokértelmű, túlságosan megfoghatatlan… Könnyű kimutatni, hogy magyar faj embertani értelemben nincsen, mert a magyarság többféle rasszhoz tartozik…” (Idézi *Vigh Károly* a *Bajcsy-Zsilinszky Endre külpolitikája* című kötetében; Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, Budapest, 2002, 114. o.)

Amikor pedig a *Jud Süss* című antiszemita filmet először levetítették Budapesten, azonnal s szinte egyedüliként tiltakozott: „…emberi mivoltomban és magyarságomban egyszerre éreztem magamat megsértve azért, hogy ezt a gyalázatos propagandafilmet egyáltalában játszani lehet Budapesten. Mélyen csodálkozom a filmcenzúrán, de a hatóságok nemtörődömségén is…”

* * *

Bajcsy-Zsilinszky az üldözöttek érdekében is cselekedett. Különösen sokat fáradozott a szadista parancsnokok túlkapásait elszenvedő zsidó munkaszolgálatosok védelmében, összedolgozott zsidóügyekben a Magyar Izraeliták Pártfogó Irodájával, illetve segítette a Magyarországra menekült lengyeleket is.

A lengyel emigráció vezetőivel kapcsolatban állva pálkövei birtokáról számtalanszor átvitorlázott a túlsó partra, hogy találkozzon a *Varga Béla* plébános által gondozott balatonboglári lengyelekkel, közbenjárjon több menekült érdekében. „Fogyhatatlan megértő jóság lélegzett belőle. Nem csupán a jó ügyért tudott síkraszállni, hanem minden elnyomott, félrelökött értékért és emberségében megbántott honfitársáért is” – írta róla *Féja Géza.*

Életnagyságú, negatív formába öntött kőtömbalakja a budapesti Deák téren figyelmeztető. *D. dr. Harmati Béla* nyugalmazott evangélikus püspök írta: „A szobor találó technikája jól állítja elénk az 1886. június 6-án Szarvason gazdag hagyományokkal rendelkező családban született írót, publicistát, jogászt és politikust, akit 1944. december 24-én a sopronkőhidai börtönben ítélt halálra és végzett ki a náci önkény. Alakja negatív vonásai, azaz ifjúkori tevékenysége a szélsőjobboldali szervezetekben később pozitív képpé változik, amikor csatlakozik a magyar baloldal különböző pártjaihoz, és bátran kiáll a német expanzió és háborús őrület ellen írásban, parlamenti képviselőként és szervezőként; aki revolverrel fogadta hazánk német megszállásakor az őt letartóztatni akarókat… Protestáns, evangélikus ősei ellenzéki konok magatartásával hitte, hogy küldetése van, feladata, amit csak ő tud elvégezni hazájáért, amint arról kivégzése előtt a siralomházban lelkészének vallott…”

* * *

Bárdosi Jenő sopronkőhidai evangélikus börtönlelkész, Bajcsy-Zsilinszky élete utolsó perceinek tanúja így emlékezett: „A zárkában nem volt más, csak egy asztal és egy támla nélküli faszék, kis asztalon gyertya között feszület. Ő akkor úrvacsorát vett… Úgy körülbelül reggel fél nyolc tájban egy magyar honvéd jött érte, a szeme könnyes volt – mint később megtudtam, ő is tarpai volt, így jól ismerte Bajcsy-Zsilinszkyt –, megállt az ajtóban, először rám nézett. Bajcsy-Zsilinszky törte meg a csendet a katonához szólva: »Na, fiam, nekünk menni kell?« – a katona válasz helyett elsírta magát. Ő kezet nyújtott neki. A katona lehajtotta a fejét, s a búcsú jeléül megcsókolta Bajcsy-Zsilinszky kezét…

Egy pillanatig szó nélkül álltunk egymás mellett, akkor átölelt, jobbról-balról megcsókolt, és azt mondta: »Az egyik búcsúcsók szeretett egyházam részére, a másik az utolsó pillanatokban velem levő lelkészem számára.« Aztán elindult. Balján mentem vele, s a sírással küszködtem. Szótlanul mentünk, s az udvarra vezető ajtónál váltunk el, mert a rendelkezések értelmében én tovább nem mehettem. Itt megálltam.

Ezután drámai gyorsasággal történtek az események. Fölemelt fővel, bátran ment a katonák között. A kivégzés színhelyére érve a hadbíróság elnöke felolvasta az ítéletet. Kötél általi halálra ítélték. Bajcsy-Zsilinszky nyugodtan végighallgatta, majd odafordult a hadbíróság felé, és csak ennyit mondott: »Uraim, a történelem engem fog igazolni. Isten mindent lát, és jó ügyért halok meg. Éljen Magyarország!«”

FOTÓK: MTI

Sopronkőhidai exhumálását követően, 1945. május 26-án a Parlament előcsarnokában ravatalozták fel. Május 27-én, vasárnap délelőtt a Kossuth Lajos téren búcsúzhatott tőle az ország és Budapest lakossága. Gyászpompát öltött a főváros – írja az egyik korabeli újság –, gyászlobogók és nemzetiszínű zászlók lengtek a házakon, zúgtak a harangok, a főútvonalakon pedig felvirágzott ablakokból intettek búcsút a nemzet halottjának.

■ Kerecsényi Zoltán

A Luther Kiadó a 86. ünnepi könyvhéten

Supka Gézának az 1927-ben Miskolcon, a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesülete nagygyűlésén megfogalmazott eredeti javaslata szellemében a jogutód Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése 1929 óta szervezi meg az ünnepi könyvhetet.

Az idei, 86. ünnepi könyvhét és a hozzá kapcsolódó 14. gyermekkönyvnapok időpontja *június 4–8.*, a központi helyszín idén is a budapesti Vörösmarty tér. A Luther Kiadó a Kálvin Kiadóval és a Magyar Bibliatársulattal közös 85-ös pavilonban várja majd az érdeklődőket.

A budapesti hivatalos központi rendezvény megnyitóját június 4-én 16 órakor tartják a Vörösmarty téren *Sárközi Mátyás* József Attila-díjas író ünnepi beszédével.

A szervezők idén is megszólították az ország tízezer lakosnál nagyobb településeinek polgármestereit, s örömmel jelentik: a fővárosi rendezvénnyel egy időben az ország szinte minden számottevő városában zajlanak majd könyvheti árusítások és programok, s ezeket a rendezvényeket helybéli írók, esetenként maguk a polgármesterek nyitják meg.

Negyedszázad elteltével idén már harmadszor lesz országos, vidéki megnyitó: Győrött június 4-én délelőtt 11 órakor. A győri rendezvényt *Dragomán György* József Attila-díjas író nyitja meg.

Ez évben is szervez könyvhetet a Romániai Magyar Könyves Céh Kolozsvárott.

Az összes magyarországi és a kolozsvári könyvhét programjai olvashatók a *www.unnepikonyvhet.hu* és a *www.unnepikonyvhet.ro* honlapon.

Az elmúlt években nagy sikert aratott *könyvek éjszakáján* idén is részt vesz kiadónk: a Luther Kiadó szombaton várhatóan éjfélig várja vásárlóit.

KERESZTÉNY SZÍNHÁZI FESZTIVÁL

Thália keresztény papjai

► Másodszor rendezte meg a *keresztény színházi fesztivált* a budapesti Újszínház. A hiánypótló kezdeményezés május 15. és 23. között négy helyszínen, tizenhét produkcióval és a magyarok mellett négy külföldi társulattal várta az érdeklődőket. Sokféle műfaj, misztériummusical, tragigroteszk, marionett-előadás, hangverseny, sőt történelmi táncshow is szerepelt a műsoron.

A sajtótájékoztató résztvevői: Orosz Dániel, Dörner György, Tordai Teri és Nagy Viktor

„Európa vagy keresztény lesz, vagy nem is lesz” – idézte a fesztiválfüzet köszöntőjében *Dörner György* az Európai Unió egyik atyját, *Robert Schumant.* A színházigazgató szerint Európa nem egészséges, az emberek össze vannak zavarodva, válság válságot követ, és ennek a jelenségnek a szétzilálódott erkölcs az oka. A rendezvény ötletgazdája leszögezte: bár sokan úgy vélik, hogy „behozhatatlan késésben vagyunk, a fesztivállal azt igyekszünk bemutatni, hogy hitünk szerint van még remény”. A rövidke írás szerint a szervezők célja az volt, hogy rámutassanak a hit és a szakralitás közösségformáló, valamint a kereszténység nemzetépítő és -megtartó erejére.

Jelenetek Kocsis István Az áldozat (Szent Margit legendája) című drámájából

„Ma nem divat szentekről beszélni, pedig mögöttük is ott van az ember. S a színház lényege is az emberábrázolás, így *Az áldozat* című darabban is az embert próbáltuk megragadni” – hangsúlyozta a rendezvény sajtótájékoztatóján *Nagy Viktor* rendező, aki *Szent Margit* történetét állította most színpadra, bemutatva a tatárok elől megmenekült édesapa hálaáldozataként apácának adott Árpád-házi királylány odaadását és szolgálatkészségét, aki nélkül talán *IV. Béla* sem érdemelhette volna ki a második honalapító történelmi rangját. *Kocsis István* drámájának a fesztivál nyitóestjén volt az első bemutatója, így ha ebben az évadban már nem is, de ősztől ismét megtekintheti majd a nagyérdemű.

Nem úgy az erdélyi szerző egy másik művét, a *keresztény színházi fesztivál* protestáns zászlóshajóját, az *Árva Bethlen Katát,* amelynek a rendezvény keretei között sajnos a búcsúelőadását tartották, vagy ahogyan az egyik sajtóanyag fogalmazott szellemesen: darabtemetését. Az erdélyi nagyasszony tragikus életútját, töretlen hitét és erkölcsét bemutató monodráma *Kökényessy Ági* kiváló előadásában szokatlanul hosszú ideig, nyolc esztendeig szerepelt sikerrel az Újszínház műsorán.

A tizenhét – köztük számos markánsan katolikus – produkciót felvonultató, szentmisével megnyitott fesztivál protestáns kínálatát, legalábbis ha a szűken vett színházat tekintjük, ez az egy darab jelentette. Hacsak a szerző reformátussága jogán ide nem vesszük *Szabó Magda Az a szép, fényes nap* című drámáját, amely a magyar államalapítás, a magyar kereszténység kezdeteinek korába röpíti a nézőt a *Vajk* keresztelésére készülődő fejedelmi udvaron keresztül. Ezeken kívül két nagyszerű, de nem kifejezetten színházi produkció: *Dinnyés József* daltulajdonosnak a reformáció korából hozott énekei és a *Takaró Mihály* vezette *Pesterzsébet-központi református kórus* koncertje volt hivatott arra, hogy protestáns színeket csempésszen a *II. János Pál* pápa, *Mindszenty József* bíboros és *Szent Johanna* életét, a *Los Gringos együttes Andok-miséjét* vagy éppen a Jézus születésének története köré szőtt középkori olasz legendáriumot bemutató programfolyamba.

Egyébként a karnagyként is kiváló Takaró Mihály irodalomtörténész feladata volt az is, hogy a szakralitás és a művészet kapcsolatáról szóló kerekasztalt vezesse, illetve hogy katolikus beszélgetőpartnerei – Dörner György színigazgató, *Czakó Gábor* író, *Eperjes Károly* színművész és *Kerényi Imre* rendező – mellett a protestáns szempontokat is megjelenítse.

A fesztivál zárógáláján az Újszínház társulatának színe-java szavalta a magyar irodalom istenes lírájának és prózájának gyöngyszemeit. Felemelő volt hallani az avatott előadók – *Bordán Irén, Csurka László, Esztergályos Cecília, Gregor Bernadett, Incze József, Kautzky Armand, Koncz Gábor, Kökényessy Ági, Kurkó József, Lux Ádám, Mihályi Győző, Nagy Zoltán, Tordai Teri, Vass György* – szájából a jól ismert és ritkábban hallott műveket is.

Kevésbé sikerült sajnos az est lezárása, amikor a református énekeskönyv 471-es számú lelkesítő dicséretének négy versszakát énekelték el a színészek – bájosan bár, ám sajnos nem túl nagy lelkesedéssel. Arra kérték a közönség tagjait, hogy ők is csatlakozzanak a refrénhez, de még így is meglehetősen erőtlenül hangzottak, korántsem zengtek a buzdító sorok: „Bízzatok, mert Jézus eljön, ő a fővezér, / Zengje ajkunk: hozzád esdünk győzedelemér’!”

A program különlegessége volt több külföldi produkció is. A szervezők a hazai színházi fesztiválokon ritkábban szereplő két országból, Olasz- és Lengyelországból hívtak vendégeket. „Ezek a nyugat- és északeurópaiaknál, illetve a magyarnál kevésbé szekularizált társadalmak, ezért úgy véljük, egy ilyen fesztiválon lehet mondanivalójuk számunkra” – engedett betekintést a szervezés kulisszái mögé *Orosz Dániel.*

Az Újszínház közönségszervezési és marketingvezetője végül azt is elárulta: bár a budapesti teátrumok repertoárját tekintve társulatuk ezzel a keresztény tematikájú fesztivállal hiánypótló programot nyújt a színházkedvelő keresztény középosztálynak, a sokszínű nagyvárosi kulturális kínálat miatt nekik is meg kell küzdeniük a figyelemért.

Az Újszínház munkatársai ugyanakkor eltökéltek abban, hogy a színházművészet eszközeivel terjesszék és erősítsék a keresztény értékeket. Így jövőre újra megszervezik a *keresztény színházi fesztivált* – reméljük, hogy az egyébként számunkra is értékes és érdekes katolikus produkciók mellett immár több protestáns tartalommal.

■ Kiss Sándor

Csodák hálójában – a Teatro Iaia, a Teatro di Roma és a Teatro Stabile di Biondo di Palermo (Olaszország) közös zenés játéka

Jézus születése a cataniai Fratelli Napoli Marionettszínház (Szicília – Olaszország) bábelőadásában

FOTÓK: ÚJSZÍNHÁZ

Őszintén a

Konferenciát tartott

Migráció és/vagy terrorizmus? Mit mond az egyház, a politika és a menekültügy a migrációról? A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) székházában rendezett konferenciát május 22-én a *Theologiai Szemle* című folyóirat szerkesztőbizottsága.

Pál szavai alapján – *„Fogadjátok be tehát egymást, ahogyan Krisztus is befogadott minket az Isten dicsőségére”* (Róm 15,7) – hirdette Isten igéjét *Fischl Vilmos* MEÖT-főtitkár a tanácskozás kezdetén. Az evangélikus lelkész hangsúlyozta, hogy Krisztus egyértelműen meghatározta az idegenekkel való viselkedést, ő olyannak fogadja el az embert, amilyen. „Keresztényként fel kell tennünk a kérdést, hogy van-e nálunk szelekció, és ha igen, akkor mit teszünk ellene” – fogalmazott Fischl Vilmos.

„A migráció kérdése égetően fontos téma, melyben az egyház embereinek meg kell nyilatkozniuk” – jelentette ki a fennállásának kilencvenedik évét ünneplő *Theologiai Szemle* szerkesztőbizottságának elnöke. *Kádár Zsolt* hangsúlyozta, hogy a konferencia a felekezetek teológiai megközelítésein túl arra kíván rávilágítani, hogy az egyháznak és a társadalomnak egymással párbeszédben kell állnia.

* * *

Migráció a Bibliában – biblikateológiai alapvetés címmel *Zsengellér József,* a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának dékánja tartott előadást. Először egyháztörténeti példákon keresztül mutatott rá arra, hogy a migráció – bár a globalizáció hatására ma nagymértékben erősödött – már az ókorban is jelen volt. A migráció üdvtörténeti vonatkozásairól szólva a professzor *Gerhard von Rad* üdvtörténeti vonalvezetését hangsúlyozta. Őstörténeti példákkal élve – Ádám és Éva, Káin és Ábel – kiemelte, hogy „a bűn cselekvése nemcsak büntetést von maga után, hanem annak következménye egzisztenciális kérdéssé is válik. Mondhatnánk: a bűn zsoldja a migráció.”

A hit megélésének és megtapasztalásáról Zsengellér József hangsúlyozta: a migráció teológiai motívuma az Istenre hagyatkozás, mely új közeget, áldást és új otthont jelent. Az üdvösség vonatkozásában mind ó-, mind újszövetségi példákon keresztül szemléltette, hogy az üldözöttek, árvák, magukra hagyottak megsegítése a Szentírás értelmében a nép és az egyes ember felelőssége.

A migráció az egyetemes és a magyar történelemben címmel *Mészáros Kálmán* egyháztörténész, a Baptista Teológiai Akadémia tanszékvezetője tartott előadást. „A 2014-es adatok szerint 51 millió ember keresi hazáját. Ennek fele saját hazájában vándorol, 17 millió ember már elhagyta otthonát, míg 600 ezer menekült a Földközi-tengeren próbál átkelni” – fogalmazott az előadó. Hangsúlyozta, hogy mind a média, mind a politika veszélyes párhuzamot vont, amikor a *Charlie Hebdo* francia hetilap elleni terrortámadásra való hivatkozással összekapcsolta a migrációt és a terrorizmust. „E két kérdéskör nem ugyanaz, veszélyes, emberek életét megnyomorító nézőpont a kettő összekeverése” – fogalmazott Mészáros Kálmán.

Az egyháztörténész a mai migráció kérdésével kapcsolatban kiemelte, hogy a kiváltó okokat kell megkeresni. „Ki verte szét az országokat, ki változtatta meg a struktúrákat? Kinek van felelőssége Szíriában, Afganisztánban, Szíriában, Palesztinában? A kérdés nemcsak nehéz, hanem más megközelítésbe is helyezi a megoldást.”

Mészáros Kálmán Magyarország történelmén keresztül mutatott rá, hogy „a Kárpát medence bizonyos értelemben népek átjáróháza volt. A be- és kitelepítések meghatározták történelmünket, ezért a magyar történelem az emigráció és a migráció története is.”

* * *

Migráció, ökumené, vallásközi dialógus, interkulturalitás címmel *Béres Tamás,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Rendszeres Teológiai Tanszékének vezetője tartott előadást. „Európa bízott a reformációban elkezdődő, a francia felvilágosodás szelleméből táplálkozó eszmében. Mára ez a nézőpont változott meg” – hangsúlyozta. A migráció kérdésében „a kényelmes Európának nincs közös cselekvési terve”.

A professzor rámutatott arra a nehézségre, hogy a terrorizmussal kapcsolatban nem lehet a megszokott értékdefiníciókat, nyelvet használni, hiszen aki az egyik oldalon ellenség, az a másikon hős; ami az egyik oldalon gyilkosság, a másik oldalon dicsőséget jelenthet.

Európai vonatkozásban, a lehetőségek szintjén Béres Tamás a vallásközi párbeszédet hangsúlyozta. „A szekuláris állam eddigi modelljei helyett olyanra lenne szükség, mely képes kezelni a vallási sokszínűséget” – emelte ki.

A más kultúráktól való félelemmel kapcsolatban arra az ellent-

„A keresztény elvekkel a napi po

Beszélgetés Nógrádi György b

„Egy olyan világban, ahol szinte minden a pénzről szól, a pápa és a különböző keresztény egyházak megszólalásaira az emberek nagyon várnak és vágynak” – véli *Nógrádi György,* aki szerint vallásháború folyik a világban. A biztonságpolitikai szakértővel, a Budapesti Corvinus Egyetem professzorával az Iszlám Államról, az arab világról, a menekültkérdésről, hatalmi érdekekről és erkölcsről is beszélgettünk.

– Úgy tűnik, mintha az Iszlám Állam a semmiből bukkant volna fel az utóbbi időszakban. Létrejöttének körülményeit még ma is találgatások övezik. Hogyan erősödhetett meg ez a szerveződés? Kik állnak mögötte? Ön hogyan látja ezt a kérdést?

– Az alaphelyzet az, hogy ma a világon három nagyhatalom van, Európa nincsen köztük. Ennek rengeteg előnye és hátránya van. Az Európai Unióhoz tartozó huszonnyolc állam szinte minden kérdésben szűken vett nemzeti érdeket képvisel: az ukrán válságtól kezdve a migráció kérdéséig Európa nem egységes. Azokkal az elvekkel, amelyeket a kereszténység hirdet, a napi politikában sajnos ritkán találkozhatunk.

A globalizált világban rengeteg ember érzi úgy, hogy vesztese a globalizációnak. Ezt érezzük az arab világban, és ezen túl az iszlám világban is. Az arab világ szerepe és súlya például az előállított bruttó hazai terméket, a GDP-t illetően lecsökkent, a kulcskérdésekben – mint például az informatika, az angol nyelvtudás – ezek a térségek óriási hátrányban vannak.

Az Iszlám Állam előzménye az, hogy hosszú évszázadok óta folyik az élethalálharc az iszlám síita és szunnita irányzata között. „Síita félholdról” szoktak beszélni: ide tartozik Irán, ahol síita többség van; szövetségi rendszerébe tartozik Irak, ahol a lakosság közel többsége síita – a Nyugat hagyományosan a szunnita kisebbséget, ennek keretében pedig korábban *Szaddám Huszeint* támogatta. A „síita félholdhoz” tartozik még az a Szíria, ahol a lakosság hatnyolc százaléka síita, más néven alevita, és ide tartozik a Hezbollah szervezet Libanon déli részén.

Az alapvetően nyugati és szunnita stratégia az volt, hogy ezt a síita félholdat meg kell bontani a leggyengébb láncszemnél – és ez a leggyengébb láncszem Szíria. Ezért elkezdtek különböző csoportokat támogatni. Az egyik ilyen csoport volt maga az Iszlám Állam, amelyet a Nyugat hozott létre, és eredetileg teljesen más feladatot szánt neki. De ez az Iszlám Állam – ahogy korábban az al-Káida is – radikalizálódott.

Elképesztő anyagi támogatást kapott a szervezet Katartól és Szaúd-Arábiától, amelyek azért támogatták ezt a formációt, mert a síita Iránt akarták gyengíteni. Nyugati felhördülésre Katar és Szaúd-Arábia persze leállt a támogatással, a valóságban azonban magánszemélyek folytatták a támogatást.

És a szervezet elkezdte önjárását: létrehoztak egy kalifátust, a területükön adókat szednek. Gyilkolják a nem hozzájuk tartozókat: a síita iszlám képviselőit, de a más vallásúakat, így a keresztényeket is. Ennek hatására Európa úgy érezte, hogy tenni kell valamit. Az évtizedek óta vesztes és működésképtelen iraki kormány felkérésére, amerikai vezetéssel létrehozunk most egy hatvan országból álló szövetséget arra, hogy az Iszlám Államot szétverjük.

Igen ám, de senki nem hajlandó harcoló alakulatokat küldeni. Odaküldünk logisztikát, légierőt, hírszerzést, őrzés-védést. Ez szükséges, de nem elégséges a győzelemhez. Egy elhúzódó háborúban az idő nem nekünk dolgozik!

Az irakiak azt mondják, hogy ők az Arab Liga – a szunnita államok – támogatásával fellépnek, és kiverik Irakból az Iszlám Államot. Sajnos azonban az iraki hadsereg gyengén ment előre, az ország közepén, Tikritnél megállt, és nem tudta bevenni a várost, még úgy sem, hogy harmincezres támadó erővel ment öt-hatszáz védő ellen. Csak nyugati támogatással tudták megszerezni a várost.

Jelenleg az a helyzet, hogy júniusra várható a következő nagy csapás északon Moszul ellen. Ezzel lassan Irakból valóban ki lehetne nyomni az Iszlám Állam erőit, de ennek vetületeként rengeteg ember terroristaként otthagyja majd a térséget, és hazatér.

A legtöbb terrorista Szaúd-Arábiából, Líbiából, Tunéziából és Marokkóból érkezett, de rengetegen jöttek Európából is, olyan családokból, ahol a második, harmadik, negyedik, ötödik generáció is képtelen volt integrálódni.

Franciaországban bejelentették, hogy 1573 nyilvántartott terrorista van, és a miniszterelnök szerint nem az a kérdés, hogy lesz-e merénylet az országban, hanem az, hogy mikor. Arányaiban Belgiumban van a legtöbb terroristagyanús egyén, de rossz a helyzet Nagy-Britanniában és a skandináv országokban is. Németországban pedig városi szinten tartják nyilván a terroristákat, mégsem tudnak mindenkit nyomon követni.

– Milyen kilátásaink vannak akkor? A katonai beavatkozás, úgy tűnik, igencsak negatív hatásokkal járhat a jövőre nézve…

– A Nyugat jól tette volna, ha az elmúlt évtizedekben nem avatkozik be a térségben, mert a beavatkozások kontraproduktívak voltak, pontosan a szándékkal ellenkező hatást értek el. Ugyanakkor nyugati segítséggel olyan szélsőséges szervezetek jöttek létre, amelyeket ma önmagában a muzulmán világ nem tud szétverni. Szükségük van a segítségünkre.

Ahogyan említettem, a lehetőség az, hogy beavatkozunk Irakban, de tudjuk, hogy ezek az emberek szét fognak széledni. És Szíriában még akkor sem lesz megoldás. Itt az alapvető dilemma az, hogy a Nyugat jelentős része ma *Bassár el-Aszad* szíriai elnökkel nem akar tárgyalni. Nélküle, ellenében ugyan fel lehet lépni, de akkor az egész országban vákuumot hozunk létre, és olyan káosz lesz, mint amilyen jelenleg Líbiában van. Jól fontolóra kellene hát venni, milyen lépések a célravezetők.

– Térképek keringtek a világhálón arról, hogy az Iszlám Állam meddig szeretne terjeszkedni. Ön szerint fennáll a veszélye annak, hogy Magyarország területét támadás éri?

– Az Iszlám Államnak azon a bizonyos térképén az összes olyan terület szerepel, ahol valaha iszlám hatalom volt. Rajta van Európa jelentős része, így Magyarország is, a százötven éves török uralom eredményeként. Ennek semmilyen politikai realitása és konzekvenciája nincsen. De jól hangzik, hogy az országok fenyegetve érezzék magukat.

Ugyanakkor azt látom, hogy Európa nem hajlandó tudomásul venni, hogy a muzulmán világ egyre nagyobb része ellenünk van, és szimpatizál az Iszlám Állammal. Nem vagyunk hajlandók tudomásul venni, hogy például egyes felmérések szerint a Nagy-Britanniában generációk óta élő muszlimok nyolcvan százaléka azt vallotta, hogy a *Charlie Hebdo* francia hetilap elleni fellépés jogos volt! Nem merjük tudomásul venni, hogy Észak-Afrika liberális államaiban a lakosság jelentős része szimpatizál az Iszlám Állammal.

Az Iszlám Állam a legjobb embereit nyugati egyetemekre küldi. Gyakorlatilag mi neveljük ki őket. Egy mindenen túlnőtt hatalmi központ jött létre a mi segítségünkkel, ami ellen logikailag katonai fellépést lehet kezdeményezni, de ez is, ahogyan említettem, felemás dolgokat szülhet.

Az idő pedig nem nekünk dolgozik. Egyiptomban egyszer valaki azt

migrációról

a Theologiai Szemle

mondásra hívta fel a figyelmet, hogy míg a tárgyi kultúrát megbecsüli Európa, addig az élő kultúra ellen van. „A migránsok más kultúrák élő hordozói, akiktől tanulhatunk, megismerhetjük egymást." Az ökumenikus, egyházközi kapcsolatokat hangsúlyozva hívta fel a figyelmet az előadó arra, hogy „az egyeztető beszélgetés sok esetben nem szándékában akad el, hanem hermeneutikailag nehézkes". Az EHE professzora előadásában a közös tapasztalatra törekvést, a vallási nézeten felüli közös nyelv megtalálását, valamint a másik megismerésére való nyitottságot hangsúlyozta.

* * *

„Az európai egyházak arra figyelmeztetnek, hogy a kontinens nem zárkózhat el attól, ami a szomszédságban történik, és szükséges a szolidaritás az olyan országokkal, mint Líbia, amely a menekültek nagy tömegeit fogadja" – ezt már *Torsten Moritz,* az Európai Egyházak Migrációs Bizottságának ügyvezető titkára hangoztatta.

Az előadó a brüsszeli ideiglenes elosztási mechanizmussal kapcsolatban kiemelte: érezhető, hogy a javaslat még kidolgozás alatt van, azonban jelenleg ez látszik a járható útnak. A bevándorlás krimianalizálásával kapcsolatban a főtitkár aggasztónak látta, hogy „a törvényileg szabályozott bevándorlási politika helyett a fő törekvés a magasabb kerítések, a gyorsabb őrhajók és az illegális migráció segítőire kirótt súlyosabb ítéletek felé mutat".

Torsten Moritz szerint „közép- és hosszú távon Európának nagyobb bevándorlásra van szüksége, hogy stabilizálja népességét, és fenntartsa a dolgozók és a nyugdíjasok elfogadható arányát". Az Európai Egyházak Migrációs Bizottságának tevékenységével kapcsolatban az előadó hangsúlyozta, hogy felemelték szavukat a sokféleség terjedését bátorító oktatásért.

* * *

Migráció és biztonság címmel *Jungbert Béla* nagykövet tartott előadást. A politikai szándékokra és a médiában megjelenő hírekre utalva kiemelte, hogy „tematizálják közbeszédünket, és így nem a valóságról szól a diskurzus". „A nemzetközi migráció alapvetően hasznos és pozitív, mely képes a népek közötti feszültséget oldani, jól hat mindkét ország gazdaságára is, ehhez azonban partnerség szükséges" – állapította meg.

Jungbert Béla aggasztónak tartotta, hogy mind a mai napig nem tisztázott a tengeri határvédés és embermentés kérdése, hogy ki és pontosan miért felelős. „A migrációellenes gondolat és a keresztény tanítás ellentétben áll egymással – mondta. – Ezt tudjuk, de nem értjük, hogy az egyház miért nem vagy csak igen halkan hallatja a hangját ebben a kérdésben…"

Szép Árpád, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Menekültügyi Igazgatóság igazgatója *A migráció és bevándorlás* címmel tartott előadásában arra világított rá, hogy Magyarország ma is tranzitországnak számít, azaz a hazánkba érkező migránsok legnagyobb része nem Magyarországon kíván letelepülni, hanem nyugati országokba szeretne eljutni. „A migráció fogalmát mind a politika, mind a média nagyon félreérthetően, manipulatívan használja, ami a migránskérdés megítélésében nagy károkat okoz" – fogalmazott az igazgató. Kiemelte, hogy a kiváltó okok kezelésére kellene a legnagyobb hangsúlyt tenni, azaz olyan európai stratégia kidolgozása lenne megfelelő, mely az adott országok stabilitásához vezetne.

A bevándorlás növekedése számos kérdést vet fel ugyanakkor, hiszen míg 2014-ben 45 ezer menekült érkezett hazánkba, addig 2015-ben ez a szám már eddig elérte a 30 ezret, és várhatóan év végére megközelíti a 100 ezer főt.

* * *

A migráció gyakorlati megközelítéséről és az abban szerzett tapasztalatokról tartott előadást *Kanizsai-Nagy Dóra,* a Református Missziói Központ vezetője. Bemutatta oktatási és lakhatási programjukat, valamint migránstanodájuk felépítését. Hangsúlyozta, „tudnunk kell, hogy a hozzánk érkezők védelmet kereső emberek. Amennyiben testvérnek tekintünk a másikra, valós segítséget tudunk nyújtani. Azon dolgozunk, hogy ez a szemlélet gyülekezeti szinten is valósuljon meg, azaz váljunk valós, krisztusi értelemben vett befogadó közösséggé." Kanizsai-Nagy Dóra a közösségi házukban szerzett tapasztalatok alapján – ahol heti szinten százötven embernek segítenek – kiemelte, hogy a párbeszéd elengedhetetlen a másik megbecsüléséhez.

„Ma még Magyarországon nem alakultak ki elszeparálódott bevándorlóközösségek. Egymás megismerésével tehetünk azért, hogy ne diaszpórák alakuljanak ki, hanem a másikat elfogadó közösséggé váljunk."

■ Galambos Ádám

A Theologiai Szemle által szervezett konferencia előadásai teljes terjedelmükben olvashatók lesznek a folyóirat őszi lapszámában.

olitikában ritkán találkozhatunk"

biztonságpolitikai szakértővel

mondta nekem: „Nektek van órátok, de nincsen időtök, nekünk nincsen óránk, de van időnk!" Ezek igen nagy igazságok.

– Fontos kérdés, hogy valójában mit akarunk elérni: békét, demokratikus államok létrejöttét a térségben, a terrorizmus kiszorítását?

– Jó lenne, ha a politikai döntéshozók nem mondanák meg a világ minden részén, hogy mi a „tuti". A franciák közölték, hogy hajlandók Szíriát bombázni, majd újjáépítik. Ugyanezt képviselték Líbiában is.

Négy évvel ezelőtt, amikor elkezdődött az arab tavasz, az összes nyugati szakértő azt mondta, hogy végre győz a demokrácia. De mitől győzött volna, amikor a feltételrendszerek nem voltak meg ehhez? A beavatkozások nyomán a helyzet mindenütt rosszabb lett, mint korábban volt. A Nyugatnak át kellene gondolnia a realitásokat és ezeknek megfelelően azt, hogy milyen stratégiai célokat követ.

Ebben a felállásban rendkívül nagy szerepe lehet az egyháznak. Egy olyan világban, ahol szinte minden a pénzről szól, a pápa és a különböző keresztény egyházak megszólalásaira az emberek nagyon várnak és vágynak. Az elmúlt néhány évtizedben főleg az európaiak jelentős része stabil fogódzókat keresett – a fogódzó az egyház lehet.

– Keresztény emberként azonban azt érezzük, hogy veszélynek vagyunk kitéve. Etiópiában, Líbiában, Egyiptomban, Szíriában, Nigériában – és még sorolhatnám – keresztényeket gyilkolnak. Ön szerint ez a 21. század vallásháborúja?

– Igen, sajnos jelenleg vallásháború zajlik. *Samuel P. Huntington A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása* című könyvével vált ismertté világszerte, de amikor ezt megírta, senki sem hitt neki. Amikor huszonöt évvel ezelőtt az egyik legismertebb amerikai szakértő leírta azt, hogy véget ért a harc, és a demokrácia a világon mindenütt győzött, alaposan melléfogott. Sehol nem ért véget a harc. A világ folyamatosan háborúzik, csak új helyzetek vannak. A legjobb biztonságpolitikai szakértők, így *Henry Kissinger, Paul Kennedy* könyvei briliánsak, de a jövővel kapcsolatban semmit nem találtak el. *Francis Fukuyama* leírta azt, hogy a demokrácia mindenütt a világon győzni fog. Ez utópia.

Ténylegesen vallásháború folyik: részint a keresztények ellen, részint a különböző csoportok között, ahogyan ön mondta, a világ számos országában, kontinensén.

– Európa sokáig a multikulturális társadalmat hirdette, a kereszténység pedig eközben fokozatosan veszített az erejéből. A szélsőséges vallási megnyilvánulásokkal szemben jelenleg az európai ember számára – úgy érzem – nincsen menekvés a kereszténység tanai felé. Nem vagyunk felvértezve, hiszen sokan nem is ismerik ennek a vallásnak a nézeteit.

– Európa három nagy vezetője, *Merkel, Sarkozy* és *Cameron* is kijelentette a multikulturális társadalom bukását. Ha ezt öt évvel korábban mondják, akkor megbuktak volna. Most egy ilyen megállapítás elfogadott.

Az alapvető dilemma az, hogy Európa sok kérdésre nem tudja a választ. Ki fogja kifizetni a nyugdíjakat? Ki fogja az olyan munkákat elvégezni, amelyeket a hazai lakosság nem hajlandó? Kiket, hány embert célszerű befogadni? Erre a huszonnyolc tagállam huszonnyolcféleképpen válaszol.

Az első vendégmunkások 1957-ben, az unió jogelődjének idején jöttek Európába, de akkor még kellett ember a kontinensünkön. Döntő többségükben Dél-Európából és Észak-Afrikából érkeztek. A vendégmunkások képzett vagy képzetlen munkaerőt jelentettek több országban. A második és harmadik áramlat befogadása és integrálása már nehézségekbe ütközött.

Az Európai Unió tagországai ma is különböző módon állnak a menekültkérdéshez. A földközi-tengeri államok és a szárazföldiek más-más véleményt képviselnek. Se szándék, se pénz nincsen a megoldásra. A huszonnyolc államnak azonban egységes koncepciót kellene kidolgoznia, de probléma, hogy Európa jövőjéről sincsen egységes kép. Van egy francia modell, amely szerint a nemzetállamok Európája vagyunk, de a döntéseket az államok maguk hozzák. Van a német modell, amely város-tartomány-ország-Európa felépítmény alapján hozza létre az Európai Egyesült Államokat. A két modell azonban nem közeledik egymáshoz.

Senki nem akarja a halottakat a Földközi-tengeren, de ahhoz, hogy a helyzet normalizálódjon, el kellene érni az észak-afrikai országokban, hogy ezek az emberek ne szálljanak vagy ne szállhassanak hajóra!

Magyarország számára a fő kihívást az jelenti, hogy szárazföldön jönnek az emberek. Probléma azonban, hogy ha az osztrákok lezárják a határt, nálunk maradnak a menekültek. Ha Európa visszatoloncolja őket, akkor hozzánk küldi vissza, hiszen nálunk léptek be az unió schengeni területére. A menekültek befogadása horribilis pénzbe kerül, a magyar nemzetgazdaság, de a magyar társadalom sincsen felkészülve erre.

Európa az utóbbi évtizedekben az egyéni élvezetek és a pénz felé ment el. Az, hogy az elmúlt időszak pápái sokkal aktívabbak voltak, mint a korábbi évszázadokban, rendkívül szükséges volt. Új világhelyzet van. A pápáktól elvárás, hogy az új világhelyzet kihívásaira tudjanak és merjenek választ adni, és ezt megteszik. És ugyanez vonatkozik a kereszténység más felekezeteire és képviselőire is.

– De pont a kereszténység ad bizonyos kérdésekre – a jézusi tanításból fakadóan – igen egyértelmű válaszokat, amelyek azonban a gazdasági vagy politikai érdekekkel nem egyeztethetők össze. Például a menekültkérdéssel kapcsolatban a Bibliában az áll, hogy fogadjátok be a gyengéket, elesetteket…

– Igen, ebben a kérdésben igaz az, hogy csak azt kell befogadni, aki nekem kell.

– A szelektálás már igazán nem keresztény hozzáállás…

– Igen, itt az európai érdekeket kell figyelembe venni. Aki a pontrendszernek megfelel, aki fiatal, nyelvet tudó, az integrációra képes, és aki nem jelent bizonyos idő után komoly terroristaveszélyt. Azoknak az egyharmada, akik Németországból elmentek a Közel-Keletre harcolni, visszatért, és a német titkosszolgálat nem tudja lefedni őket.

– Az evangélikusság szerte a világon segítséget nyújt a válsághelyzetekben. De azt látjuk, hogy a kisebbségben lévő egyházak tagjai közül sokak már olyannyira veszélybe kerültek, hogy a megoldást az európai befogadás jelenthetné számukra. Ha azonban eljönnek onnan, ha nem tartanak ki utolsókként a területen, akkor gyakorlatilag megszűnhet az adott régióban a kereszténység. Mégis mit tehetnek az európai egyháztestek a világ többi részén élő keresztényekért?

– Magyarország kijelentette, hogy az iraki keresztényeket befogadja. Egyiptomban a lakosság tíz-tizenkét százaléka keresztény. Ez kilenc-tízmillió embert jelent. Ekkora embertömeget Európa nem képes befogadni.

A cél tehát az lenne, hogy ezek az emberek ott élhessenek, és gyakorolhassák szabadon a vallásukat, ahol születtek. Ezt elérni szörnyű nehéz dolog, de meg kell próbálni. Felszámoljuk a szegénységet, a maláriát, az analfabetizmust – Európa korábban ilyen kijelentéseket tett. Nézzük meg, mi történt a valóságban: eltelt húsz-harminc év, és semmi nem valósult meg ezekből a célokból.

Azt látom, hogy rengeteg ember vágya az, hogy segítsen. Az egyházaknak az a küldetésük, hogy segítsenek, de összetett folyamatok zajlanak, többek között a kisebbségek ellen, és nehéz e téren legalább félsikert elérni.

Miközben Európában a mecsetek száma növekszik, aközben az arab országok zömében tilos keresztény templomot építeni. Ebben az egész „élethalálharcban" Európa teret veszít, és teljesen új hatalmi tényező nő fel: Kína.

Joschka Fischer korábbi német külügyminiszter írta: „Németország Európának túl nagy, a világnak túl kicsi." Itt tartunk. Németország ugyan Európa gazdasági, kulturális, politikai, katonai és morális vezető hatalma, mégis, önmagában nem képes még egy ukrán válságban sem a céljait elérni. Egységes európai nézetekre lenne szükség, de ez sajnos utópia. A politika papíron csodálatos, morálról, szent elvekről szól – a valóságban hatalomról, érdekekről.

– A kereszténység párbeszédet folytat más vallások képviselőivel. Az iszlám vallási képviselői elhatárolódnak azoktól a nézetektől, amelyeket a terroristák vallanak. Látszólag tehát „mellettünk vannak". Vagy mégsem?

– A „mellettünk-ellenünk" kifejezés nem jó erre a helyzetre. Ők ugyanis a saját nézeteiket vallják. Meggyőződésem szerint a vallási vezetők nem radikálisak, de a világ radikalizálódik. És nem csak a muszlim világ! Egy idő után a kérdés az lesz, hogy a megfelelő iszlám vezetők képesek lesznek-e ezeket a mozgalmakat mederben tartani. Sok helyen úgy tűnik, hogy sajnos kicsúszott a kezükből az irányítás.

■ Horváth-Bolla Zsuzsanna
Evangélikus.hu

FOTÓ: NBCNEWS.COM

„Nekem ezen túl kellett esnem”

Réka története

▶ *Puskás Réka* különös tulajdonságokat kapott a Jóistentől: pozitív és optimista szemlélettel tekint a jövőbe. Ez a szemlélet kísérte őt tavaly nyáron is, amikor rákos daganatot diagnosztizáltak nála az orvosok. Több mint félévnyi küzdelem van mögötte – és az utolsó eredményei szerint legyőzte a rákot. A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium tizennyolc éves diákjával betegségéről beszélgettünk. Közben kiderült az is, hogy a mögötte álló egyházi iskola hogyan tudta támogatni őt a nehéz helyzetben.

FOTÓ: GYŐRI ANDRÁS TIMÓTHEUS

A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium Facebook-oldalán tették közzé a hírt: egyik tanulójuk, *Puskás Réka* is szerepelt abban a fotósorozatban, amelyet *Nánási Pál* fényképész készített leukémiás gyerekekről és sztárokról a Leukémiás Gyermekekért Alapítvány számára. A sorozat képei megindítóak voltak: az ismert emberek maguk is kopaszon álltak a hajukat vesztett gyerekek mellett. A képek mégis erőt és bátorságot sugároztak.

Felvettem a kapcsolatot a gimnázium vezetőivel, és érdeklődtem Réka iránt. Interjút szerettem volna tőle kérni, de ilyenkor visszafogott az ember… Nem is tudja, hogyan is kérje. Mit is akarok? Beszélgetni az élet és a halál mezsgyéjén táncolóval. De a betegségről nehéz beszélni. Egy ilyen interjú tele lehet fájdalommal és könnyel. Mégis erőt adhat azoknak, akik hasonló helyzetben vannak, és azoknak is, akik kísérnek egy beteget.

Réka nyitott volt a lehetőség iránt, de időt kért. Még egy fontos eredményre várt. Arra az eredményre, amelyből megtudhatta, hogy az immáron több mint fél éve tartó küzdelem milyen kimenetellel járt.

Vártunk. Aztán húsvét előtt jött a levél az örömhírrel: a vizsgálatok szerint Réka meggyógyult, legyőzte a betegséget. Indulhattunk Nyíregyházára a beszélgetésre.

Bár Réka még magántanuló, az iskolájában beszéltünk meg találkozót. Pontosan érkezett, az anyukájával, aki – mint kiderült – lánya betegsége óta az intézményben dolgozik takarítóként.

Fantasztikusan optimista, csupa mosoly lánnyal találkoztunk. Nyoma sem volt rajta az átélt, átküzdött hónapoknak. Amíg *Győri András Timótheus* kollégám felszerelte a kamerákat, a mikrofonokat, és beállította a fényeket, beszélgetni kezdtünk.

Réka tizennyolc éves. Öten vannak testvérek, négy lány és egy fiú. A Nyírség szívében, Nyíregyházától tizenkét kilométerre, Napkoron élnek. Gyermekkora óta sportol, néptáncol, szívesen vesz részt tanulmányi versenyeken is. Kedvenc tantárgyai a testnevelés, az angol és a magyar. Korábban állatorvos szeretett volna lenni, de most a betegség alatt eldöntötte: embereket szeretne gyógyítani.

2014. augusztus elején derült ki a baj. Fájtak a végtagjai, és egyre nehezebben kapott levegőt. Rövid idő alatt sokat fogyott. Először vírusfertőzéssel kezelték, majd egy mellkasröntgen és egy hasi ultrahang után derült ki: hatalmas tumor van a mellkasában. A kórházból már haza sem engedték. Először a nyíregyházi kórházba vették fel, majd elszállították Debrecenbe, ahol az azonnali operáció mellett döntöttek.

Rékánál Hodgkin-limfómát diagnosztizáltak, amely a nyirokrendszer rosszindulatú daganatos burjánzása. Nála a szív mellett lévő csecsemőmirigy rákosodott el. A felgyülemlett vizenyő eltávolításával, kemoterápiás és sugárkezeléssel állították meg a folyamatot.

– Valamilyen szinten sokkolt, amikor a betegségemről értesültem, de mivel a családunkban sok ilyen megbetegedés volt, nem lepődtem meg, hanem számítottam arra, hogy a közeli vagy a távoli jövőben lesz nekem is ilyen jellegű problémám – mondta, amikor arról faggattam, hogyan fogadta ezt a hírt.

A kórházban aztán szembesült azzal is, hogy nála sokkal fiatalabbak, gyerekek is vannak, így szinte a nagy testvérükké vált. Sok esetben ő öntött lelket az osztályon lévő kis betegekbe.

– Attól függetlenül, hogy milyen okból kerülünk oda, nagyon jó a hangulat a kórházban – tudom meg tőle. – Ott lesz egy másik családja is az embernek, ahová mindig szívesen megy vissza, és ahol mindig szívesen látják. Összetartó közösség vagyunk. Sokszor most is hiányoznak a bentiek. Sajnos vannak olyan gyerekek is, akiket elveszítettünk, de akik meggyógyultak, és rendszeresen kontrollra mennek vissza, azokkal még most is szoros kapcsolatban vagyok.

Ennyire pozitív gondolkodású emberrel még nem találkoztam. Úgy beszélt az életveszélyes daganatról, mintha csak egy náthából gyógyult volna fel:

– Nagyon jól viseltem a betegséget. Sokan mondták, hogy egyszer majd túl lesz rajta az ember, de most úgy érzem, soha nem fogom elfelejteni ezt, és nem is szeretném elfelejteni. Az életem részévé vált. Emlékeztet arra, hogy mire vagyunk képesek. Hogy egy ilyen betegséget is le tudunk győzni, és túl tudunk lépni rajta valamilyen szinten.

Hogy is mondjam: butaságnak hangzik, de jó volt ez a betegség, és nem szeretném visszacsinálni. Ha lehetne választanom, újra végigcsinálnám. Nekem ezen túl kellett esnem. Sok mindent megtanultam magamról, összekovácsolta még jobban a családot, nemcsak a szűkebb, de a távolabbi rokonokat is. Nagyon sok embert ismertem meg, akiket nem ismernék, ha nem lettem volna beteg.

Molnár Nikolett általános iskolás kora óta ismeri Rékát. Most is a legjobb barátnője.

– Nagyon megdöbbentem és megijedtem, amikor megtudtam, hogy Réka beteg – mesélte. – Nem sajnáltam, mert tudtam, hogy Réka erős lány. Tudtam, hogy túl fogja tenni magát ezen. Sokat változott a betegség hatására. Sokkal erősebb lett. Érdekli a másik ember sorsa. Vannak céljai, és végig tudta, hogy meg fog gyógyulni.

De honnan merítette az erőt ehhez?

– Nem tudom megfogalmazni, mi ad erőt – gondolkodott el a kérdésen Réka. – Nem vagyok hívő ember, bár görögkatolikus vagyok. Én magam eldöntöttem, hogy ezt az egészet hogyan szeretném csinálni, és ehhez tartottam magamat. De nemcsak magamból merítettem erőt, hanem erőt kaptam másoktól is. Rengeteg barátom és ismerősöm bátorított, támogatott, hívott telefonon, vagy a családomat kereste.

– Az iskola a lelki támogatásra helyezte a hangsúlyt, de a gyógykezelések, az utazások bizony súlyos anyagi terhet róttak a családra, ezért anyagiakban is próbáltunk segíteni. Többször szerveztünk jótékonysági rendezvényeket – mondta *Kecskemétiné Szilvási Zsuzsanna* igazgatóhelyettes. – Az iskolában a gyerekek karácsonykor külön gyűjtöttek Réka számára, és előadásokkal jelentkeztek azokra a rendezvényekre is, amelyeket jótékony céllal rendeztünk.

Az egész iskolában gyűjtődobozok voltak kihelyezve, amelyekbe nemcsak pénzt, hanem üzeneteket, rajzokat, gumi karkötőket, fülbevalókat is bedobtak Rékának. Többször voltunk családlátogatáson náluk, és örültünk neki, hogy amikor az egészsége engedte, meglepetésszerűen bejött hozzánk az iskolába is.

Az iskolalelkész, *Bozorády Ildikó* szerint egy evangélikus egyházi gimnázium egyik legfontosabb célja az, hogy rendszeresen imádkozzon azokért is – akár tanulók, akár tanárok –, akik súlyos helyzetbe kerülnek.

– Bíztunk abban, hogy imádságaink meghallgatásra találnak majd. A szülőkkel, a testvérekkel és Rékával folytatott beszélgetések során átgondoltuk azokat a lépéseket, amelyekkel a család számára segítséget tudunk nyújtani. A nagycsaládnak megvan az előnye, hiszen egymást jobban tudják hordozni, támogatni. Ez a nehéz hónapokban Rékáéknál is megmutatkozott.

Az édesanya is rendkívül nyitott volt arra, hogy könyörögjünk az Úristenhez azért, amire mindannyian a leginkább vágytunk: hogy Réka meggyógyuljon, és hogy kapjanak elég erőt ahhoz, hogy a küzdelmes hónapokat hittel és bizakodással vegyék.

Réka betegsége alatt mindig arra gondoltak, hogy milyen jó lesz, ha a következő nehéz lépésen is túl lesznek. A kitartó odafordulásnak, a sok beszélgetésnek meglett az eredménye.

Az egész család pozitív, optimista szemlélettel tekint a jövőbe, és én abban bizakodom, hogy ők látják ezen az úton keresztül is Isten szeretetét, különös kegyelmét és gondoskodását, hogy neki gondja van a legkisebbekre és a leggyengébbekre is. És meg tudja erősíteni mindazokat, akik hittel kérik tőle! – mondta Bozorády Ildikó, a nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Evangélikus Gimnázium iskolalelkésze.

■ Horváth-Bolla Zsuzsanna

Forrás: Evangélikus.hu

Hittel látni

▶ *Tomika* ma hatéves, élénk és mozgékony, derűs kisfiú. Az orvosok hároméves kora után azt mondták, nem fog járni, mert oxigénhiány miatt sérültek az agyi funkciói. A szakemberek aztán nem értették, hogyan lehetséges a javulás. Szinte csodáról lehet beszélni. Tomi édesanyjával *Benedek Bernadett* beszélgetett.

– Miután Tomi megszületett, mindent rendben találtunk nála, de ahogyan teltek a hónapok, a fejlődése vontatottá vált, és nem tudtuk az okát. Egyéves korában nagyobb kivizsgálásra vittük. A mágnesesmagrezonancia-vizsgálat (MR) kimutatta, hogy valahol időközben megsérült, agyi elváltozás keletkezett. Oxigénhiányra jellemző tüneteket állapítottak meg az orvosok, de nem tudták megmondani, hogy a sérülés pontosan mikor történt, magzati korban vagy a születést követően.

Születéskori oxigénhiány a betegség megnevezése, ami miatt az agyi funkciók sérültek. De hivatalos diagnózisunk a mai napig nincsen. Amikor Tomit meglátják, azt mondják, autisztikus, de ez is csak feltételezés. A fejlesztőprogramok, melyekre jártunk, bizonyos szintig elvitték, de mindig újabbat kerestem. Három és fél éves korában azonban a fejlődésneurológus azt mondta, sohasem fog járni. Én ezt nem fogadtam el, és azt mondtam, hogy márpedig ez a gyerek járni fog. Kértem Istent, hogy mutasson még mozgásterápiákat, mert nem hittem el, hogy nincs más megoldás. Akkor Nyíregyházán találtam újabb fejlesztő programot. Otthon végeztem vele a gyakorlatokat, és egy év múlva Tomi talpra állt.

– Mi volt a környezet reakciója Tomi állapotára, és mennyi segítsége volt Önnek?

– Mondhatni, hogy szinte alig volt segítségem. A védőnők azt mondták, hogy a gyerek kicsit lusta, engem hisztérikás anyukaként kezeltek. A család sem fogadta el az aggodalmaimat. A férjem mellettem volt, de nem tudott mit kezdeni a helyzettel. A környezetemben is megszóltak, egyáltalán nem éreztek velem együtt. Az édesanyát szokták ilyenkor hibáztatni, ezt teljesen igazságtalannak éreztem. Akkor nagyon nehéz helyzetben voltam. Ez jó pár évig tartott; csak imádkoztam, és nem jöttek az imáimra válaszok.

– Hívő keresztényként Ön hogyan látta Tomi betegségét?

– Optimistán tekintettem az állapotára. Ha visszanézek, csodálkozom azon, hogy Isten mennyi erőt adott a mindennapokban hordozni ezt a terhet. Iszonyú nagy felelősségről van szó, Tomiról egész nap le sem vehetem a szemem, a fejlődése érdekében minden rezdülésére kell reagálnom. Ez kialvatlansággal és fáradtsággal jár, de ettől függetlenül új erővel kezdek minden napot. A család most már jó pár éve támogat, de a férjem nélkül nem ment volna.

– Miként változott Tomi állapota?

– A szakemberek értetlenül állnak a fejlődése előtt. Igyekeztem tudatosan elhárítani a negatív feltételezéseket. Arra akartam tekinteni, amilyen képet nekem Isten adott Tomiról, hogy amikor felnő, milyen emberré válik. Szerettem volna óvodába vinni, de nagyon csúnyán bántak vele, a gyógypedagógusok nem akarták, hogy ott legyen. Most fejlesztőházba járunk, ahol én is részt veszek vele a foglalkozásokon.

– Konkrétan miben tapasztalta, illetőleg tapasztalja Isten segítségét?

– A szülőnek két választása van, ha a gyermeke ilyen elesett helyzetbe kerül: vagy így hagyom egész életében, vagy segítek neki. Én segíteni akartam mindenáron. Ehhez kaptam az erőt és az utakat, hogy megtaláljam azokat a módszereket, amelyekkel tudom őt segíteni. Hiszem, hogy további erőt és útmutatást kapok ahhoz, hogy úgy tudjam támogatni, ahogyan az leginkább a javát szolgálja. Sokszor nehéz kivárni a következő fejlődési szakaszt, főként, ha nem jönnek a várt eredmények. Néha a hitem is meginog. Nincs az ember mindig fent, ha Istennel jár, akkor sem, mert vannak mélypontok a lélekben. De Isten igéje mindig felemel, és segít abban, hogy ne a körülményekre tekintsek, ne arra nézzek, ami látható, hanem arra, ami a szemnek láthatatlan.

Az elmúlt években mindig azzal kezdtem az évet, hogy elolvastam *Jób könyvét.* Innen kaptam egy igét: ha Istentől elfogadjuk a jót, akkor el kell fogadjuk a rosszat is. Ha ebben teljes békességet kapok – eddig még nem jutottam, de ülepedik bennem –, akkor békességgel fogok tudni végigmenetelni ezen a nehéz életszakaszon. *„Az Úr pedig jobban megáldá a Jób életének végét, mint kezdetét…”* (Jób 42,12; Károli-fordítás) Ezekbe az ígéretekbe tudok kapaszkodni, mert nekem szólnak, erre a speciális élethelyzetre vonatkozóan.

– Mi volt eddig a legnehezebb?

– Szembesülni az MR-vizsgálat eredményével. Illetve hogy speciális esetnek számítunk, mert az orvosok nem tudták megmondani, mi a kimenetele ennek az egésznek. Nagyon nehéz volt így terápiákat találni. Nem jött a kívánt eredmény, így nem akarták a kezeléseket sem folytatni. Nem tudtak mit kezdeni a helyzetünkkel.

– Mit tanácsol a hasonló helyzetben lévő szülőknek?

– Elsősorban azt, hogy higgyenek, és ne csupán a körülményekre tekintsenek! Ha azt akarják, hogy változás legyen a gyermekük életében, az vezesse őket, ami az ő szívükben van a gyermeküket illetően. Ha negatív kijelentéseket hallanak a gyermek állapotáról, ne ez határozza meg azt, hogy mit tesznek, hanem vigyék a helyzetet Isten elé, és amilyen képet Isten ad a gyermekükről, azt tartsák szem előtt.

Nem a szakemberek, az orvosok véleményét akarom leszólni ezzel! Csupán azt vallom, hogy ha az anyuka ragaszkodik ahhoz, hogy márpedig a gyermek állapota változni fog, s ebben a ragaszkodásában Isten megerősíti azáltal, hogy „képet ad” róla, akkor ez így is lesz. Nekem azt mondták, hogy Tomi soha nem fog talpra állni. És Tomi jár. ■

A teremtés ünnepe

Konferencia az országos irodában

A Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend szervezésében a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájában rendezték meg május 21–23. között – a június 5-én esedékes környezetvédelmi világnap alkalmából – *A teremtés 25. ünnepe* konferenciát.

„A földi lét fenntarthatósága nemcsak felelősségünk, hanem a teremtett világért végzett emberi munka elengedhetetlen része is” – fogalmazott az összejövetel megnyitóján *dr. Széchey Béla József,* a rend apátja, a konferencia elnöke. A célokkal kapcsolatban hangsúlyozta: „Központi feladatunk, hogy a környezetvédelem ügyét a teremtésvédelem szemszögéből közelítsük meg és vegyük komolyan. Valljuk, hogy a teremtésvédelem a Krisztus-követés természetes része, így a környezetért való cselekedet a Krisztussal való együttműködést jelenti.”

A jubileumi konferencia mottója „Ego sum veritas”, azaz „Én vagyok az igazság” volt. Az igazságosság, a környezetért való küzdelem, a természet mint a teremtett világ ránk bízott része került középpontba az összejövetelen. Ennek szellemében köszöntötte a konferenciát a Természet- és Környezetvédő Tanárok Egyesülete, valamint egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói osztálya is.

A nyitónapon *Biczó Dénesnek,* az összejövetel spirituálisának vezetésével a jelenlévők beszámoltak személyes elköteleződésükről, a rendhez való tartozásuk belső hátteréről. *Dr. Zsigmondy Árpád* nyugalmazott evangélikus lelkész, levéltáros kiemelte: „A Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend lehetőséget ad arra, hogy a teremtett világ sorsáról ökumenikusan, egymás gondolataira támaszkodva, a másik tudását is élvezve gondolkodjunk, és érte így cselekedjünk.”

A SZERZŐ FELVÉTELE

Altziebler Károly, a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség presbitere a renddel való találkozását elevenítette fel. Kitért arra, hogy számos közös ügy határozta meg a rendhez való tartozását. „A rend támaszt ad, és elhelyez minket. Mindenki a saját felekezetében végzi a munkáját, de – a rendhez való tartozás által – ökumenikus szellemben segítjük egymást. Az ifjúsági nevelés, a családi élet megbecsülése ugyancsak meghatározó rendi alapelv” – fogalmazott a presbiter.

Biczó Dénes hangsúlyozta, hogy feladatának érzi a keresztények közötti egység szolgálatát, melyet a rend segítségével is meg tud élni.

Berndt Mihály rendi tag a teremtésvédelemmel és a rend lelkiségével kapcsolatban kiemelte: „A természet Isten szépségét és közvetlenségét fejezi ki, melyet megbecsülni és ápolni vagyunk hívatottak.” A zajvédelemmel is foglalkozó szakember beszédében hangsúlyozta, hogy „az ember alkotóképességet kapott, mely a természettel való viszonyában akkor áldásos, ha a környezetet nem kizsákmányolni szeretné – azaz szemlélete nem kizárólag a profitra épül –, hanem elsősorban a szeretet vezérli. Ezért vallom, hogy a környezetvédelem ügye Isten munkájában való aktív cselekedet.”

A rend által meghirdetett jubileumi konferencia fővédnökei – *dr. Fabiny Tamás püspök, dr. Láng Zsolt* II. kerületi polgármester, *D. Szebik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök és *dr. Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát – jelzik, hogy a környezetért való felelősségvállalás közös ügy. Kifejezte ezt a konferencia programja is, amelyben a teremtett világ védelme nemcsak a tudomány és a teológia oldaláról, hanem a tanítás lehetőségei felől, azon belül is a hit- és etikaoktatásban való előkerülése szempontjából is fontos szerepet kapott.

■ – Galambos –
Evangélikus.hu

MIKULA GYULA FELVÉTELE

SEMPER REFORMANDA

„Annak okáért kérlek titeket, kedves Uraim, hadd lássa nálatok gyümölcsét ez az én hűségem és buzgóságom. És ha akadnának is egyesek, akik engem kicsinyelnének a részben, hogy tanácsommal éljenek, vagy engem mint a zsarnokok kiátkozottját megvetnének, vegyék mégis tekintetbe, hogy én nem keresem a magam, hanem egyes-egyedül egész Németország boldogságát és üdvösségét. És habár bolond volnék is, de akadna valami jó dolgomban, ne tekintse azt egy bölcs se szégyennek, hogyha követ engem. Habár török vagy pogány volnék is, de kitűnnék mégis, hogy ezen én dolgomnak nem én látom hasznát, hanem a keresztyének, hát ne vessék meg mégse ezt az én szolgálatomat. Hiszen hajdan egy bolondnak sokkal jobban sikerült a dolga, mint az okosok egész tanácsának. Mózesnek Jetrótól kellett tanulnia (2Móz 18,17 kk.).

Ezzel titeket mindnyájatokat Isten kegyelmébe ajánllak, ő lágyítsa meg szíveteket, és gyújtsa lángra, hogy felvegye ügyét a szegény, boldogtalan, elhagyatott ifjúságnak komolysággal, és siessen isteni segedelemmel javukra, és segítse Németország üdvösséges és keresztyéni kormányzására testben és lélekben teljes és fölös bőséggel, az Istennek, az Atyának dicséretére és dicsőségére Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által. Ámen.”

Luther Márton:
Keresztyén iskolák állítása
s fenntartása ügyében
(Masznyik Endre fordítása)

HETI ÚTRAVALÓ

„Szent, szent, szent a Seregek Ura, dicsősége betölti az egész földet!” (Ézs 6,3)

Szentháromság hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi a teremtő, megváltó, megszentelő Úr Isten imádására hívnak. *Trinitatis:* a háromságos egy Isten dicsőségét látta s szeráfok kiáltását hallotta az Ószövetség evangélistája heti igénk szerint, s hirdeti: „Örökkévaló Isten az Úr, aki teremtette a föld határait: kifürkészhetetlen az ő bölcsessége!” (Ézs 40,28; LK) S mi hiszünk a Szentháromság egy igaz Istenben; magasztaljuk őt, és valljuk: „Hárman vannak, kik a mennyben bizonyságot tesznek: Atya, Ige és Szentlélek, s e három egyetlenegy lényeg.” (GyLK 674) Így bátorít *Luther:* „Micsoda vigasztalás ez: lám, a teljes Szentháromság mindegyik személye azon van, hogy a szegény, nyomorult embert bűnből, halálból, ördög hatalmából megigazulásra és örök életre, Isten országába segítse.” Jézus nem csak Nikodémusnak mondja: *„…ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát. (…) ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába. (…) Újonnan* (felülről) *kell születnetek.”* Ez az Úristen munkája bennünk, a megtérés s a Krisztusban való élő hit által, *„hogy aki hisz, annak örök élete legyen őbenne.”* (Jn 3,3–7.15) Pál a Szentháromság Isten bölcsességét dicsőíti s őt magasztalja, mert *„őtőle, őáltala és őreá nézve van minden: övé a dicsőség mindörökké”* (Róm 11,36); a próféta az élettelen bálványok ellenében hirdeti: *„De az Úr igaz Isten, élő Isten, örökkévaló Király!”* (Jer 10,10) Ő a világmindenség teremtője és fenntartója, s rajta kívül nincs más szabadító! *„Ti vagytok a tanúim – így szól az Úr –, és az én szolgám, akit kiválasztottam* (lásd Mt 1,21), *hogy megismerjetek, higgyetek bennem. (…) Én mondtam meg, hogy megszabadítalak.”* (Ézs 43,10.12) S a pogányok apostola így adta át az örömhírt Athénban, az Areopágosz közepén, a számukra addig ismeretlen, világteremtő Istenről: ő *„az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette (…) de most azt hirdeti az embereknek, hogy mindenki mindenütt térjen meg. (…) Amikor a halottak feltámadásáról hallottak, egyesek gúnyolódtak…”* (ApCsel 17,26.30.32) Tudhatjuk az igéből, hogy nem mindenkié a hit (lásd 2Thessz 3,2); és Krisztus csak az elhívottak számára az Isten bölcsessége (lásd 1Kor 1,23.24). Pál keresztyén gyülekezeteknek ír a Szentháromság titkáról: *„Egy a test, és egy a Lélek, aminthogy egy reménységre kaptatok elhívást is: egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Istene és Atyja mindeneknek; ő van mindenek felett és mindenek által és mindenekben.”* (Ef 4,4–6) S a kegyelem is az Úr ajándéka! A kivégzést vezető pogány százados, Jézus utolsó szavainak (lásd Zsolt 31,6) s halálának tanúja *„dicsőítette Istent, és így szólt: Ez az ember valóban igaz volt.”* (Lk 23,47) A Fiú halála előtt kijelentette: ő egylényegű az Atyával: *„Higgyetek nekem, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya énbennem van (…) és amit csak kértek majd az én nevemben, megteszem, hogy dicsőíttessék az Atya a Fiúban…”* (Jn 14,11.13) „A Szentháromságnak… / Dicséret, dicsőség… / Örök hálaadás!” (EÉ 40,3)

■ Garai András

Breznyik János emlékezete

Egyházunk kiemelkedő pedagógusa volt a kétszáz éve, 1815. május 26-án Ikladon született *Breznyik János,* a selmecbányai evangélikus líceum tanára. Gimnáziumi tanulmányait Aszódon, Selmecbányán és Pozsonyban folytatta, majd Jénában és Hallében tanult az egyetemen.

Breznyik neve szorosan összeforrott a selmecbányai líceummal, mert diákja, majd tanára és igazgatója volt az intézménynek. Működött a Magyar Literatúrai Társaság tagjaként is, és a diákszínjátszásból is kivette a részét, például a *Tisztségre vágyók* című vígjátékban szerepelt.

Tanárként 1842. február 12-én került a városba. Amikor megérkezett, az ünnepélyes beiktatáson latinul köszöntötték. Hangsúlyozta a görög és latin klasszikusok tanulmányozásának fontosságát, de a többi tantárgyat magyarul kellett tanítani. A líceum „magyar irodalmi tanszékének” felállítását csak az 1840-es évek elejére sikerült elérni. Magyarország történetét is csak a grammatikai osztályban tanították magyarul. Éppen ezért nagy szerepe volt a már 1826-ban megszervezett Magyar Társaságnak, amelynek első tagjai között Breznyik is szerepelt. Ennek keretében a felsőbb osztályosok hetente két órában tartottak magyar nyelvi gyakorlatokat.

Breznyik elsősorban a magyar nyelv és irodalom tanára volt, de mellette a történeti tárgyak oktatásában, művelésében is komoly eredményeket ért el. A szlovák életrajzok természettudósként is számon tartják. Gazdag és értékes ásványgyűjteményt birtokolt, amelyet később iskolájának adományozott.

1849-ig kétszer volt az iskola igazgatója, és már az 1840-es évek végén

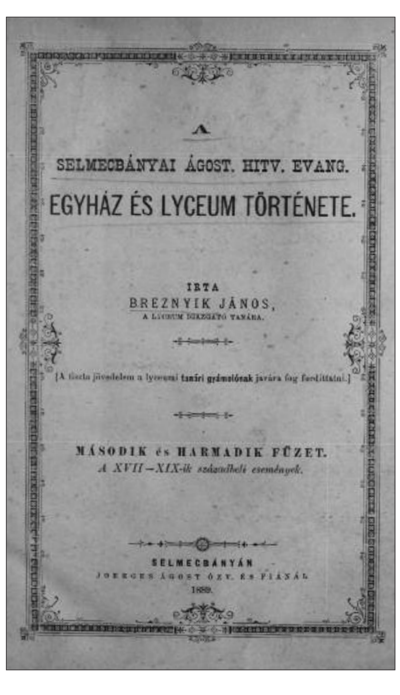

A

SELMECBÁNYAI ÁGOST. HITV. EVANG.

EGYHÁZ ÉS LYCEUM TÖRTÉNETE.

IRTA

BRESZNYIK JÁNOS,

A LYCEUM IGAZGATÓ TANÁRA.

[A tiszta jövedelem a lyceumi tanári gyámolóknak javára fog fordíttatni.]

MÁSODIK és HARMADIK FÜZET.

A XVII–XIX-ik századbeli események.

SELMECBÁNYÁN

JOERGES ÁGOST ÖZV. ÉS FIÁNÁL

1889.

tevékenyen részt vett a pedagógiai mozgalmakban.

1848–49-ben nemzetőr. A nagyobb veszedelemtől az mentette meg, hogy a komáromi kapitulációkor ő is amnesztiát biztosító levelet kapott, mégis el kellett bujdosnia Selmecbányáról. Egy évig nevelőként dolgozott, azután Békéscsabán magángimnáziumot alapított, és szép birtokot szerzett.

1858-ban Békéscsabáról visszament kedves iskolájába igazgató-tanárnak, és újjászervezte a nehézségekkel küszködő intézményt. Megtartotta benne a hagyományos oktatást 1859–60-ban, a protestáns pátens idején is. Ő volt *Mikszáth Kálmán* magyartanára.

1889-ben történt nyugalomba vonulásáig ő töltötte be – hároméves ciklusonként rendszeresen újraválasztva – az intézet igazgatói tisztét.

Néhány jelentősebb műve: *Tervezet a magyarhoni ág. h. evang. tanodák célszerű elrendezésére* (Pest, 1852); *A selmeczi bányakerületi evang. lyceum tanári karának véleményadása a m. kir. kormánynak a gymnasiumokat és lyceumokat szervező tanterve ügyében* (Pest, 1869); *A selmecbányai ágost. hitv. evang. egyház és lyceum története* (Selmecbánya, 1883, 1889). Pesten jelent meg 1853-ban *A czigány nyelv elemei* című dolgozata.

A nőtlen, gyermektelen Breznyik tekintélyes vagyonának nagy részét a líceumra hagyta. 1897. május 8-án hunyt el Selmecbányán. Több ezren kísérték ki a temetőbe, tanítványai 1900 őszén síremléket állítottak tisztelt és szeretett tanáruknak. Működése, tevékenysége az egyik értékes összekötő kapocs a magyar és a szlovák egyház között.

■ Dr. Barcza Béla

PALACKPOSTA

Tűz, víz, repülő

Kisiskoláskorom egyik kedvenc játéka volt tesióra végén. Tűz esetén guggolj le, víz esetén mássz a bordásfalra; ha repülő száll, hasalj a földre kitárt karral.

Tűz, víz, repülő – ma már értelmet, jelentést keresek e szavaknak. A kereszténység, amely nem tiltja Isten képi ábrázolását, ellentétben az iszlámmal és a zsidó vallással, mindig is próbálta Isten lényegét, személyét szavakkal lefesteni, körülírni, megrajzolni. Az ikonográfiák alapul vették a bibliai igék képi világát, amelyeknek különösen akkor vesszük nagy hasznát, amikor az isteni személyeket – Atya, Fiú, Szentlélek, Szentháromság egy igaz Isten – próbáljuk ábrázolni.

Miután az Atyát senki nem látta – Mózes is csak hátulról –, csak arra tudunk hagyatkozni, amit Jézus mondott: *„Aki engem lát, látja az Atyát."* (Jn 14,9) Amit Jézusra nézve benne látunk, benne észreveszünk és felismerünk: az az Atya. A hétköznapi európai ember azonban nem Jézuson keresztül tekint az Atyaistenre, hanem Zeuszt használja fantáziájában, képi mivoltában: öreg, fehér hajú és szakállú, és a trónon ül a hegy/felhő tetején.

Jézus itt járt a világban, harminchárom évnyi szempillantásig testi alakban. Fénykép viszont nem készült róla. A hosszú haj és szakáll, a fehér, tógaszerű ruha szinte egyetemleges, de arcát minden kultúra a maga képére formálta. A kínainak kicsit vágott szemű a Jézusa, a feketének sötét bőrű, az európainak kék szemű, a hippinek csöves, a Z generációsnak Facebook-profilos – de a belső tulajdonságai kultúrafüggetlenek: mosoly és szenvedés, tisztaság és együttérzés, irgalom és önfeláldozó szeretet sugárzik személyiségéből.

És a Szentlélek? Hát ő a Biblia szerint „tűz, víz, repülő". *Tűz* – Keresztelő János azt mondja, aki utána jön, *„Szentlélekkel és tűzzel keresztel".* (Lk 3,16) A Lélek mint tűz kiégeti az emberből a szemetet. A tűz megtisztítja a kibányászott ércet, amelyet kohóba tesznek, és addig hevítenek, míg a fém folyékonnyá nem válik, és ki nem ég a salakból. A Szentlélek így választja el az értékest az értéktelentől az életünkben. Munkája elég megrendítő és katartikus, tisztulást hozó.

Ezután a Lélek tüze csontjainkba lesz rekesztve (Jer 20,9), ahogyan az apostolokra is rászállt lángnyelvek alakjában. Erre jó kifejezés, hogy lángol a szívem, tűz ég bennem, mint amikor szerelmes vagyok, és nem tudok másra gondolni, csak őrá.

A Szentlélek *víz* is. Ő adja az újjászületés fürdőjét (Tit 3,5). Amikor megkereszteltek bennünket, és Isten Jézus Krisztusért gyermekévé fogadott, akkor a lelkész ezt mondta, kezét ránk téve: „A mindenható Isten, aki téged vízzel és Szentlélekkel újonnan szült, és bűnödet megbocsátotta, erősítsen meg téged kegyelmével az örök életre." A Szentlélek által lehetsz új ember, aki képes és tud Istentől jövő dolgokat cselekedni, teremni. Ezek a Lélek gyümölcsei (Gal 5,22–23). Jézus ezt a fajta életet úgy jellemzi, hogy *„aki hisz énbennem, annak belsejéből élő víz folyamai ömlenek"* (Jn 7,38), azaz maga lesz éltető, szomjoltó vízforrássá a társadalom számára.

A Szentlélek *repülő* is. Galamb, amely leszállt Jézus vállára (Lk 3,22), és szél, amely *„fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hová megy: így van mindenki, aki a Lélektől született".* (Jn 3,8) Ezért van az, hogy a Szentlelket nem tudod birtokolni, ahogyan Isten kegyelmét sem. Ő ajándék. Megkapod, s benned él az Isten.

Ezért mondják: az Atya: Isten felettünk. A Fiú: Isten közöttünk. A Szentlélek: Isten bennünk.

■ Farkas Sándor

Névjegy: Farkas Sándor

2012 óta a Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kertészeti Szakközépiskola iskolalelkésze vagyok.

Az oldalt szerkesztette: Vitális Judit

REFORMÁCIÓ ÉS OKTATÁS

Az ószövetségi törvényektől Jézus etikájáig

Interjú dr. Varga Gyöngyivel, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docensével – 2. rész

▶ **Tudod, hogy Mózest bízta meg Isten azzal, hogy kivezesse Izráel népét Egyiptom földjéről – de arra is emlékszel, hogy ő ezt az elhívást elsőre lehetetlen küldetésnek látta? Kapásból felsorolod mind a tíz parancsolatot – de azzal is tökéletesen tisztában vagy, hogy mi volt velük Jahve szándéka? Ismered Jézus példabeszédeit – de azt is tudod, honnan merítette őket? Kétrészes interjúnkban az idei, *reformáció és oktatás* tematikus év apropójából Mózesről, a *Tízparancsolatról,* a *Tóráról* és a *Talmudról,* a törvények tanulmányozásának hagyományáról, illetve Jézus etikájáról kérdeztük *dr. Varga Gyöngyi* evangélikus lelkészt, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének docensét.**

– Beszélgetésünk első részének végén azt a kérdést jártuk körül, hogy mit jelentenek az Úrtól kapott kőtáblák, törvények az Ószövetség népének. Folytassuk onnan, hogy mit jelent ma a zsidóknak a Tóra, a Talmud és ezek tanulmányozása!

– Izráel mind a mai napig úgy tekint a *Tóra* rendelkezéseire, mint amelyek nem korlátoznak, hanem eligazításul szolgálnak a „szabadság világában", ahová Isten a népét vezette. A *Tóra* szó maga nem elsősorban törvényt, hanem tanítást, útmutatást jelent. Segítséget, útbaigazító „táblákat" a mindennapok útján.

Amikor napjainkban a zsidó közösségekben ünnepeken recitálják, vagy a tanházakban együtt tanulmányozzák Isten törvényét, akkor úgy tekintenek rá, mint Isten életet, közösséget munkáló nagy ajándékára.

A *Talmud* a „szóbeli tan", amely a zsidóság számára egyenértékű az „írott tannal", vagyis a *Tórával.* A *Talmud* vaskos gyűjteménye a *Tóra* rendelkezéseinek gyakorlatba való átültetése. Elnevezése a héber „tanulni, tanulmányozni" szóból ered, és az egykori Babilóniában létrejött diaszpórában, illetve Palesztina földjén született meg. Sokáig szájhagyomány útján adták tovább a zsidó közösségekben a *Tórát* magyarázó bölcsek, rabbik kommentárjait; a Kr. u. 2–6. század között foglalták írásba ezt a hatalmas anyagot.

– Mózes könyveiben nagyon aprólékos szabályrendszer fogalmazódik meg az élet minden területére. Megállja a helyét az a hasonlat, hogy a Tízparancsolat *olyan, mint a jogban az alkotmány, erre épül minden, a többi előírás pedig mind ezt járja körül, részletezi, és így tovább?*

– Igen, teljes mértékben. Jól látjuk ezt *Mózes 5. könyvében,* ahol a könyv elején, az 5. fejezetben ott szerepel a *Tízparancsolat,* az ezt követő hosszú fejezetekben pedig végig ezt részletezik a szentírók.

Említettem előbb a *Talmudot,* amely a *Tízparancsolatot* lényegében 613 konkrét rendelkezésre bontotta le. Miért éppen ennyire? Mert akkor úgy tudták, hogy az embernek 248 csontja van, ehhez pedig hozzáadták az év napjainak számát – a zsidó bölcsek szerint ugyanis a *Tórát* az embernek az év minden napján teljes valójával, azaz minden csontjával kell teljesítenie.

A „tíz ige" két változatban található meg Bibliánkban: 2Móz 20-ban és 5Móz 5-ben. Valójában nem felszólító, hanem kijelentő módban állnak a rendelkezések: „nem lesz más istened…"; „tisztelni fogod apádat és anyádat…"; „nem fogsz ölni" stb. Ez azt jelenti, hogy Isten a szabadság törvényét adja az embernek: megtisztel azzal, hogy ránk bízza a döntést, vállaljuk-e a vele való szövetségi kapcsolatot.

Ugyanakkor ha az első parancsolat: Isten tisztelete megvalósul, akkor ebből következően minden más rendelkezés is komolyan vehető lesz. Ez a titok.

– A reformáció és oktatás *tematikus év meghirdetői azért Mózest választották az év bibliai személyének, mert „törvényei annyira hangsúlyozzák Isten Igéje tanulásának fontosságát". Hol olvashatunk erről a Bibliában, és miért olyan fontos a Szentírás tanulmányozása?*

– A bibliai Izráel lényegében tanuló közösség. Ez mindenekelőtt *Mózes 5. könyvéből* lesz világossá. Izráel hitvallása (5Móz 6,4) után közvetlenül arról olvasunk, hogy a *Tórát* állandóan ismételgetniük kell az apáknak fiaik előtt, hogy soha ne merüljön feledésbe Isten szövetségi hűsége és jót munkáló akarata. Isten igéje nem távoli, életidegen parancs, hanem egészen közel van az emberhez: a szájában és a szívében van (5Móz 30,1–14).

A *Tóra* tehát nem arra való, hogy szekrénybe zárva őrizzék, mint Isten egykori kinyilatkoztatásának ősi dokumentumát. Igéi arra szolgálnak, hogy minden korban minden Istent kereső ember megismerhesse belőlük az Örökkévaló emberséges szándékát. Ez a megismerés pedig a tanulás, elmélkedés, a bensővé tétel útján megy végbe.

– Előfordulhat, hogy valakinek csak a szájában van Isten igéje, a szívébe azonban nem férkőzik be? Itt elsősorban most a farizeusokra gondolok. Kik voltak ők pontosan – és minket mikor fenyeget a farizeussá válás veszélye?

– A farizeusok azok a kegyes, törvénytisztelő emberek voltaka zsidóság körében, akik számára mindennél fontosabb volt a *Tóra* rendelkezéseinek betartása. A babiloni fogság után a hazatértek közösségéből nőtt ki ezt a csoport. Nevük a héber *perusim* („elkülönített") szóból ered. A *Talmud* szerint ők azok, akik védelmezik a *Tórát* azzal, hogy kerítést vonnak köré, vagyis értelmezik, és egyszerűbb, követhetőbb rendelkezésekké formálják. Jézus korára a farizeusok már annyira befolyásos csoporttá váltak, és olyan kínos igyekezettel próbálták betartani a törvényeket, hogy ők maguk „törvényeskedőkké", gyakran másokat kirekesztő „fanatikusokká" váltak. Ezért illetik őket kritikával az evangélisták, de minden bizonnyal maga Jézus is bírálta őket viselkedésükért.

A „farizeussá válás" veszélye akkor fenyeget, ha csak a törvényt látjuk, nem a törvény mögött ott lüktető, életet munkáló Szeretetet.

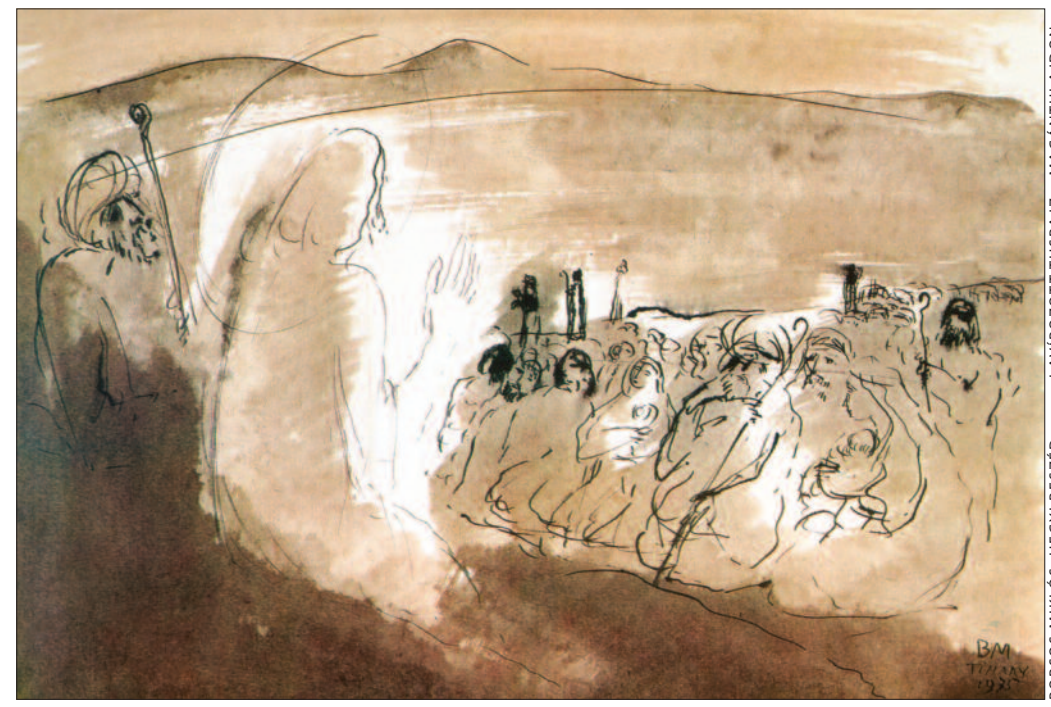

BORSOS MIKLÓS: HEGYI BESZÉD, 1975, LAVÍROZOTT TUSRAJZ – MAGÁNTULAJDON

– Szóltunk már az igetanulmányozás fontosságáról. Miben, miért volt különösen is „profi hitoktató" Jézus, amikor a törvényeket példázatok segítségével magyarázta, tanította az őt hallgatóknak?

– A zsidóságban egészen régóta gyakorlat az, hogy a *Tóra* tanulását példatörténetek meséléssel segítik. Nem véletlen, hogy maga a *Tóra* sem csupán előírások, rendelkezések halmaza, hanem nagyon sok elbeszélés is helyet kapott benne, gondoljunk csak az ősatyák-ősanyák történeteire vagy épp a kivonulás elbeszélésére.

Jézus a példabeszédeit elsősorban a korabeli zsidó hagyományból, a „szóbeli tan" tárházából merítette. A *Talmud* jó néhány tantörténete szinte szó szerint egyezik az evangéliumokban található példázatok egyikével-másikával. Ilyen például a szőlőmunkások példázata is, amelyben az utolsó napszámos is ugyanazt a bért kapja.

Jézus azzal, hogy történeteket mesélt, a zsidó bölcsességirodalom tanítómestereinek örökségébe állt bele, és a legjobb módszert választotta arra, hogy elmélyítse kortársai számára az Isten országáról szóló üzenetét. Ez „narratív teológia" volt a javából: Jézus mindig, mindenhol Istenről mesélt, akit a vele kapcsolatos történetekből ismer meg az ember.

– Jézus a Hegyi beszédben *hangsúlyozza:* „Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem a törvényt vagy a próféták tanítását. Nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy betöltsem." *(Mt 5,17)*

– A törvény betöltése maga Krisztus, aki azzal, hogy megszületett erre a földre, Isten *Tórájává,* tanításává, útmutatásává vált. Ő maga a megvalósult, kiteljesedett Szeretet, amely a törvény egyetlen valódi értelme és célja.

A kereszténység számára maga Jézus válik Isten országának legnagyobb, legkifejezőbb példázatává. Jézus története: élete, halála, feltámadása és értünk folytatódó élete válik hitünk és reménységünk alapjává.

– Térjünk még vissza egy kicsit a törvényekhez. Két felszólítás ismétlődik bennük, melyek némiképp más-más jelentéssel bírnak számunkra: „tiszteld", illetve „szeresd". Jól érzékelem, hogy előbb a tisztelet dominál, majd egyre inkább a szeretet fontossága kerül előtérbe, ahogy fokozatosan arra „kanyarodik" a Szentírás, hogy az Isten szeretet (vö. 1Jn 4,7–21)?

– Azt gondolom, hogy a tisztelet és a szeretet egy tőről fakad. Az *Ószövetség* egyértelműen azt hangoztatja, hogy a másik méltóságának elismerése, elfogadása a lényeg. A szeretetnek a bibliai hagyományban nagyon sokféle útját ismerhetjük meg. Egy azonban biztos: a szeretet nem elsősorban érzelem, hanem tudatos elköteleződés valaki mellett. Jézus azt a korrekciót hajtotta végre a szeretet összefüggésében, hogy a törvény szeretetéről – amelyet kortársai, a farizeusok túlzásba vittek – a hangsúlyt a szeretet törvényére helyezte át.

Sajnos napjainkban az eredeti bibliai szeretetkoncepció erősen torzult, erre jó példák a szirupos amerikai játékfilmek is, amelyekben a szereplők tízpercenként könnyes szemmel kijelentik egymásnak, hogy mennyire szeretik a másikat…

János első levelében valóban a leglényegesebb, legtömörebb gondolat hangzik el Istennel kapcsolatban, amelyet valaha ember kimondhatott. Fogalmazhatunk úgy, hogy ez a csúcs. Ugyanakkor fontos látnunk, hogy ez a szó itt, ebben az igében az „agapészeretet", amely Isten lényege, nem a mi emberi tulajdonságunk.

– Ugyancsak János első levelében olvashatjuk azt is, hogy „mert az az Isten iránti szeretet, hogy parancsolatait megtartjuk, az ő parancsolatai pedig nem nehezek" *(1Jn 5,3). Valóban nem nehezek? Mitől függ, hogy könnyűnek vagy nehéznek érezzük-e őket?*

– Azt tanultam egyszer egy zsidó bölcstől, hogy valójában nem az ember tartja meg a *Tórát,* hanem a *Tóra* tartja meg az embert. És így már nem annyira nehéz.

Egyébként maga a Szeretet – vagyis a *Tóra* esszenciája – a nehéz. Szeretni tényleg nem bagatell dolog… A héber nyelvben a tisztelet és dicsőség szava *(kábód)* egyben súlyt, súlyosságot, nehezet is jelent. A tiszteletnek, elköteleződésnek, szeretetnek súlya van.

Embernek lenni számomra azt jelenti, hogy ezzel a nehéz, de életünket erősítő teherrel számolok a mindennapokban. És ez az, ami majd megtart.

■ Vitális Judit

Egész-s-ég

Missziói-családi nap Pusztavámon

A lélek egészsége állt a középpontban a tizennyolc egyházközséget egyesítő Fejér-Komáromi Egyházmegye missziói-családi napján, melyet idén a pusztavámi gyülekezet a település művelődési házában rendezett meg. A programokban bővelkedő alkalomra mintegy háromszáz hívő sereglett össze május 25-én, pünkösdhétfőn a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület második legnagyobb területű egyházmegyéjéből.

A szakadó eső és az igencsak lehűlt levegő sem szegte kedvét a nagy számban összegyűlt híveknek: pezsgő élettel töltötték meg a művelődési ház nagytermét. A jó hangulat közepette nem kis igyekezetébe került *Ribárszki Ákosnak,* a vendéglátó Pusztavám–Móri Evangélikus Egyházközség lelkészének, hogy a kezdőáhítatra mindenkit leültessen.

A missziói nap alapigéjéhez (Mt 9,12) kapcsolódva a fiatal lelkipásztor figyelmeztett: az egészség nem csupán a testi betegség vagy fogyatékosság hiánya, hanem szociális és lelki jólét is. A test sem lehet egészséges, ha a lélek nem az – Isten igéje és szeretete, valamint a Szentlélek ereje nélkül nem valósítható meg az ember egészének jóléte. A Teremtőhöz kell fohászkodnunk a gyógyulásért, miként Jeremiás próféta is tette (Jer 17,14).

A hangulat fokozásához a *Large Room* zenekar is hozzájárult dicsőítő koncertjével. A felekezetközi együttes külön lutheránus vonzereje, hogy soraiban két fiatal evangélikus lelkész is tépi a húrokat: *Keczkó Pál,* a Budahegyvidéki, illetve *Füke Szabolcs,* a Galgagutai Evangélikus Egyházközség lelkészi vezetője.

Illett a rendezvény vidám hangulatához *dr. Kádár Annamária* előadása. Szellemes, számos anekdotával és tréfával tarkított referátumában a marosvásárhelyi pszichológus a mesehősök viselkedésén keresztül ismertette az emocionális intelligencia fejlesztésének eszközeit. Az emocionális intelligencia elengedhetetlen a lelki jóléthez és a pozitív életérzéshez, a gyermekek mesehőseitől a szülők is sokat tanulhatnak e téren. A lélek egészségét és a kiegyensúlyozott személyiséget a mesehősök „életbátorsága" és leleményessége példáján is ki lehet alakítani, illetve megőrizni – fejtegette a lélek szakértője. A tanulságos előadást hosszú vastapssal jutalmazta a közönség.

Míg a szülők a mesepszichológia rejtelmeit hallgatták, a népes gyerekhadat arcfestés, rajzverseny, sport- és kézművesprogramok, illetve vetélkedők várták.

A világi előadót evangélikus háziorvos követte: *dr. Koch Béla* Balatonszabadiban praktizál, és ugyanott tagja a presbitériumnak. *Hit és egészség* címmel tartotta komolyabb hangvételű előadását, melybe gyakran szőtt verseket – többek között *Túrmezei Erzsébet* és *Szepsy Eleonóra* líráját. Korábbi pácienseinek tanúságtételei alapján az imádság gyógyulásban betöltött szerepét hangsúlyozta. (A presbiter háziorvos 2009-ben adta ki *Hit és betegség* című füzetét, melyben tizenegy korábbi betege gyógyulásának történetéről írt.)

A lélek egészségéhez a boldog házasság is előfeltétel – ebben segít a Bibliai Házassággondozó Szolgálat. Az ökumenikus belmissziós szervezetet két evangélikus munkatársa mutatta be a nap záróprogramjában: *Kadlecsik Tibor* és felesége, *Anikó.* A szolgálatban huszonegy házaspár dolgozik, céljuk, hogy a házasságban élőket bibliai alapokon segítsék kapcsolatuk építésében, a konfliktusok kezelésében. A missziói és családi nap úrvacsorás istentisztelettel zárult. Az igehirdető, *Ittzés János* nyugalmazott püspök Mt 9,9–12 alapján szólt arról, hogy a gyógyulást Krisztus, „az áldott orvos" szeretete és követése jelenti.

■ Walkó Ádám

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Missziói nap a Veszprémi Evangélikus Egyházmegyében

Tamás-misével kezdődött Kemeneshőgyészen, az evangélikus templomban a Veszprémi Egyházmegye idei missziói napja. A május 16-i alkalom liturgiájában *Pablényi Edina, Wagner Szilárd, Weltler Gábor, Isó Dorottya és Isó Zoltán* szolgált, az igét *Németh Szabolcs* hirdette 2Pt 1,16–21 alapján. A színvonalas zenét és a kiváló éneket a malomsoki *Szivárvány zenekar* szolgáltatta.

A mise meghitt, lélekemelő volt, sokan – fiatalok és idősek egyaránt – megújították keresztségüket, áldást kértek életükre, szeretteikre, mécseseket gyújtottak, és mindenki részesedett az oltár szentségének életet adó ajándékában.

A kiadós és finom ebéd után a magyargencsi művelődési házban *Véghelyi Antal* evangélikus lelkész tartott előadást a *Hitvallásos evangélikusság* témában a felnőttek számára. Közben a gyermekek és az ifjúság a templomban, a sportpályán és az iskolában tölthette el tartalmasan az időt. A gazdag program *Isó Dorottya* espereshelyettes úti áldásával zárult.

■ I. Z.

VISSZAPILLANTÁS AZ ÉSZAKI KERÜLET MISSZIÓI NAPJÁRA

Beszélgetés dr. Fekete Károly református püspökkel

Dr. Fekete Károly tiszántúli református püspök, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem (DRHE) korábbi rektora május 16-án házigazdaként köszöntötte az Északi Egyházkerület missziói napjának résztvevőit a Nagytemplomban, és az *Evangélikus Élet,* illetve a Kossuth rádió evangélikus félórája számára is összegezte gondolatait.

– Nagyon boldog vagyok, hogy helyet adhattunk ennek a találkozónak, hiszen a Debreceni Református Kollégium és a gimnázium igazán közös, ökumenikus otthon volt – nekem is több evangélikus évfolyamtársam volt „lefelé és fölfelé" is, akik közül ma már többen lelkész kollégák az evangélikus egyházban. Ismerősökre, barátokra emlékezem jó szívvel, akik ma különböző fontos funkciót töltenek be az egyházban.

Azt gondolom: nagyon sokan „hazajöttek" most Debrecenbe. A reformáció őrvárosában nekünk, reformátusoknak, evangélikusoknak közösen van helyünk. Örülök annak, hogy nemcsak az ökumenikus imahét, illetve a reformáció emlékünnepe, hanem egy ilyen nyár eleji nap is adatott, amikor azt mutathatjuk fel: mi folyamatosan kapcsolatban vagyunk. És mint protestánsok az Isten ügyét úgy szolgáljuk, hogy az evangélikus és a református hangszín nem hiányozhat belőle.

A mai nap programja nekünk, reformátusoknak is nagyon sok ötletet, impulzust adott. Érdekes, hogy tavaly májusban, a Generális Konvent megalakulásának ötödik évfordulója alkalmából nekünk voltak programjaink ugyanezeken a helyszíneken – ezek olyan szépen összekötnek minket egymással. Az az egyházi vidék, amelyen együtt szolgálunk, arra késztet bennünket, hogy számítsunk egymásra, és ebben a folyamatos együttélésben készüljünk a reformáció ötszáz éves jubileumára – amelyik el fog múlni, mint minden nagy ünnep és minden demonstratív esemény, de *mi itt maradunk egymásnak.* És ebben a sorsközösségben meg is kell, hogy maradjunk, és őriznünk is kell egymást, mert nagyon sok dolgunk van a világban! Ez a missziói nap, *a Krisztus-arcú egyház* közös feladat, hogy így haladjunk együtt az üdvösség felé.

– Lehetséges, hogy ezt a mai alkalmat további közös programok követik 2017-re készülődve?

– Én azt szeretném, ha ez így lenne, és *Fabiny Tamás* püspök úrral az imént beszélgettünk arról, hogy „folytatás következik". A közeledés nem feltétlenül olyan kell, hogy legyen, mint más felekezetekkel, hanem egy sokkal bensőségesebb találkozás. A mai nap is ennek a példáit hozta. A nyíregyházi evangélikus gimnázium tanulói egy református–evangélikus szerzőpáros gályarabszíndarabját adták elő a Nagytemplomban, aztán közösen koszorúztuk meg a gályarabemlékművet, ahol szintén vannak evangélikus és református nevek. Ez egy olyan múlt, amely közös jövőre indít bennünket, és én azon leszek, hogy ez a folyamatos kapcsolat és jó kapcsolat maradjon meg.

– Köszönjük a vendéglátást, a vendégszeretetet, püspök úr!

– Örömmel, máskor is! Erős vár a mi Istenünk, áldás, békesség!

■ S.-K. D.

Dr. Fábri Györgynek, az egyházkerület felügyelőjének összegzése

– Felügyelő úr, ez a nap valószínűleg történelmet írt: mintegy ezer evangélikus gyűlt össze a debreceni református Nagytemplomban és az iskolaépületekben. Sokan „hazajöttek", hiszen sok személyes előzménye van ennek a világ felé tett, példaértékű ökumenikus „jeladásnak"...

FOTÓ: BALICZA MÁTÉ

Fekete Károly és Fábri György a debreceni Nagytemplomban

– Remélem, hogy csak a múltba nézvést szokatlan, és a jövőben már egyre megszokottabbá válik. Megköszönve református testvéreinknek, hogy befogadtak ide minket, azt kell hangsúlyoznunk: közeledve 2017-hez azt kell keresnünk együtt, amivel közösen tudunk evangélikusok–reformátusok a reformáció örökségével és jövőjével fellépni mi, protestáns egyházak. Ha egymáshoz próbáljuk méricskélni magunkat, akkor nem vesszük azt észre, hogy a külvilághoz méricskélve akár a létszámainkat, akár a szervezeti erőnket, bizony egyre inkább gyengébbek leszünk. Én úgy látom: az, hogy itt lehetünk a debreceni református Nagytemplomban, nagyon fontos reformációs üzenet, nagyon fontos protestáns üzenet, és ami a legfontosabb: nagyon fontos krisztusi, keresztény üzenet.

– Ennek a mai alkalomnak az előkészítése sok munkát, leleményességet, egyeztetést igényelt...

– Valóban, a munka, a tervezés-szervezés mellett sok bölcsességet és szeretetet igényelt, hogy ami első látásra esetleg lehetetlennek tűnik, az mégis megvalósuljon. Ami a debreceni gyülekezetünket dicséri, hogy bár nyilván nem a város meghatározó gyülekezete, de tradicionális gyülekezet, nagyon aktív, nagyon mély lelkiségű – de létszámában persze nem mérhető a református testvérekhez. Azonban volt annyi hitelességük az evangélikusoknak a református testvérek és a város előtt, van annyi tekintélyük, van annyi elfogadottságuk, hogy ezt keresztül tudták vinni. És amit én még fontosabbnak tartok: hogy itt, Debrecenben, ami az egyházkerületnek – földrajzi szempontból – az egyik széle. Mégis olyan nagy létszámban gyűltek itt össze az egyházkerületi testvérek – a legtávolabbi pontokról, Nógrádból is érkeztek –, ami azt mutatja: nekünk, evangélikusoknak van igényünk arra, hogy legalább egy évben egyszer találkozzunk egymással. És azt hiszem, ez visszaigazolja azt a rengeteg munkát, amit a szervezők belefektettek.

– A viszontvendéglátásra is sok kerülhet 2017-ig, mondjuk, a Deák téri evangélikus templomban a reformátusok missziói találkozója alkalmából?

– Én abban biztos vagyok, hogy ez az esemény jelzés mindenkinek, az evangélikus és a református testvéreknek egyaránt: hogy nyugodtan, bátran keressük egymás társaságát, egymás helyeit, ahogyan egyébként a gyülekezeteinkben országszerte gyakorlat, hogy akár a gyülekezeti termeket, akár a templomokat sok helyen közösen használjuk. Ezt kell megerősíteni, hogy valóban, a reformációra való emlékezés 2017-ben nekünk közös ünnepünk legyen, és így az országnak is olyan ünnepe legyen, amelyből látszik, hogy a magyarországi protestantizmus mit nyújtott, és mit nyújt ma is ennek az országnak.

■ Stifner-Kőháti Dorottya

HIRDETÉSEK

Soltvadkerti diákok tanulmányi kirándulása a Partiumban

A soltvadkerti Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola 7. évfolyamos diákjai április 20–24. között Sarmaságban jártak a *Határtalanul!* pályázat segítségével. Pályázatunk tematikus célja a Partiumban található magyar történelmi és irodalmi emlékhelyek felkeresése, meglátogatása volt. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 997 ezer forinttal támogatta az utazást.

A gyerekek az osztályfőnökök segítségével csoportokban készültek fel egy-egy nap látnivalóiból, majd három előkészítő órát követően került sor az utazásra.

Vendéglátóink, a sarmasági iskolások és tanáraik nagy szeretettel fogadtak bennünket. Az eltelt néhány nap alatt megismertük a hepehupás Szilágyság irodalmi nevezetességeit, számunkra jelentősebb templomait, nevezetes iskoláit, és túrázásban is volt részünk. Egy napot töltöttünk a sarmasági általános iskolában, ahol diákjaink közös órákon vettek részt az ottaniakkal, a táncházban pedig együtt roptuk a táncot.

Barátságok szövődtek, amelyeket szeretnénk tovább ápolni.

Megemlékezés Nyíregyházán

A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség szeretettel meghívja Önt és kedves családját az *Endreffy Zoltán* evangélikus lelkész születésének századik évfordulója alkalmából tartandó megemlékezésre és szeretetvendégségre. A rendezvény helyszíne: Nyíregyháza, Luther tér 14., gyülekezeti terem; ideje: június 14., 16 óra.

Az ünnepség előadója *Oros László* író, a *Felsőszeli és az Endreffyek* című könyv szerzője. A rendezvény házigazdája *dr. Kovács László Attila* igazgató lelkész és a „kistemplomi gyülekezet", melyben Endreffy Zoltán nyugdíjas éveiben gyakran szolgált.

Istentiszteleti rend • 2015. május 31.

Szentháromság ünnepe. Liturgikus szín: fehér.
Lekció: Jn 3,1–11(12–15)., Ézs 6,1–13. Textus: Róm 11,33–36. Énekek: 41, 250.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 10. Gazsóné Verasztó Teodóra; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 12. Gazsóné Verasztó Teodóra; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. dr. Reuss András; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. (orgonazenés istentisztelet) Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. Seben Glória; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. (vespera) Bedecs Réka; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Schulek Mátyás, liturgus: dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bence Áron; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (tanévzáró) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Kulcsár Márton János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Kulcsár Márton János; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Kulcsár Márton János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; du. 4. (ifjúsági istentisztelet) Kovács Áron; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Horváth-Csitári Boglárka; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; du. 4. (Reménység istentisztelet) Szeverényi János; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Fabiny Tibor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7-9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Veperdi Zoltán.

Összeállította: Balla Mária

Határtalanul! projektek az Eötvösben

A soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola a 2014–2015-ös tanévben immár második alkalommal vesz részt a Nemzeti Erőforrások Minisztériumának támogatásával két *Határtalanul!* projektben. A program célja személyes kapcsolatok kialakítása határon túli magyar diákokkal olyan közös tevékenység során, mely által a diákok megismerhetik egymás szülőföldjét, kultúráját és mindennapjait.

A programsorozat március 13-án, pénteken a Határtalanul-projektnappal vette kezdetét. Ezen a pályázatban az előző tanévben részt vevő diákok és tanáraik mutatták be a határon túli – felvidéki és erdélyi – magyarság történelmét és kultúráját, illetve tartottak élménybeszámolót a projektben idén részt vevő osztályközösségeknek.

Együtt az egészségért!

Az *Együtt az egészségért!* című pályázat programjában iskolánk és a Dunaszerdahelyi Egészségügyi Középiskola egészségügyi szakmacsoportos oktatásban tanuló diákjai vesznek részt, összesen ötvenöt diák és hat tanár.

A projekt célja, hogy a mindennapos mozgás természetessé váljon a diákok körében, ezért a két egészségügyi szakközépiskola tizedikes diákjai a soproni és felvidéki találkozások alkalmával a testnevelésórák keretében kangoo, akrobatikus rock and roll, önvédelem, úszás és gyógytestnevelés foglalkozásokon vettek részt, valamint szakmai foglalkozás keretében előadást hallgattak a gerincferdülésről, és kipróbálhatták a *Pilates* tornát. A program keretében a fiatalok ellátogattak a Sárvári Gyógy- és Wellnessfürdőbe, és eljutottak egy lipicai lovakat tenyésztő lovas tanyára, ahonnan felejthetetlen élményekkel tértek haza.

A diákok a projektben szerzett ismereteik, tapasztalataik alapján mozgásterápiás programot dolgoztak ki a helyes testtartásra, a gerincferdülések megelőzésére. Az erről készült tájékoztató füzet az iskolák honlapján lesz elérhető.

Templomok és gyógyvizek Székelyföldön és a Nyugat-Dunántúlon

Gimnáziumunk 9. évfolyamos osztálya és a székelyudvarhelyi Baczkamadarasi Kis Gergely Református Kollégium együttműködésének célja, hogy a soproni és a székelyudvarhelyi diákok információt gyűjtsenek lakóhelyük gyógyvizeiről, illetve protestáns műemlékeiről, megismerjék a gyülekezeteikben folyó munkát.

A márciusi soproni találkozás alkalmával a tanulók felkeresték a helyi evangélikus és a református gyülekezetet, és idegenvezető segítségével ismerkedtek a történelmi belvárossal, a katolikus templomokkal. A húsvét ünnepére készülve a székelyudvarhelyi vendégek az iskola közösségével együtt vettek részt a teológushallgatók passiójátékán.

Erdélyi utazása során csoportunk ellátogatott többek között Kolozsvárra, Segesvárra, megtekintette Székelyudvarhely nevezetességeit, és a vendéglátók vezetésével bepillantást kapott a kollégium életébe, az ott folyó diakóniai munkába.

A program keretében a fiatalok a helyi gyógyvizek témakörében folytattak kutatásokat, így intézménylátogatáson jártak a Sárvári Gyógy- és Wellnessfürdőben, felkeresték a Szejkefürdői Ásványvíz- és Fürdőmúzeumot, az árcsói borvízforrást és a sós tavairól híres Szovátát.

A projektben részt vevő összesen hatvan diák hat pedagógus vezetésével útifilmet készített a projekt során meglátogatott helyi nevezetességekről, templomokról, gyülekezetekről, és tájékoztató füzetet állított össze régióik gyógyvizeiről, azok gyógyászati alkalmazásáról.

A *Határtalanul!* projektek témanappal és az iskola közössége számára tartott képes beszámolóval zárulnak.

HIRDETÉS

Szelek szárnyán

Pünkösd ünnepe és egy innovatív energetikai fejlesztés is adta az ötletet ahhoz, hogy e rovatban ez alkalommal a *szelet* helyezzük a fókuszba. Habár a nyári forróságban igazi felüdülésként éljük meg a könnyű szellő érkezését, talán mégis elmondhatjuk, hogy a szélről inkább kellemetlenségek jutnak eszünkbe: felborít, tönkretesz, elszakít. Pedig a szélnek – pusztító ereje mellett – jótékony hatása és fontos szerepe is van.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

Például egy csapadékos tél után a gazdák leginkább a – meteorológiai adatokkal is alátámasztható – böjti szelek szárító hatásában bízhatnak, hogy a vízzel borított, átnedvesedett területeken időben elkezdhessék a tavaszi munkálatokat. Nélkülözhetetlen szerepe van a szélnek egyes virágok beporzásában, a magok terjesztésében, elszállításában, de tiszta, friss levegőt is hozhat a szmoggal telített nagyvárosokba. Fontos szerepe van továbbá az éghajlat alakulásában, és nem utolsósorban megújuló energiaforrásként is hasznosítható.

A Kisalföldön élők gyakran mondják (és érzik), hogy „itt mindig fúj a szél”. Nem véletlen, hogy Budapesttől Győr felé közeledve egyre sűrűsödnek a szélturbinák. Habár a hatalmas lapátokkal felszerelt szerkezetek egyre több országban gombamód szaporodnak az alkalmas területeken, úgy tűnik, mégsem ez az egyetlen módja a szélenergia megkötésének. (Ráadásul a környezetvédők is gyakran tiltakoznak, hogy a forgó szerkezetek számos madár pusztulását okozzák.)

A létrejövő szélörvények általában fejtörést okoznak a mérnököknek az épületek tervezésekor, azonban spanyol tervezők most éppen a szél kavargó hatását próbálják kihasználni. A tesztelés alatt álló, lapát nélküli rudak egy bizonyos szélsebesség mellett rezegni kezdenek, e rezgés energiáját ki lehet használni és át lehet alakítani.

(Mágnesek segítségével azon is dolgoznak a mérnökök, hogy egy-egy adott építmény ne csak egy frekvencián, egy bizonyos szélsebesség mellett rezegjen.)

Ez az új modell mintegy harminc százalékkal kevesebb energiát termel a hagyományos szélturbinához képest – viszont az energiaelőállítás költsége negyven százalékkal csökken. A szerkezet kialakítása és fenntartása ugyanis jóval egyszerűbb, nincsenek benne mozgó alkatrészek, és teljesen hangtalan is. A fejlesztő spanyol cég Mini névre keresztelt, tizenkét méteres modellje a tervek szerint már jövőre forgalomba kerülne, a jóval nagyobb, ipari méretű verzió pedig 2018-ban.

A szél hatása, ereje, titokzatossága a bibliai történetekben is többször előfordul, hiszen az akkori Palesztina területének éghajlatát is nagyban meghatározták (és meghatározzák) a különböző irányból érkező szelek. Nyáron, a száraz időszakban a nyugati szél enyhülést és csapadékot hoz, míg a keleti, szír–arab pusztából érkező (Európában sirokkóként ismert) szélnek éppen ellenkező hatása van. Őrszel és tavasszal forróságot hoz, mely kitikkaszt embert, állatot, növényt egyaránt, télen viszont hideg levegőt.

Néhány példa a szél erejére az *Ószövetségből:* a keleti forgószél következtében dőlt Jób gyermekeire a ház (Jób, 1,19); hajókat zúzott szét (*„mint mikor a keleti szél összezúzza a tengerjáró hajókat”;* Zsolt 48,8); rossz termést okozott (*„keleti széltől kiaszott kalász”;* 1Móz 41,6); sáskafelhővel borította el a földet (*„reggel aztán a keleti szél meghozta a sáskákat”;* 2Móz 10,13); növényeket (Ez 17,10), kutakat, forrásokat (Hós 13,15) szárított ki.

A szél ereje és hatalma hasonlatos Isten ítéletéhez, de a mulandóságot, hiábavalóságot is jelképezi. Jób így fogalmaz: *„Gondold meg, hogy csak szellő az életem, szemem nem lát többé jót.”* (Jób 7,7) A zsoltáros Isten gyorsaságát a *„szelek szárnyán suhan”* költői kifejezéssel érzékelteti a 18. zsoltárban. Az istenfélő ember azonban tudja, hogy Isten a szelet, mint bármely más természeti erőt is, a maga szolgálatába állíthatja, és parancsolhat neki.

A pünkösdi történetben szélzúgás hallatszik, és lángnyelvek jelennek meg a Szentlélek kitöltésekor.

Pünkösd óta az egyházban és annak tagjaiban, mindenekelőtt a tanítványok életében fejti ki hatását a Szentlélek, azonban ez nem jelenti azt, hogy munkájának korlátai volnának. A szél hatását mi magunk is érezzük, tapasztaljuk a körülöttünk lévő világban, de sem irányítani, sem megállítani nem tudjuk, ahogyan a Szentlélek munkáját sem, mert *„a szél fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hová megy: így van mindenki, aki a Lélektől született”.* (Jn 3,8)

■ JCsCs

Harmincöt éve indult az első magyar a világűrbe

1980. május 26. emlékezetes dátuma a magyar történelemnek: ezen a napon szállt fel az az űrhajó a messzi Bajkonurban, melynek fedélzetén honfitársunk, *Farkas Bertalan* utazott.

A magyar űrhajósjelölteket 1977-ben kezdték kiválogatni a szuperszonikus gépeken repülő pilóták közül a kecskeméti egészségügyi központban. A jelentkezés önkéntes volt. Jelentkezett a pápai katonai alakulattól Farkas Bertalan százados is. Felesége, amikor ezt megtudta, behívta férjét a gyermekszobába, ahol kisbabájuk aludt, rámutatott, és azt mondta: „Ennek a gyereknek nem hősre, hanem apára van szüksége.” A százados nyugtatgatta feleségét: biztosan nem fog sikerülni, úgysem lesz alkalmas, úgyis hazaküldik…

Aztán „véletlenül” mégiscsak sikerült, sok-sok vizsgálat, szűrés után ketten maradtak *Magyari Bélával.* A kiképzés 1978 tavaszán kezdődött a Szovjetunióban, az oroszországi Csillagvárosban. Eredetileg a szovjet–magyar páros 1979-ben indult volna, azonban a sikertelen szovjet–bolgár repülés miatt a magyar űrhajós csak egy esztendővel később jutott a világűrbe.

Farkas Bertalan űrrepülése több szempontból is fontos volt. A Föld megfigyelése mellett többféle kutatási feladatot hajtott végre utazásának nyolc napja alatt. Először ő végzett kísérleteket a súlytalanságban alumíniummal, rézzel, galliummal, és ő tesztelt először két, magyar tudósok által kifejlesztett készüléket: a *Balatont,* az űrhajósok szellemi munkavégző képességét vizsgáló szerkezetet, illetve a *Pille* nevűt, amely az űrhajósokat érő kozmikus sugárzások mérésére alkalmas. Ez aztán azóta is, mind a mai napig „forgalomban” van odafent.

A SZERZŐ FELVÉTELE (2007)

Farkas Bertalan iskolások körében

A magyar űrhajós parancsnokával, *Valerij Kubaszovval* a Szojuz–35 űrhajó fedélzetén 1980. június 3-án ért földet Kazahsztánban.

Az űrutazásnak hatalmas visszhangja volt, hősöknek kijáró tiszteletadással fogadták a hazájába visszatérő magyar űrhajóst az emberek. Aztán 1990 után valahogy mindez feledésbe merült. Azonban Farkas Bertalan – ahogyan többen becézik, Berci – ma is kedvelt és népszerű személyiség, bárhol járjon is az országban vagy a határokon túl, sokan megismerik, tisztelettel köszöntik, különösen az újabb generáció, a fiatalság veszi körbe ámulattal.

Magyarország a hetedik nemzet a világon, amelynek polgára elhagyta a Föld légkörét. Ez nem kis dolog! Hazánk pedig azóta is folyamatosan részt vesz a világűr tanulmányozásában a Magyar Űrkutatási Iroda révén.

Értékeikben élnek a nemzetek. A magyar is. Az, hogy hazánk fia űrrepülésben vehetett részt, nemzeti, rendszerfüggetlen érték. Legyünk büszkék erre, becsüljük meg ennyi idővel a nagy eseményt követően is az első magyar űrhajóst és teljesítményét; már csak azért is, mert Farkas Bertalan ma is szüntelenül figyelmeztet, szót emel, tesz az embereket körülölelő természet óvása érdekében.

Albert Schweitzer szerint „a jövő nem fogja jóváhagyni, amit te a jelenben elmulasztasz”. Ez igaz környezetünk és bolygónk védelmével kapcsolatban is. A Föld a miénk, a mi felelősségünk, hogy megvédjük. *Ferenc* pápa mondta nemrég: „A teremtett világ urai, de nem zsarnokai vagyunk.” Hát, erre is tudnak tanítani az űrhajósok.

A kozmonauták a világűrben elvégzett kísérleteikkel, tudományos feladataikkal hozzájárulnak környezetünknek – különösen bolygónk vizeinek – a védelméhez, ezáltal egy emberibb és testvéribb világ kialakításához. Arra, hogy mindezért magyar űrhajós is tett erőfeszítéseket, méltán lehetünk büszkék.

■ Kerecsényi Zoltán

EVÉL&LEVÉL

Örömmegosztással érzékenyíteni hittestvéreinket

Személyes hitvallásom szerint minden christianus haláláig misszionárius. Üzenetem első alapgondolata: legyen a keresztséged napja újra ünnep a számodra! Visszatérhetsz életed „nulla kilométerkövéhez”, és Isten Szentlelke által megáldott újraindulást élhetsz át a hit útján.

Hetilapunk április 26-i számában két írás is foglalkozott (a 10. és a 11. oldalon) a keresztség és a misszió kérdésével, bizonyára nem véletlenül, mert Urunk máig vissza nem vont missziói parancsa erre kötelez minket: *„Menjetek el szerte az egész világba, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek! Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözül, aki pedig nem hisz, elkárhozik.”* (Mk 16,15–16)

Gáncs Péter elnök-püspök a vele készül interjúban leszögezte: „Fontos ez a teológiai alap. A keresztség, a tanítás és a missziói parancs összekapcsolódik. (…) A keresztség Isten döntése. (…) Ebbe lehet kapaszkodni, amikor csalódunk magunkban, a világban: Isten engem személyesen magához ölel.”

A missziói és evangélizációs bizottság *Javaslatának* alapvetése pedig felszólít: „Érjük el és szólítsuk meg a periférián lévőket.” „Hiszen Jézus lélekmentő szeretete kell, hogy áthasson minden tevékenységet az egyházban az elkötelezett Krisztus-követőkön keresztül…”

E lapszám vezércikkében *Lupták György* esperes, az említett bizottság elnöke a szolgálat örömről szólva megosztja az olvasókkal az egyházunkkal kapcsolatos álmát is: „Olyan egyházról álmodom, ahol (…) a lelki vezetők, felügyelők, presbiterek élő, eleven hittel bíznak Jézus Krisztusban. (…) És olyan evangélikusokról álmodom, akiknek az élő Jézus Krisztus személyes Megváltójuk. És akik a bűnbocsánat átélt örömből fakadóan osztják meg sokakkal ezt az örömöt.”

Ezzel az örömmegosztással lehetne érzékenyíteni azokat a hittestvéreinket, akik talán már elfelejtették Isten ígéretét, amely keresztelési emléklapjukon is olvasható: *„Megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!”* (Ézs 43,1) Jelenlegi helyzetünkben számunkra a belmissziói szolgálat elsősorban a „csak” megkeresztelt hittestvéreink visszatérésének segítését jelentheti, mint ahogy Urunk sem hagyta magára az egy elkóborolt bárányt, hanem visszahozta a nyájhoz. Az ő számára nincs elveszett juh, ő nem mond le egyetlen embertársunkról sem, akit a Szentháromság egy igaz Isten nevében keresztelt meg! Sőt igen nagy öröm lesz a mennyben a meg/visszatérő bűnös miatt (lásd Lk 15,7).

De mi ebben a feladatuk a magukat a nyájhoz tartozónak valló evangélikusoknak? Hiszen tudjuk, hogy hitet ébresztení csak a Szentlélek tud, de nem lehetünk kicsinyhitűek; mert a hit az örömhír meghallásából van! Nevünkben hordozzuk az örömhírt, de nem adnánk tovább megkeresztelt hittestvéreinknek?

Nem kell Pál nagy missziói körútjaira gondolni; elég, ha eljutunk a közelünkben élőkhöz, akikről tudjuk, hogy meg vannak keresztelve! Elmondhatjuk ezeknek a közeli-távoli rokonunknak, ismerősünknek, barátunknak, munkatársunknak vagy „csak” embertársunknak, hogy nem lett semmissé Istennek a keresztelésükkor tett ígérete, és azt mi, emberek, nem tehetjük érvénytelenné. Elmondhatjuk, hogy számunkra milyen nagy kincs a keresztségünk. Olyan csekkhez hasonlíthatjuk, amelyet Isten egyoldalúan aláírt keresztelésünkkor, és minden földi kincsnél nagyobb értéket adott általa számunkra: örök üdvösségünket ígéri! Ám a megajándékozottnak is alá kell ezt írnia, el kell fogadnia; másképpen nem érvényes az ajándék. A hitelesítő pecsét pedig a mi személyes hitünk lehet ezen az okmányon.

Megkérdezhetjük, megvan-e a keresztelési anyakönyvi kivonatuk, amelyet szüleik vettek át, és ismerik-e a keresztelési igéjüket. Tudják-e a keresztelést végző lelkész nevét? Mindezeket bepótolhatják, ha „elzarándokolnak” keresztelésük színhelyére, s a lelkészi hivatalban másolatot kérnek a keresztelési anyakönyvből.

Elmondhatjuk, hogy számunkra megkeresztelésünk földi napja valóságos ünnep, még ha többnyire hétköznapra esik is. Hittestvérünk nem szeretné-e a testi születésnapja mellett a keresztségben nyert új élet lehetőségét is megünnepelni? – kérdezhetjük tőle. S ha kifogytunk a saját szavainkból, és elmondtuk már, hogy számunkra személyesen milyen erőforrást jelent ez a tény: *Meg vagyok keresztelve!* – akkor még rendelkezésünkre áll egy kis külső segítség. *Luther* e híres mondását bizonyára megismertük a konfirmációi órán, s a 295. énekünket is fellapozva, reformátorunk tanítását is idézhetjük a 3. versszakból.

Néhány hete rendelkezésünkre áll egy kis, százhatvan oldalas, színes könyvecske, amely *A keresztség ünnepe* címmel e tény örömét osztja meg az olvasókkal. Akik már elfeledték, vagy soha nem is tartották megkeresztelésüket ünnepnek, most (újra) átélhetik, milyen erőforrást jelent számukra ez a megmásíthatatlan és megismételhetetlen esemény: meg vagyok keresztelve!

Szabó Lajos, a kötet szerkesztője ajánlását ezzel zárja: „Keresse ki a saját keresztelésére emlékeztető sorokat bármelyikünk, amikor hitében bizonytalanság vagy megingás kísérti. A legeredményesebb út az lehet, ha kézből kézbe adjuk ezt a könyvet. Keresztelés előtt vagy keresztelés után.”

Gondolom, ezzel a valóban hasznos és léleképítő ajándékkal s imádságos lelkülettel felkeresve az eddig „csak” megkeresztelt hittestvéreinket, reménység szerint újra elindíthatjuk őket az ünnep örömét átélve, keresztségük helyszíne, az evangélikus templom és lelki édesanyjuk, a gyülekezet felé. S az ily módon érzékenyített christianusok maguk is mások misszionáriusává válnak, mert nem tehetik, hogy a megismert, újra felfedezett örömhírt ne adják tovább!

Egyetlen mondatot idézek a könyv 71–72. oldaláról, amelyet minden – nemcsak megkeresztelt, de megerősített (megkonfirmált) és „megtérített” életű – olvasó szívére kívánok helyezni, mintegy „házi feladatul”: „Ha Isten örök szeretettel szeret téged, és veled kívánja eltölteni az örökkévalóságot, szeresd te is annyira embertársaidat, hogy mindent megtégy az ő örök üdvösségük érdekében.”

Az érzékenyítés szolgálatát s annak munkaeszközét, e könyvet jó szívvel ajánlja:

Garai András *nyíregyházi presbiter*

HÍREK, HIRDETÉSEK

Tisztelt Olvasónk!

Az *Evangélikus Élet* múlt heti számához mellékeltünk egy kérdőívet hetilapunkról, illetve az *Evangélikus.hu* portálról. Sajnálatos módon azonban nem tüntettük fel, hogy **a kérdőíveket a Luther Kiadó címére kérjük elküldeni** (Luther Kiadó – 1085 Budapest, Üllői út 24.).

A kérdőívet kitöltők és visszaküldők között kisorsolunk egy hosszú hétvégét, amelyet a szerencsés nyertes másodmagával tölthet el a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Ahhoz, hogy ebben a sorsolásban részt tudjon venni, szükségünk van e-mail címére, amelyet a kérdőív végén adhat meg. Ha nincs elektronikus levélcíme, kérjük, telefonszámát adja meg. *Köszönettel:* Luther Kiadó

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 31-étől június 7-éig

VASÁRNAP

9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
10.30 / Duna Tv
Evangélikus magazin
11.25 / Duna World
Ízőrzők
Pusztavám
14.00 / Pax Tv
Luther-konferencia
17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Evangélikus istentisztelet
(www.credoradio.hu)
20.00 / M2
Fonogram – Magyar Zenei Díj 2015
21.10 / Bartók rádió
Rimszkij-Korszakov: Sehezerádé-szvit
21.47 / Kossuth rádió
Rádiószínház
Találkozás egy fiatalemberrel
23.50 Duna Tv
Red Bull Air Race Horvátország
Közvetítés Rovinjból felvételről

HÉTFŐ

11.00 / Pax Tv
János bácsi (portréfilm)
12.05 / Bartók rádió
A Magyar Rádió Énekkarának és Szimfonikus Zenekarának évadzáró hangversenye
12.45 / Duna Tv
Jamie 30 perces kajái (gasztronómiai műsor)
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
20.00 / Pax Tv
Kút (élő interaktív műsor)
Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész
20.11 / Kossuth rádió
Belépő (kulturális magazin)
22.20 / Duna Tv
Lyme – Egy régmúlt kór hajnalán (magyar ismeretterjesztő film)
23.15 / M3
Macskajáték
A Pesti Színház előadása felvételről

KEDD

5.50 / Duna Tv
Hajnali gondolatok
6.00 / National Geographic
A kozmoszon túl: Űrodüsszeia (amerikai ismeretterjesztő film)
14.15 / M3
A Trianon-szindróma (magyar dokumentumfilm-sorozat)
15.20 / Duna World
Evangélikus magazin
16.00 / Pax Tv
A belénk égett múlt
Dr. Bagdy Emőke előadása
17.55 / Duna World
Szerelmes földrajz
Szárszón Csukás Istvánnal
19.25 / Kossuth rádió
Tetten ért szavak
Balázs Géza műsora
21.25 / Duna Tv
Furcsa pár (amerikai filmvígjáték, 1968)
(101')
23.35 / Duna World
Tálentum
Molnár Piroska

SZERDA

9.00 / Pax Tv
Misztrál-koncert (koncertfilm)
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”
A református egyház félórája
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások
Nemeshegyi Péter jezsuita szerzetes
18.30 / Duna World
Magyar klasszikusok új köntösben
Takaró Mihály műsora
19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
(credoradio.hu)
19.00 / Bartók rádió
Sebő (népzenei magazin)
20.20 / Duna Tv
Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)
23.25 / M2 Petőfi Tv
Ég, föld, férfi, nő
Délvidék

CSÜTÖRTÖK

6.30 / Duna Tv
Alpok–Duna–Adria
Öt ország tartományi televízióinak közös műsora
13.15 / Duna Tv
Kívánságkosár (kívánságműsor)
14.40 / Pax Tv
Kirchentag 2013 (riportfilm)
17.10 / Pax Tv
Életutak tanúságtétele
Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület sorozata
16.55 / Duna World
Hosszú búcsú – Halmos Béla portréja
21.40 / M3
Telepohár (magyar tévéfilm, 1981)
21.55 / Duna Tv
A nemzeti összetartozás napja
22.00 / Bartók rádió
Dzsessz a Márványteremben
23.15 / Duna World
Élő egyház (vallási híradó)

PÉNTEK

5.50 / Duna Tv
Hajnali gondolatok
12.05 / Bartók rádió
Az Osztrák–Magyar Haydn Zenekar pünkösdi hangversenye
16.05 / Hír Tv
Zöldövezet (környezetvédelmi magazinműsor)
17.10 / Duna World
Túl az Óperencián – Magyarok Los Angelesben
19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Evangélikus magazin
(credoraio.hu)
19.35 / Bartók rádió
A Frankfurti Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye Mendelssohn műveiből
20.40 / Pax Tv
Kenyerem, tarisznyám, hócipőm (riportfilm)
0.00 / Duna Tv
A rejtélyes XX. század
Kun Miklós történész műsora

SZOMBAT

6.25 / Duna Tv
Kerékpártúra (kerékpáros magazin)
13.05 / Pax Tv
Én vagyok a feltámadás és az élet
A Zákeus Médiacentrum evangélizációs műsora
14.32 / Kossuth rádió
A tudomány hangjai
14.45 / M3
Beszterce ostroma (magyar tévéfilm, 1948)
17.00 / Duna Tv
Gasztroangyal
Fogatos zarándoklat a Balaton-felvidéken
18.11 / Bartók rádió
Drahos Béla (fuvola) és Dobozy Borbála (csembaló) Bach-estje
20.15 / Sport 1
FC Barcelona–Juventus FC Bajnok Ligája, döntő (élő közvetítés Berlinből)
21.04 / Kossuth rádió
Rádiószínház
Thomas Mann vallomásai

VASÁRNAP

9.00 / Duna Tv
Isten kezében
9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
9.30 / Bartók rádió
Musica Sacra (egyházzenei magazin)
10.10 / Duna Tv
Evangélikus ifjúsági műsor
10.25 / Duna Tv
Református magazin
11.00 / Duna Tv
Evangélikus istentisztelet közvetítése Erdélyből
13.15 / Duna World
Magyar elsők
Az első magyar tévéadás
14.00 / Pax Tv
Luther-konferencia (előadás)
16.30 / Duna Tv
Legenda a vonaton (magyar filmvígjáték, 1962)
(79')
17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Evangélikus istentisztelet
(credoradio.hu)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (május 31.)
Az én Uram ad nekem erőt. Hab 3,19a (2Kor 4,16; Jn 3,1–8/9–15/; Róm 11,/32/33–36; Zsolt 111) Ha semmi sem jön össze, ha az emberi terv porba hullik, ha nincs, ami inspirálhatna… – erőt az ember hol találna? Ha megvetnek és gyűlölnek, ha rosszakaróim hatalmába esnék… – erőt az ember hol találna? Ha fájdalom és kétségbeesés van mindenütt, ha mindazt, ami jó, és aki kedves nekem, szemem láttára nyeli el a gonosz… – erőt az ember hol találna? Ha a rossz fejemre hull, ha minden kudarc bűnöm miatt sújt… – erőt az ember hol találna? Amikor szétfoszlik minden belső és külső erő, nemcsak megérted, de érzed is, milyen erős Isten az Úr, de akkor többé már nem keresel lábadnak támaszt eddigi süllyedő zsombékjaid között.

Hétfő (június 1.)
Hagyja el… gondolatait az álnok ember! Térjen az Úrhoz, mert irgalmaz neki. Ézs 55,7 (Jak 1,21; Jer 10,6–12; 1Móz 27,30–40) Egy tükör s a tükörben egy arc, egy tekintet, kinyomtatott önéletrajz, telefonbeszélgetés, egy mondat, kézfogáskapcsolat. Ki ez az ember? Ez vagyok? A mélységben valaki más lakik. Semmi sem igazi, minden csak ál. Igazából gyűlölöm ezt az embert, leginkább pedig gondolatait és imádságait. Názáreti Jézus, te ismersz, jobban, mint én magam! Ismered júdásmosolyomat és -csókomat. Ments meg magamtól, Uram! Lásd, minden gondolatom itt hagyom nálad, megvallom, elveszett vagyok. Köszönöm, hogy te viszont nem csupán gondolataim szüleménye vagy. Köszönöm, hogy élsz, szabadítasz, valóban szeretsz. Irgalmad átjár.

Kedd (június 2.)
Bárcsak az Úr egész népe próféta volna, és rájuk is kiárasztaná lelkét az Úr! 4Móz 11,29b (1Kor 14,1.3; Ézs 43,8–13; 1Móz 27,41–28,9) Mózes tudja, hogy milyen jó prófétának lenni. Jó azoknak, akik hallják, mert a próféta Isten igéjét szólja. Azonban a legjobb mégiscsak a prófétának, mert Isten az ő Lelkét árasztja rá, és ennél több nincsen. Ez erősebb, mint a szerelem, maga az *élet.* Sokan busás összegeket lennének képesek kifizetni, hogy megkapják a prófétai Lelket. Mégis, ugyanezek az emberek oly nehezen fogadják el, amit valójában tenniük kellene: hogy bűnös életüket Jézushoz vigyék. Azt, hogy megvallják a bűnt, az üres, kudarcos, elveszett életet. Az árat Jézus fizette meg, amikor életét adta értünk a kereszten. Pár egyszerű, őszinte szó elég lenne hozzá. Ez a megtérés. *„Bárcsak az Úr egész népe próféta volna…”*

Szerda (június 3.)
Úrrá tetted [az embert] kezed alkotásain, mindent a lába alá vetettél. Zsolt 8,7 (Mt 5,5; ApCsel 17,/16/22–34; 1Móz 28,10–22) „A lába alá vetettél”? Tapossuk is kemény sarokkal. A problémamegoldó ember öntelt fenevad. Problémamegoldásaink még nagyobb gondokat generálnak. *Eduard von Hartmann* filozófus írja az emberről: „A föld bőrbetegsége.” A világ elárvult isteneivé lettünk. Megváltás után kiált a világ: befogadni, hordozni, biztatni, Istenhez hívni, osztani, egymásért élni, imádkozni és együtt szenvedni, ha kell. Mindent Istenre bízni, s e láb alá vetett világban megállni emberül, egészen cipőtelenül.

Csütörtök (június 4.)
Nem kell félned az elnyomástól: távol marad tőled, sem a rettentéstől: nem közelít hozzád. Ézs 54,14 (Mt 8,25–26; Ef 4,1–7; 1Móz 29,1–14a) Ukrajna, Nepál, Iszlám Állam, európai iszlámosodás, terrorizmus, gazdasági kiszolgáltatottság, kisebbségek elnyomása, globális ökológiai válság, háborús hangulat, katasztrófák. Hírek: naponta több ezer halott, sebesült, szenvedő. Mikor ér el bennünket, társunkat, szüleinket, gyermekeinket, unokáinkat valami hasonló? Hová húzódhatnánk a borzalmak elől? *„Mert meghaltatok, és a ti életetek el van rejtve a Krisztussal együtt az Istenben.”* (Kol 3,3) Ha mindez eljön, ne felejtsd, ott legyél, vele!

Péntek (június 5.)
Ahogyan a szarvas kívánkozik a folyóvízhez, úgy kívánkozik a lelkem hozzád, Istenem! Zsolt 42,2 (Jn 7,37; Lk 23,44–49; 1Móz 29,14b–30) Szomjas vagyok, Uram, kiszáradt a szívem, és kiszáradt a lelkem. Nem akarok mást, csak inni. Jelenlétedből szeretnék felfrissülni. Most nem a nagy kérdések, válaszok kellenek, hanem te kellesz magad. Éhezem a kapcsolatot veled… Csak te meg én. Üres vagyok nélküled, üres és halott. Járd át Lelkeddel életem. Benned bízom, reád vágyik a lelkem. Ne mint szimbólum vagy mint a filozófusok istene jöjj, és ne is úgy, mint ki ítélsz bűn és igazság felett, hisz elesem, elveszett vagyok. A hiábavalóság és a bűn emésztette lelkem. Örvényben vagyok, ne biztass, ne csak szólj, *segíts!* Te szabadíthatsz meg engem.

Szombat (június 6.)
Ne késs jót tenni a rászorulóval, ha módodban van, hogy megtedd! Péld 3,27 (Lk 3,11; Jn 14,7–14; 1Móz 31,1–7.14–32) Ne késs, ne hezitálj, ne mondd, hogy nem teheted, hisz mindent tehetsz. Ha mindenki tehetetlen, te akkor sem vagy az, sohasem. Mert veled van az Isten, ha te is vele vagy, ha már neki átadtad életed. A pohár víznél nincs több, és a jelenlét hiánya tud a legjobban fájni. S ha távolság vagy a lelki bénultság távolában maradsz? Ott sem vagy tehetetlen, hiszen a hívő szavára mozdul a hegy. Imádságod kiáltó szava Atyát hív, ki mozdul, cselekszik. Nincsen lehetetlen.

■ Veress István

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikuselet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Walkó Ádám (adam.walko@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Kiss Tamás, Orosz Gábor Viktor, Prőhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.